

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Sammanfattning

Enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kamraren sina iakttagelser. I detta betänkande redovisar utskottet resultatet av uppföljningen för tiden den 1 januari–31 december 2012. Uppföljningen omfattar 125 subsidiaritetsprövningar som har gjorts i riksdagen under denna period.

Utskottet har gett övriga utskott möjlighet att yttra sig över vissa iakttagelser som gjorts vid genomgången av subsidiaritetsprövningarna. Yttrandet har kommit in från finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, civilutskottet, socialförsäkringsutskottet, socialutskottet, utbildningsutskottet, trafikutskottet, miljö- och jordbruksutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet.

Konstitutionsutskottet framhåller att det skulle vara ett stöd för utskotten om man centralt inom Riksdagsförvaltningen bevakade när lagstiftningsförslag antas av rådet och i förekommande fall Europaparlamentet och förmedlade denna information till utskotten. Det får dock anses vara utskottens uppgift att bevaka subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen. De nationella parlamenten har möjlighet att via sina regeringar väcka en ogiltighetstalan vid EU-domstolen.

Konstitutionsutskottet instämmer med justitieutskottet om att regeringens bedömningar av subsidiaritetsprincipens tillämpning bör vara klara och tydliga. Avsaknaden av en bedömning innebär att ett utskott får ett sämre underlag för sin bedömning än vad riksdagsordningen förutsätter.

När det gäller det samlade utfallet och i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder har minskat till följd av förslag från EU, gör konstitutionsutskottet bl.a. följande reflektioner. I stort sett samtliga finansutskottets förslag inom områdena tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden och etableringsrätt avser reglering av finansmarknaderna och av det finansiella systemet. Det samlade utfallet innebär att lagstiftningen på EU-nivå ökar och ger EU ett större inflytande på dessa områden. En majoritet av justitieutskottets ärenden gäller förslag om

straffrättsligt samarbete. Lagstiftningen på EU-nivå har stärkts genom att en allt större del av bestämmelserna beslutas på EU-nivå, vilket innebär att utrymmet för nationell lagstiftning minskar i motsvarande mån. Justitieutskottet konstaterar att detta i många fall är nödvändigt för att nå ett effektivt samarbete på området.

Konstitutionsutskottet konstaterar att en majoritet av utskotten har haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner och att flera av utskotten anför att de har fått värdefull information om hur andra länder ställer sig i subsidiaritetsfrågan när det gäller olika förslag från kommissionen. Det finns behov av att följa upp hur databasen IPEX kan förbättras, men databasen kan dock inte ersätta sådana informella kontakter som riksdagens representant kan bidra med. IPEX kan dock i efterhand bidra med värdefull kunskap för framtida subsidiaritetsprövningar.

Utskottet konstaterar att antalet förslag från kommissionen med motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen har ökat. Det återstår dock en hel del innan kommissionen uppfyller kraven i protokollet om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Utskottet framhåller att det är av yttersta vikt att kommissionen lämnar mer utförliga redogörelser för hur kommissionen resonerat för att komma fram till att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets anmälan	6
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Bakgrund	8
Inriktningen på uppföljningen	8
Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget	9
Subsidiaritetsprövningen i riksdagen	12
Utskottets överväganden	16
Inledning	16
Genomförda subsidiaritetsprövningar i riksdagen	16
Utlåtanden och motiverade yttranden från riksdagen	17
Totalt antal motiverade yttranden från samtliga nationella parlament	19
Ärendenas formella hantering m.m.	23
Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria	23
Yttranden från andra utskott	34
Utskottets ställningstagande	38
Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar och utrymmet för nationella åtgärder till följd av EU-förslag	40
Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria	40
Yttranden från andra utskott	59
Utskottets ställningstagande	68
Kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner och användningen av IPEX m.m.	69
Yttranden från andra utskott	70
Utskottets ställningstagande	74
Kommissionens motiveringar	75
Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria	75
Yttranden från andra utskott	76
Utskottets ställningstagande	79
<i>Bilaga 1</i>	
Finansutskottets yttrande	81
<i>Bilaga 2</i>	
Skatteutskottets yttrande	94
<i>Bilaga 3</i>	
Justitieutskottets yttrande	97
<i>Bilaga 4</i>	
Civilutskottets yttrande	106
<i>Bilaga 5</i>	
Socialförsäkringsutskottets yttrande	114
<i>Bilaga 6</i>	
Socialutskottets yttrande	120
<i>Bilaga 7</i>	
Utbildningsutskottets yttrande	127

<i>Bilaga 8</i>	
Trafikuskottets yttrande	132
<i>Bilaga 9</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande	140
<i>Bilaga 10</i>	
Näringsutskottets yttrande	146
<i>Bilaga 11</i>	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande	151
<i>Bilaga 12</i>	
Förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden	157
<i>Bilaga 13</i>	
Förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden – per politikområde	169
<i>Bilaga 14</i>	
Förteckning över antalet utkast till lagstiftningsakter	184

Tabeller

Tabell 1 Antal utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden per utskott	17
Tabell 2 Totalt antal prövade utkast till lagstiftningsakter i riksdagen	18
Tabell 3 Reservationer i utlåtanden under 2012	19
Tabell 4 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom konstitutionsutskottets område	41
Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom finansutskottets område	43
Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom skatteutskottets område	44
Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom justitieutskottets område	45
Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom civilutskottets område	47
Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utrikesutskottets område	48
Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom försvarsutskottets område	49
Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialförsäkringsutskottets område	49
Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialutskottets område	50
Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom kulturutskottets område	51
Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utbildningsutskottets område	52
Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom trafikuskottets område	53
Tabell 16 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom miljö- och jordbruksutskottets område	55

Tabell 17 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom näringsutskottets område	57
Tabell 18 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom arbetsmarknadsutskottets område	59
Tabell 19 Avsaknad av eller brist på motiveringar i kommissionens utkast till lagstiftningsakter	76

Utskottets anmälan

Konstitutionsutskottet anmäler härmed enligt 10 kap. 6 § åttonde stycket riksdagsordningen för riksdagen resultatet av den uppföljning som redovisas i detta betänkande.

Stockholm den 5 december 2013

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Björn von Sydow (S), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Lars Elinderson (M), Billy Gustafsson (S), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Karin Granbom Ellison (FP), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD), Mia Sydow Mölleby (V) och Cecilia Brinck (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen.

Konstitutionsutskottet ska enligt åttonde stycket i nämnda paragraf följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

I detta betänkande redovisar utskottet resultatet av uppföljningen av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2012. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Subsidiaritetsärenden som inleddes under hösten 2012 men avslutades först under våren 2013, ingår inte i den nu aktuella uppföljningen utan tas i stället upp vid nästa års uppföljning. Inget hindrar dock utskotten från att i sina yttranden, om de så önskar, även ta upp subsidiaritetsprövningar som gjorts under 2013. Årets uppföljning är den fjärde i ordningen.¹

Som ett led i beredningen av ärendet beslutade konstitutionsutskottet den 24 september 2013 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över iakttagelserna i en promemoria som hade upprättats inom utskottet. Konstitutionsutskottet önskade särskilt följande kommentarer och bedömningar:

- en kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011
- en bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av i promemorian nämnda förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
- en kommentar om kommissionens motiveringar
- en kommentar om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.

Yttranden kom in från finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, civilutskottet, socialförsäkringsutskottet, socialutskottet, utbildningsutskottet, trafikutskottet, miljö- och jordbruksutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet, bilagor 1–11.

¹ För tidigare uppföljningar, se bet. 2010/11:KU18, 2011/12:KU4 och 2012/13:KU8.

Till betänkandet bifogas en förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen under 2012, bilaga 12. Till betänkandet bifogas även en förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden per utskott och politikområde under tiden den 1 december 2009–31 december 2012, bilaga 13. En förteckning över antalet utkast till lagstiftningsakter inom olika politikområden som prövats av riksdagen under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 återfinns i bilaga 14.

Bakgrund

Inriktningen på uppföljningen

Konstitutionsutskottet ska, som nämnts, enligt 10 kap. 6 § åttonde stycket RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Bestämmelserna i 10 kap. 6 § RO grundas på ett förslag från Lissabonutredningen som överlämnades till riksdagen av riksdagsstyrelsen och som bereddes i konstitutionsutskottet (framst. 2008/09:RS4, bet. 2009/10:KU2, rskr. 2009/10:40 och rskr. 2009/10:41). Hur konstitutionsutskottet mer konkret ska utforma uppföljningen är inte närmare reglerat eller preciserat i förarbetena. Det får i stället anses vara upp till konstitutionsutskottet att successivt utveckla detta på ett sätt som står i överensstämmelse med syftet i förarbetena, riksdagspraxis och det konstitutionella regelverket i övrigt.

En uppföljning av det slag som utskottet har att genomföra inbegriper den rent formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter. Uppföljningen i denna del gäller vilka subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Enbart en sådan formellt inriktad uppföljning torde dock inte svara fullt ut mot den uppgift konstitutionsutskottet är avsett att ha enligt förarbetena. Utredningen som lade fram förslaget till ändringar i riksdagsordningen ansåg det värdefullt om ett organ följer utvecklingen av riksdagens subsidiaritetskontroll och samlar erfarenheter från olika områden (framst. 2008/09:RS4 s. 53). Utredningen ansåg att konstitutionsutskottet var bäst lämpat att fylla det behov som Riksdagskommittén tidigare utpekade av ett organ med ett "helikopterperspektiv" på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (framst. 2008/09:RS4 s. 53, se även framst. 2005/06:RS3 s. 59).

Ska det uttalade behovet av ett helikopterperspektiv på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen tillgodoses bör även utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar uppmärksammas i uppföljningen. Samtidigt bör uppföljningen inte innebära att konstitutionsutskottet genomför nya subsidiaritetskontroller i varje enskilt ärende. Det skulle knappast vara lämpligt i konstitutionellt hänseende, och det skulle inte heller vara förenligt med uppfattningen i förarbetena, att det är respektive utskott som är bäst lämpat att genomföra kontrollen (framst. 2008/09:RS4 s. 52, bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Mot denna bakgrund avser uppföljningen i denna del främst utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå. Detta görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningar har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till olika mål. Mål kan finnas både på EU-nivå, t.ex. i fördragen, och på nationell nivå, t.ex. i grundlag eller vanlig lag eller i form av särskilda riksdagsbeslut på ett område. På sikt blir frågan hur utvecklingen vad gäller kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla befintliga mål. I uppföljningen uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds för när men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

Att notera är att konstitutionsutskottet i *årets uppföljning* liksom i uppföljningen som genomfördes under 2012 (se bet. 2012/13:KU8) önskar lägga än mer fokus på *utfallet* i subsidiaritetsärendena och det sammantagna utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, än vad som tidigare har kunnat göras. I fråga om den rent formella hanteringen i riksdagen har vissa iakttagelser gjorts, dock inte några systematiska genomgångar av ärendenas beredning som vid de två första uppföljningarna. I betänkandet redovisas kortfattat innehållet i de utlåtanden med förslag till motiverade yttranden som lämnades av utskotten under 2012, särskilt om utskottens bedömningar av subsidiaritetsprincipen, och emellanåt proportionalitetsprincipen samt ifrågasättanden av den rättsliga grunden i vissa ärenden.

Vid konstitutionsutskottets tidigare uppföljningar har en del brister i kommissionens motiveringar uppmärksamats (bet. 2010/11:KU18, 2011/12:KU4 och 2012/13:KU8). Med anledning av detta och som förberedelse inför en behandling av kommissionens årliga rapport om subsidiaritet och proportionalitet (KOM(2013) 566) görs även i detta betänkande en översiktlig genomgång av kommissionens motiveringar när det gäller subsidiaritetsprincipen.

Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget

Lissabonfördraget ger de nationella parlamenten en särskild roll när det gäller kontrollen av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Innebörden av subsidiaritetsprincipen framgår av artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (förkortas EU-fördraget):

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna [...] och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Subsidiaritetsprincipen gäller således inte på de områden där unionen har exklusiv befogenhet, dvs. områden där unionen ensam har beslutanderätten. Sådana områden är tullunionen, vissa konkurrensregler, den gemensamma handelspolitiken och den monetära politiken för medlemsstater som

har euron som valuta (se artikel 3 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortas EUF-fördraget). För övriga områden inom unions-samarbetet där befogenheten är delad mellan unionen och medlemsstaterna gäller att subsidiaritetsprincipen ska tillämpas.

Enligt artikel 4 i EUF-fördraget ska unionen ha delad befogenhet med medlemsstaterna om den genom fördragen tilldelas en befogenhet som inte omfattas av de områden som omfattas av artikel 3 och 6 i EUF-fördraget. Det gäller således bl.a. den inre marknaden, socialpolitik, miljö, konsument-skydd, transport, energi och området med frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt artikel 6 EUF-fördraget har unionen befogenhet att vidta stödjande åtgärder till exempel i fråga om industri, kultur och turism.

Av artikel 2 EUF-fördraget framgår vidare att när fördragen tilldelar uni-onen en befogenhet som ska delas med medlemsstaterna på ett visst område får unionen och medlemsstaterna lagstifta och anta rättsligt bin-dande akter på detta område. Medlemsstaterna ska utöva sin befogenhet i den mån unionen inte har utövat sin befogenhet.

När det gäller de delade kompetenserna anses den nödvändiga kompe-tensöverföringen äga rum i och med att fördragen ratificeras och en stat överlåter sina suveränitetsrättigheter (Melin och Nergelius, EU:s konstitu-tion, Maktfördelningen mellan den Europeiska unionen, medlemsstaterna och medborgarna, 2012, s. 31). På dessa områden har EU och medlemssta-terna en samtidig kompetens. Varje gång rådet och Europaparlamentet utfärdar en rättsakt i ett givet område upphör medlemsstaternas rätt att lag-stifta på ett sätt som står i strid med eller kan påverka den gemensamma rättsaktens tillämpning (Melin och Nergelius s. 31 f.).

Vad som sker kan beskrivas som att unionen successivt utnyttjar den kompetens den har genom fördragen i takt med att rättsakter beslutas. I samma takt upphör den tidigare samtidiga kompetensen hos medlemssta-terna. Detta brukar kallas lagstiftningsutrymmets upptagenhet eller EU-rättens spärrverkan. I den utsträckning som gemensamma normer beslutas blir utrymmet för nationell lagstiftning upptaget eller in-tecknat (Melin och Nergelius s. 31).

Unionens institutioner ska tillämpa subsidiaritetsprincipen i enlighet med protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitets-principerna (förkortas protokollet). Enligt artikel 5 i protokollet ska utkas-ten till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller i förekommande fall någon annan är förslagsställare.

Genom Lissabonfördraget har, som nämnts, de nationella parlamenten fått en särskild roll i kontrollen av tillämpningen av subsidiaritetsprinci-pen. Enligt artikel 5.3 i EU-fördraget ska de nationella parlamenten se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med det förfarande som anges i protokollet.

Kommissionen, och i förekommande fall andra förslagsställare, ska översända sina utkast till lagstiftningsakter och sina ändrade utkast till de nationella parlamenten. Efter att utkasten har översänts till de nationella parlamenten får varje nationellt parlament (eller kammare i ett sådant parlament som har två kammare) lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med skälen till att parlamentet anser att det aktuella utkastet *inte* är förenligt med subsidiaritetsprincipen. De nationella parlamenten har åtta veckor på sig från översändandet att lämna ett sådant motiverat yttrande.

Varje nationellt parlament har två röster, vilket innebär att det fram t.o.m. 2012 fanns totalt 54 röster inom EU.² I de länder som har tvåkammarsystem har kamrarna en röst vardera. Om minst en tredjedel av det totala antalet röster som tilldelats de nationella parlamenten, dvs. 18 röster, står bakom uppfattningen att ett lagstiftningsutkast strider mot subsidiaritetsprincipen ska utkastet omprövas av kommissionen eller i förekommande fall av annan förslagsställare ("gula kortet"). För ett utkast till lagstiftningsakt som avser straffrättsligt samarbete och polissamarbete är tröskeln en fjärdedel, dvs. något lägre (14 röster). Efter omprövningen kan kommissionen eller annan förslagsställare besluta att antingen vidhålla utkastet, ändra det eller dra tillbaka det.

Inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet kan ett förslag till lagstiftningsakt från kommissionen, som föranlett att minst en enkel majoritet av de nationella parlamentens röster har ställt sig bakom kritiska yttranden, få ytterligare konsekvenser under lagstiftningsprocessen ("orangea kortet"). Efter omprövningen kan kommissionen besluta att antingen vidhålla förslaget, ändra det eller dra tillbaka det. Om kommissionen väljer att vidhålla förslaget, ska den i ett motiverat yttrande ange skälen till varför den anser att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Före den första behandlingen ska Europaparlamentet och rådet ta ställning till huruvida lagstiftningsförslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och ska då särskilt beakta de motiveringar som angetts och delas av majoriteten av de nationella parlamenten samt kommissionens motiverade yttrande. Om rådet med en majoritet av 55 procent av rådsmedlemmarna eller Europaparlamentet med en majoritet av de avgivna rösterna anser att lagstiftningsförslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen, ska förslaget inte behandlas vidare.

Ogiltighetstalan

Enligt 263 i EUF-fördraget ska EU-domstolen granska lagenligheten av sådana lagstiftningsakter som antas av rådet, av kommissionen eller av Europeiska centralbanken och som inte är rekommendationer eller yttranden. EU-domstolen ska också granska lagenligheten av sådana rättsakter

² Kroatien blev medlem i EU den 1 juli 2013, vilket innebär att det numera finns 56 röster inom EU och att det krävs 19 röster för att uppnå ett gult kort. För utkast som avser straffrättsligt samarbete och polissamarbete krävs 14 röster.

som antas av Europaparlamentet och av Europeiska rådet och som ska ha rättsverkan i förhållande till tredje man och sådana akter antagna av unionens organ eller byråer som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man. För detta ändamål ska domstolen vara behörig att pröva talan som väcks av en medlemsstat, av Europaparlamentet, av rådet eller av kommissionen om bristande behörighet, åsidosättande av väsentliga formföreskrifter, åsidosättande av fördragen eller av någon rättsregel som gäller dess tillämpning eller om maktmissbruk.

En talan som avses i denna artikel ska väckas inom *två månader* från den dag då åtgärden offentliggjordes eller delgavs klaganden eller, om så inte skett, från den dag då denne fick kännedom om åtgärden, allt efter omständigheterna.

Enligt artikel 8 i protokollet om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna gäller bl.a. att EU-domstolen är behörig att pröva en talan om åsidosättande, genom en lagstiftningsakt, av subsidiaritetsprincipen, som har väckts (i enlighet med artikel 263 i EUF-fördraget) av en medlemsstat eller som i enlighet med denna medlemsstats rättsordning har överlämnats av denna på dess nationella parlaments vägnar eller för en kammare i detta parlament.

Lissabonutredningen påminde i sin utredning om vikten av att riksdagen *genom berört utskott* bevakar subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen. Om riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande i frågan är det, enligt utredningen, särskilt viktigt att denna del av frågan bevakas (framst. 2008/09:RS4 s. 55). Om den föreslagna rättsakten antas utan att riksdagens synpunkter beaktats av EU:s institutioner kan det, ansåg Lissabonutredningen, finnas anledning att överväga om ytterligare åtgärder bör vidtas. Protokollet ger de nationella parlamenten en möjlighet att via sina regeringar väcka en ogiltighetstalan i EU-domstolen inom två månader efter det att rättsakten antagits. Riksdagen kan genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att väcka en fråga av detta slag vid domstolen. Initiativ till ett sådant tillkännagivande får tas antingen genom en motion eller på ett utskottsinitiativ.

Konstitutionsutskottet gjorde inte något uttalande om detta i sitt betänkande (bet. 2009/10:KU2).

Subsidiaritetsprövningen i riksdagen

Beredningen av subsidiaritetsärenden

Enligt 10 kap. 6 § RO ska riksdagen pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen prövar samtliga utkast till lagstiftningsakter.

Efter att ett utkast till lagstiftningsärende översänts till riksdagen hänvisar kammaren utkastet till det utskott vars beredningsområde ärendet gäller. Detta utskott har sedan i uppgift att pröva om utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen och, om det anser att så är fallet, avge ett utlåtande

till kammaren med förslag till ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Utskottet ska också avge ett utlåtande om minst fem ledamöter av utskottet begär det. I annat fall ska utskottet genom protokollsutdrag anmäla till kammaren att utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Ett beslut i kammaren om ett motiverat yttrande ska meddelas Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande genom en riksdagskrivelse.

Under beredningen av subsidiaritetsärendena har det beredande utskottet möjlighet att inhämta yttranden från andra utskott enligt bestämmelserna i RO (4 kap. 8 §). Detta innebär att ett utskott vid behov kan inhämta ett yttrande från konstitutionsutskottet om ett utskott vid prövningen av subsidiaritetsfrågan i ett visst fall känner tvekan om subsidiaritetsprincipens innebörd och dess tillämpning i praxis (se framst. 2008/09:RS4 s. 53, bet. 2009/10:KU2 s. 14).

Utskottet kan även begära att regeringen lämnar information om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Sådan information ska lämnas inom två veckor från den dag då utskottet begär det. Informationen kan lämnas skriftligen eller muntligen av ett statsråd eller en statssekreterare, eller undantagsvis av en annan tjänsteman från det berörda departementet.

Tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen

Vid behandlingen av riksdagsstyrelsens framställning Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen (framst. 2008/09:RS4) uttalade konstitutionsutskottet att subsidiaritetsprövningen i huvudsak är en lämplighetsprövning och att denna därför ska utföras av det utskott som innehar sakkunskapen på området i fråga (bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Konstitutionsutskottet underströk att prövningen handlar om att fastställa på vilken nivå – unionsnivå eller någon nationell nivå – den föreslagna åtgärden ska företas, inte huruvida den föreslagna åtgärden ska företas eller inte. Vid denna prövning bör utskotten hämta vägledning från de riktlinjer som sedan subsidiaritetsprincipen infördes i EU-fördraget 1992 varit vägledande vid tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och som Lissabonutredningen hänvisat till (se framst. 2008/09:RS4 s. 52).

Först ställs frågan om det är möjligt att uppnå målen för den föreslagna åtgärden genom att den företas på nationell, regional eller lokal nivå. Om svaret är nekande ska åtgärden vidtas på unionsnivå. Om svaret är jakande ska frågan ställas om målen för åtgärden kan uppnås bättre genom att den företas på unionsnivå.

För att besvara den sistnämnda frågan bör följande följdfrågor ställas:

- Finns det viktiga gränsöverskridande aspekter på den föreslagna åtgärden som inte på ett tillfredsställande sätt kan regleras genom åtgärder av medlemsstaterna?

- Skulle underlåtenhet att handla på unionsnivå stå i strid med fördragets krav eller på annat sätt avsevärt skada medlemsstaternas intressen?
- Skulle en åtgärd på unionsnivå på grund av sin omfattning eller sina verkningar innebära klara fördelar jämfört med en åtgärd på medlemsstatsnivå?

Denna metod att fastställa på vilken nivå en åtgärd bör vidtas har utskottet sedermera valt att kalla *tvåstegsmetoden* (bet. 2010/11:KU18 s. 22).

Nämnas kan här att riktlinjerna från 1992 tidigare uttryckligen nämndes i protokollet om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.³ Kommissionen har i rapporten subsidiaritet och proportionalitet, bättre lagstiftning avseende 2010, KOM(2011) 344, anfört att det är svårt att bedöma subsidiaritetsprincipen utifrån operativa kriterier. Därför nämns inte längre tester (t.ex. nödvändighets- och mervärdeskriterierna) i protokollet. Tonvikten har i stället lagts på procedurfrågor för att garantera att alla centrala aktörer får möjlighet att göra sig hörda. Kommissionen har dock fortsatt att pröva sina initiativ gentemot de s.k. nödvändighets- och mervärdeskriterierna och rekommenderat övriga aktörer att göra detsamma (se även rapporten om bättre lagstiftning för 2011, KOM(2012) 373).

Kan en subsidiaritetsprövning inkludera en proportionalitetsbedömning?

Vid sin första uppföljning hösten 2010 av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen noterade konstitutionsutskottet att det av fördragets och protokollets ordalydelser inte följer någon skyldighet för de nationella parlamenten att följa proportionalitetsprincipens tillämpning (bet. 2010/11:KU18). Utskottet ansåg dock att någon slutsats inte motsatsvis torde kunna dras om att de nationella parlamenten inte får eller bör göra en sådan prövning inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Tvärtom ansåg utskottet det finnas visst stöd i litteraturen och i EU-domstolens praxis (se nedan) för att ett visst mått av proportionalitetsbedömning kan anses ingå inom ramen för subsidiaritetsprövningen.

Utskottet anförde att utgångspunkten är att beslut ska fattas på nationell, regional eller lokal nivå. Unionen ska på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva och därför bättre kan uppnås på EU-nivå. Av orden ”endast om och i den mån” fick det enligt utskottet anses framgå att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium och att det därav följer att den föreslagna åtgärden inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen. Utskottet torde således vara oförhindrade att göra en sådan form av proportionalitetstest inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Utskottet underströk dock att subsidiaritets-

³ Protokoll (nr 30) om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (1997) fogat till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och som var tillämpligt t.o.m. den 30 november 2009, jfr EUT C 321 E, 29.12.2006, s. 308 f.

prövningen handlar om att avgöra om en åtgärd bör vidtas på medlemsstatsnivå eller unionsnivå, inte om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden.

Utskottet fann stöd för sitt ställningstagande bl.a. i en dom från EU-domstolen från 2002⁴ (se bet. 2010/11:KU18 s. 9). I avgörandet som gällde giltigheten av direktivet om tobaksmärkning hade domstolen bl.a. att ta ställning till frågan huruvida direktivet hade antagits med iakttagande av subsidiaritetsprincipen. För att besvara frågan måste det, enligt domstolen, först undersökas om målet för den planerade åtgärden bättre kunde uppnås på gemenskapsnivå. Domstolen fann att så var fallet. Därefter anförde domstolen följande:

Det skall för det andra konstateras att omfattningen av den åtgärd som vidtagits av gemenskapen i det förevarande fallet även uppfyller kraven enligt subsidiaritetsprincipen genom att den [...] inte går längre än vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen.

Utskottet noterade att det i litteraturen med hänvisning till avgörandet har ansetts att subsidiaritetsbedömningen innefattar såväl ett effektivitets- som ett proportionalitetstest och att EU-domstolen utför proportionalitetsbedömningen inom ramen för subsidiaritetsbedömningen (Hettne, Subsidiaritetsprincipen: Politisk granskning eller juridisk kontroll?, Sieps 2003:4, s. 29).

⁴ EG-domstolens dom av den 10 december 2002 i mål C-491/01 British American Tobacco (Investments) Ltd och Imperial Tobacco Ltd, REG 2002, s. I-11453.

Utskottets överväganden

Inledning

Genomförda subsidiaritetsprövningar i riksdagen

Riksdagen prövar samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds av kommissionen eller någon av de andra initiativtagarna. Under perioden den 1 januari–31 december 2012 genomfördes totalt 125 subsidiaritetsprövningar av riksdagens utskott, se förteckningen över avgjorda subsidiaritetsärenden i *bilaga 12*.

Av förteckningen framgår vilket utskott som behandlat ett ärende och vilket utkast till lagstiftningsakt som varit föremål för en subsidiaritetsprövning. Vidare anges tidpunkterna för beslut i utskottet och i förekommande fall beslut i kammaren. Slutligen anges vilka motiverade yttranden som riksdagen lämnat till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Även utfallet på EU-nivå redovisas, dvs. om något av tröskelvärdena har uppnåtts. För första gången sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har ett s.k. gult kort utfärdats (se vidare nedan).

En översikt av fördelningen av utkast mellan utskotten under 2012 framgår av tabell 1 nedan. I tabellen anges även antal utlåtanden och motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande per utskott. I tabellen anges även motsvarande siffror för 2011. Av tabellen framgår att miljö- och jordbruksutskottet (MJU) har prövat flest lagstiftningsutkast (28) under 2012, följt av finansutskottet (FiU) som har prövat 21 utkast. Trafikutskottet (TU) har prövat 14 utkast och utrikesutskottet (UU) 12. Därefter följer socialutskottet (SoU) som har prövat 11 utkast och justitieutskottet (JuU) 10. Civilutskottet (CU) har prövat sex (6) utkast. Konstitutionsutskottet (KU) och socialförsäkringsutskottet (SfU) har prövat fyra (4) utkast vardera. Näringsutskottet (NU), arbetsmarknadsutskottet (AU), utbildningsutskottet (UbU) och kulturutskottet (KrU) har prövat tre (3) lagstiftningsutkast vardera. Skatteutskottet (SkU) har prövat två (2) utkast och försvarsutskottet (FöU) ett (1). Av riksdagens 15 utskott har således alla utskott haft åtminstone något subsidiaritetsärende till prövning under 2012.

Det totala antalet prövade utkast till lagstiftningsakter har ökat med ett från 124 till 125 utkast jämfört med 2011 (bet. 2012/13:KU8), se tabell 1. Jämför man antalet prövade utkast under 2012 med antalet prövade utkast under 2011 ser man att miljö- och jordbruksutskottet ligger kvar på samma antal (28) som under 2011. Även justitieutskottet ligger under 2012 kvar på samma antal (10) som under 2011. Finansutskottet har däremot nästan fördubblat antalet prövade utkast från 11 under 2011 till 21 under 2012. Utrikesutskottet har prövat fyra gånger så många utkast (12) under 2012 som 2011 då utrikesutskottet prövade endast tre (3) utkast.

Socialutskottet har prövat hela 11 utkast under 2012 jämfört med 2011 då man endast prövade ett (1) enda. Näringsutskottet har haft en minskning av antalet prövade utkast från 23 under 2011 till endast tre (3) utkast under 2012.

Tabell 1 Antal utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden per utskott

Utskott	Antal utkast till lagstiftningsakter		Antal utlåtanden		Antal motiverade yttranden	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
MJU	28	28	2	1	2	1
FiU	11	21	2	7	2	7
TU	10	14	0	1	0	1
UU	3	12	0	0	0	0
SoU	1	11	0	2	0	2
JuU	10	10	1	3	1	3
CU	9	6	1	2	0	2
KU	2	4	0	1	0	1
SfU	3	4	0	0	0	0
NU	23	3	2	2	1	2
AU	6	3	2	1	2	1
UbU	4	3	0	0	0	0
KrU	0	3	0	0	0	0
SKU	9	2	2	0	2	0
FöU	5	1	0	0	0	0
Totalt	124	125	12	20	10	20

Utlåtanden och motiverade yttranden från riksdagen

Under 2012 har utskotten, som nämnts, prövat 125 utkast till lagstiftningsakter. När det gäller 104 av dessa utkast har utskottet i fråga funnit att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket har anmälts till kamraren genom ett protokollsutdrag.

Utskotten har avgett 20 utlåtanden sammanlagt (se tabell 1 ovan). Finansutskottet har avgett flest utlåtanden (7) under 2012. Därefter följer justitieutskottet som har avgett tre (3) utlåtanden. Socialutskottet, civilutskottet och näringsutskottet har avgett vardera två (2) utlåtanden. Miljö- och jordbruksutskottet, trafikutskottet, konstitutionsutskottet och arbetsmarknadsutskottet har vardera avgett ett (1) utlåtande. Vilka förslag som har lett till utlåtanden framgår av bilaga 12.

Sedan Lissabonfördragets ikraftträdande till och med 2012 har riksdagen prövat totalt 320 utkast till lagstiftningsakter, se tabell 2 nedan. Riksdagen har översänt 33 motiverade yttranden till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande, vilket innebär invändningar mot 10 procent av alla lagstiftningsutkast. Antalet motiverade yttranden i förhållande till antalet prövade utkast som har lämnats från riksdagen har för varje år fördubb-

lats. Under 2012 lämnades 20 motiverade yttranden som gällde 21 av 125 prövade lagstiftningsutkast, vilket motsvarar 16 procent av lagstiftningsutkast.

Tabell 2 Totalt antal prövade utkast till lagstiftningsakter i riksdagen

År	Antal utkast till lagstiftningsakter	Antal motiverade yttranden
2009–2010	71	3 (4 %)
2011	124	10 (8 %)
2012	125	20 (16 %)
Totalt	320	33 (10 %)

Antalet motiverade yttranden (20) som riksdagen under 2012 översänt till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande förtjänar en kommentar. Civilutskottet behandlade två lagstiftningsutkast i ett och samma utlåtande (bet. 2011/12:CU21). Det gäller kommissionens förslag KOM (2011) 778 och 779. Riksdagen beslutade i enlighet med civilutskottets förslag att avge ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:124). Formellt har riksdagen därmed översänt 20 motiverade yttranden, varav ett yttrande gäller två utkast. Noteras kan också att kommissionen i rapporten om subsidiaritet och proportionalitet anger att den har tagit emot 20 motiverade yttranden från Sverige för 2012. Kommissionen har dock i bilagan till rapporten listat de två utkasterna som två enskilda utkast.¹

I sju av de utlåtanden som lämnades av riksdagens utskott under 2012 har reservationer lämnats, se tabell 3 nedan. Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag i sex av dessa utlåtanden. I utlåtande 2011/12:JuU29 prövade justitieutskottet förslaget om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur), KOM(2011) 873. I utlåtandet fanns två reservationer (M, FP, KD) och (SD). Riksdagen biföll reservationen från M, FP och KD, och överlämnade ett motiverat yttrande i enlighet med detta till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:156).

¹ I bilagan till rapporten listar kommissionen totalt 22 motiverade yttranden från riksdagen. Som redan nämnts står kommissionens förslag KOM(2011) 778 och 779 listade som separata förslag. I bilagan listas även kommissionens förslag till ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller information till allmänheten om receptbelagda läkemedel, KOM (2012) 48 som prövades av socialutskottet. Socialutskottet fann dock att detta förslag inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammararen genom ett protokollsutdrag (prot. 2011/12:29). I samband med att utskottet subsidiaritetsprövade kommissionens förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel, KOM(2012) 49, nämns även kommissionens förslag KOM(2012) 48 i socialutskottets utlåtande (2011/12:SoU18) och i det motiverade yttrandet som översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12 177).

Tabell 3 Reservationer i utlåtanden under 2012

Utskott	Utkast till lagstiftningsakt	Utlåtande	Reservation
FiU	KOM(2011) 895	2011/12:FiU45	2 reserv. (SD) och (V)
FiU	KOM(2011) 896	2011/12:FiU50	2 reserv. (SD) och (V)
FiU	KOM(2012) 280	2011/12:FiU12	V
FiU	KOM(2012) 511	2012/13:FiU18	V
JuU	KOM(2011) 873	2011/12:JuU29	2 reserv. (M, FP, KD) och (SD)
JuU	KOM(2012) 363	2012/13:JuU8	2 reserv. (SD) och (V)
CU	KOM(2012) 614	2012/13:CU14	2 reserv. (S, MP) och (V)

Totalt antal motiverade yttranden från samtliga nationella parlament

Kommissionens rapport om subsidiaritet och proportionalitet

Av kommissionens årsrapport 2012 om subsidiaritet och proportionalitet, KOM(2013) 566, framgår att kommissionen under 2012 tog emot 70 motiverade yttranden från de nationella parlamenten jämfört med 64 under 2011, vilket är en ökning på ungefär 9 procent. De 70 motiverade yttrandena avsåg 23 av kommissionens förslag.

Enligt kommissionen är de motiverade yttrandena fortfarande mycket varierade när det gäller formen och de nationella parlamentens argument för slutsatsen att subsidiaritetsprincipen har åsidosatts. Kommissionen anför att de nationella parlamentens motiverade yttranden liksom under föregående år inriktades på olika saker.

Kommissionen redovisar att de nationella parlamenten under 2012 för första gången använde det gula kortet inom systemet för subsidiaritetskontroll. Det gula kortet avsåg kommissionens förslag till förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster (KOM(2012) 130), den s.k. Monti II-förordningen (se vidare nedan).

De nationella parlamenten utfärdade 12 motiverade yttranden om Monti II-förordningen, vilket motsvarade 19 röster (gränsen är 18). Följaktligen utfärdades för första gången ett s.k. gult kort. De motiverade yttrandena utfärdades av riksdagen i Sverige (2 röster), Folketinget i Danmark (2 röster), Eduskunta i Finland (2 röster), Sénat i Frankrike (1 röst), Sejm i Polen (1 röst), Assembleia da República i Portugal (2 röster), Saeima i Lettland (2 röster), Chambre des Députés i Luxemburg (2 röster), Chambre des Représentants i Belgien (1 röst), House of Commons i Storbritannien (1 röst), Tweede Kamer i Nederländerna (1 röst) och Kamra tad-Deputati i Malta (2 röster).

Näst efter Monti II-förslaget föränleddes, enligt kommissionen, flest motiverade yttranden av förslaget till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (5 yttranden). Åtta andra förslag föränleddes tre motiverade yttranden vardera. Kommissionen menar att

denna utveckling tycks bekräfta de nationella parlamentens olika politiska intressen. De prioriterar olika när de väljer vilka kommissionsförslag som ska granskas vid subsidiaritetskontrollen och tillämpar olika kriterier när de bedömer om subsidiaritetsprincipen iakttagits. Det innebär att samordningen mellan parlamenten fortfarande är en utmaning.

Enligt kommissionen antog den svenska riksdagen allra flest motiverade yttranden (20), nästan dubbelt så många som 2011 (11).² Kommissionen uppger att riksdagen kontrollerar subsidiaritetsaspekten i alla kommissionsförslag och decentraliserar kontrollen till sina utskott, som enligt kommissionen tycks tillämpa olika kriterier. Detta kan, enligt kommissionen, påverka antalet motiverade yttranden från riksdagen.³ Den franska Sénat utfärdade det näst största antalet motiverade yttranden (7), följt av tyska Bundesrat (5). Dessa tre kammare utfärdade nästan 50 procent av alla motiverade yttranden från de nationella parlamenten under 2012, uppger kommissionen.

Av bilagan till kommissionens rapport framgår följande om vilka länder som lämnat motiverade yttranden när det gäller de förslag som riksdagen lämnat motiverade yttranden om.

- KOM(2012) 130: Förslag till förordning om utövande av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, Monti II-förordningen (se även ovan). (12 motiverade yttranden, 19 röster).
- KOM(2012) 614: Förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder. Sverige, Danmark, Nederländerna, Polen (båda kamrarna), Storbritannien (6 motiverade yttranden, 9 röster).⁴
- KOM(2012) 617: Förslag till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt. Sverige, Tyskland, Danmark Storbritannien (5 motiverade yttranden, 7 röster).

² Siffran som kommissionen anger 2011 skiljer sig från den som KU redogjorde för i uppföljningen för 2011 (10 motiverade yttranden). KU räknade med de motiverade yttranden som *beslutats* av kammaren under ett kalenderår. Kommissionen räknade däremot för 2011 även in ett motiverat yttrande som riksdagen beslutade om först 2012. Det gäller kommissionens förslag till förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag för allmänt intresse, KOM(2011) 779. Civilutskottet lämnade ett utlåtande (2011/12:CÚ21) med förslag till motiverat yttrande den 26 januari 2012. Riksdagen biföll förslaget den 1 februari 2012.

³ Som stöd för påståendet att utskotten tycks tillämpa olika kriterier hänvisar kommissionen till KU:s betänkande 2012/13:KU8. Noteras kan dock att konstitutionsutskottet i sitt ställningstagande inte dragit någon sådan slutsats av vad som framkommit i uppföljningen.

⁴ I bilagan redovisar kommissionen endast tre motiverade yttranden för detta förslag. Kommissionen anför dock i en fotnot att man tagit emot totalt 6 motiverade yttranden, varav tre motiverade yttranden inkom efter den 31 december 2012 men före tidsfristens utgång (15 januari 2013). För fullständighetens skull räknas här med det totala antalet motiverade yttranden.

- KOM(2012) 380: Förslag till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet och om upphävande av direktiv 2009/40/EG. Sverige, Cypern, Nederländerna, Frankrike (5 motiverade yttranden, 7 röster).
- KOM(2012) 11: Förslag till förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (allmän uppgiftsskyddsförordning). Sverige, Tyskland, Belgien, Frankrike (4 motiverade yttranden, 5 röster).
- KOM(2011) 778: Förslag till direktiv om ändring av direktiv 2006/43/EG om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning. Sverige, Belgien, Slovakien (3 motiverade yttranden, 5 röster).
- KOM(2011) 779: Förslag till förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse. Sverige, Belgien, Slovakien (3 motiverade yttranden, 5 röster).
- KOM(2012) 372: Förslag till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden. Sverige, Frankrike, Polen (3 motiverade yttranden, 4 röster).
- KOM(2012) 576: Förslag till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen. Sverige, Frankrike, Italien (3 motiverade yttranden, 4 röster).
- KOM(2011) 821: Förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet. Sverige, Frankrike (2 motiverade yttranden, 3 röster).
- KOM(2012) 10: Förslag till direktiv om skydd för enskilda personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter. Sverige, Tyskland (2 motiverade yttranden, 3 röster).
- KOM(2012) 49: Förslag till ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel. Sverige, Polen (2 motiverade yttranden, 3 röster).
- KOM(2011) 895: Förslag till upphandling av enheter som är verk samma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Sverige, Storbritannien (2 motiverade yttranden, 3 röster).
- KOM(2011) 896: Förslag till offentlig upphandling. Sverige, Storbritannien (2 motiverade yttranden, 3 röster).

I fråga om sju av utkasterna till lagstiftningsakter som nämns i kommissionens rapport har endast riksdagen lämnat ett motiverat yttrande. Dessa nämns därför inte i denna uppräkningslista.

Monti II-förordningen

Enligt vad som framgår i kommissionens rapport om subsidiaritet och proportionalitet ifrågasatte de flesta av de nationella parlament som antog motiverade yttranden i fråga om den s.k. Monti II-förordningen användningen av artikel 352 i EUF-fördraget som rättslig grund för förslaget. De flesta ansåg att denna rättsliga grund var otillräckligt motiverad. Vissa parlament ansåg att artikel 352 inte kan användas som rättslig grund i och med att artikel 153 i samma fördrag inte är tillämplig på strejkrätten. Lika många nationella parlament ifrågasatte förslagets mervärde och behovet av den föreslagna åtgärden. Vissa kammare påpekade att förslaget inte skulle förändra det nuvarande rättsliga läget. Andra hävdade att det inte skulle bidra till större rättslig klarhet och säkerhet. Fem nationella parlament menade dessutom att enligt artikel 153.5 i EUF-fördraget omfattas strejkrätten inte av EU:s behörighet. Andra parlament hävdade att den allmänna principen och proportionalitetskontrollen i förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och att de kan påverka strejkrätten negativt. De nationella parlamenten ifrågasatte även behovet av alternativ tvistlösning, eftersom de befarade att denna skulle inkräkta på de nationella systemen. De ifrågasatte även behovet av ett varningssystem.

Efter en bedömning av de nationella parlamentens argument i de motiverade yttrandena drog kommissionen slutsatsen att subsidiaritetsprincipen inte hade åsidosatts. I svaren till de nationella parlament som utfärdat motiverade yttranden förklarade kommissionen att förslaget syftade till att förtydliga allmänna principer och tillämpliga regler på EU-nivå för utövandet av den grundläggande rättigheten att vidta kollektiva åtgärder i samband med friheten att tillhandahålla tjänster och etableringsfriheten, inbegripet behovet av att sammanjämka dem i gränsöverskridande situationer. Kommissionen vidhöll att medlemsstaterna inte kan uppnå detta på egen hand, vilket kräver åtgärder på EU-nivå. Eftersom de nödvändiga befogenheterna inte uttryckligen föreskrivs i fördraget beslutade kommissionen att använda artikel 352 i EUF-fördraget som rättslig grund.

Kommissionen noterade dock de nationella parlamentens åsikter och det nuvarande läget i de berörda parternas diskussioner om förslaget till förordning, och medgav att förslaget sannolikt inte skulle få det politiska stöd som krävs för antagande i Europaparlamentet och rådet. Kommissionen beslutade att dra tillbaka förslaget till Monti II-förordning den 26 september 2012. Noteras kan att artikel 352 i EUF-fördraget kräver enhällighet i rådet för att antas.

Ärendenas formella hantering m.m.

Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

I det följande redogörs för vissa iakttagelser som har kunnat göras vid en genomgång av de utlåtanden som utskotten lämnat och akterna för subsidiaritetsärendena. Redogörelsen görs per utskott i den ordning som utskotten anges i riksdagsordningen.

Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet prövade fyra utkast till lagstiftningsakter under kalenderåret 2012, varav ett ledde till ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande från utskottet (utl. 2011/12:KU25). Det gäller kommissionens förslag till förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (förkortas allmän uppgiftsskyddsförordning), KOM(2012) 11.

Regeringen, som överlämnade en faktapromemoria om subsidiaritetsprincipens tillämpning av den föreslagna rättsakten, fann inte skäl att göra någon annan bedömning än kommissionen vad gäller förslaget förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Regeringen lämnade även information dels om förslaget i allmänhet vid ett sammanträde, dels om vissa preliminära bedömningar av hur förslaget förhåller sig till proportionalitetsprincipen vid ett annat sammanträde.

Konstitutionsutskottet gav justitieutskottet tillfälle att yttra sig i ärendet. Justitieutskottet betonade i sitt yttrande det polisiära och straffrättsliga områdets särskilda karaktär och behovet av en särreglering vad gäller behandlingen av uppgifter inom de polisiära och rättsliga myndigheternas verksamhet (yttr. 2011/12:JuU6y). Utskottet förutsatte att det brottsbekämpande områdets särdrag och behov av särreglering respekteras i den allmänna uppgiftsskyddsförordningen.

Konstitutionsutskottet hänvisade i sitt ställningstagande till vad utskottet tidigare uttalat om att det av orden ”endast om och i den mån” anses framgå att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium och att det därav följer att den föreslagna åtgärden inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen. Utskottet gjorde mot denna bakgrund en prövning av om kommissionens val av lagstiftningsinstrument för den föreslagna åtgärden, en förordning, går längre än vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen. Utskottets uppfattning blev att en reglering av personuppgiftsskyddet och det fria flödet av personuppgifter i en förordning med det innehåll som nu föreslås skulle gå längre än vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen och därmed inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:178).

Finansutskottet

Finansutskottet prövade 21 utkast till lagstiftningsakter under 2012. Utskottet lämnade utlåtanden om sju av de utkast som utskottet prövat. I samtliga fall beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag och översände motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Det första utkastet finansutskottet lämnade ett utlåtande om gällde kommissionens förslag till förordning om kreditvärderingsinstitut, KOM(2011) 747 (utl. 2011/12:FiU34). Utskottet fann i sitt ställningstagande att den del av förslaget som rör ett harmoniserat civilrättsligt ansvar för kreditvärderingsinstitut strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet fann att förslaget i sitt nuvarande skick inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet lämnade även ett utlåtande (utl. 2011/12:FiU33) om kommissionens förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet, KOM (2011) 821. Utskottet ansåg att det i kommissionens förslag inte fanns tillräckliga garantier för att värna den nationella kompetensen för finanspolitiken. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att det presenterade förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Noteras kan att kommissionens motivering saknades helt i förslaget. Utskottet betonade med anledning av detta att den uppgift som de nationella parlamenten har att se till att subsidiaritetsprincipen följs hade underlättats av att kommissionen i enlighet med protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna uttryckligen hade motiverat förslaget med avseende på subsidiaritetsprincipen.

Utskottet lämnade vidare ett utlåtande (utl. 2011/12:FiU36) om förslaget till direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (KOM(2011) 877). Enligt utskottets mening bör det vara en uppgift för varje medlemsstat att inrätta ett system för överklagande och utvärdering av beslut om vidareutnyttjande samt för godkännande av undantag från de föreslagna avgiftsreglerna. Hur myndigheter ska organiseras är, enligt utskottet, ett nationellt ansvar. Utskottet uttalade också att effektiva system för överprövning och utvärdering av beslut om vidareutnyttjande bäst uppnås genom nationella regler. Utskottet fann därför att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen.

I utlåtande 2011/12:FiU45 prövade finansutskottet förslaget till direktiv om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (KOM(2011) 895). Enligt utskottets mening bör det vara en uppgift för varje medlemsstat att inrätta ett system för tillsyn och kunskapscentrum för stöd och vägledning, vilket då kan utformas utifrån de konstitutionella förutsättningarna i varje medlemsstat. Hur myndigheter ska organiseras är ett nationellt ansvar, och det finns ingen anledning att på EU-nivå föreskriva vilka organisatoriska åtgärder som ska vidtas i en medlemsstat. Effektiva system för tillsyn och kunskaps-

centrum uppnås bäst genom nationella regler. Utskottets uppfattning var att förslaget i de delar som handlar om tillsyn, utbildning, vägledning och stöd för de som upphandlar och företagen strider mot subsidiaritetsprincipen. Även i utlåtande 2011/12:FiU50 om förslaget till direktiv om offentlig upphandling (KOM(2011) 896), fann utskottet med liknande motivering att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen. I båda dessa utlåtanden finns två reservationer (SD) och (V).

Utlåtande 2011/12:FiU12 gällde direktivförslaget om en EU-ram för rekonstruktion och avveckling av kreditinstitut och värdepappersföretag (KOM(2012) 280). I utlåtandet finns en reservation (V).

Enligt utskottets uppfattning strider förslaget om en obligatorisk lånemekanism mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Lånemekanismen kan enligt utskottets mening leda till moral hazard genom att vissa medlemsstater kan lockas till att underfinansiera sina nationella arrangemang när de vet att de i en kris kan låna från andra medlemsstater. Utskottets uppfattning är att målen med kommissionens förslag bäst eller kanske endast kan nås genom att de enskilda medlemsstaterna får det fulla ansvaret för finansieringen av avvecklingen av kreditinstitut. Direktivet bör av denna anledning inte innehålla några tvingande mellanstatliga finansieringsförpliktelser.

Utskottet lämnade även ett utlåtande (utl. 2012/13:FiU18) om förslaget till förordning om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut (KOM(2012) 511). I utlåtandet finns en reservation (V).

Enligt utskottet strider förslaget mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, särskilt när det gäller kommissionens förslag om kapitaltäckning. Enligt utskottet kan målet med kommissionens förslag nås betydligt bättre om de grundläggande kapitalkraven utgör minimikrav och under förutsättning att medlemsstaterna behåller möjligheten att höja nivån på kapitalkraven om de anser det vara motiverat för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Utskottet ansåg också att förslaget – som innebär att medlemsstater som står utanför eurosamarbetet men ändå väljer att delta i tillsynsmekanismen blir skyldiga att följa ECB:s instruktioner samtidigt som de inte får rösträtt i ECB-rådet – innebär en oproportionerlig begränsning av dessa länders inflytande.

Justitieutskottet

Under 2012 prövade justitieutskottet tio utkast till lagstiftningsakter, varav tre har lett till att utskottet lämnat utlåtanden med förslag till motiverade yttranden.

I utlåtande 2011/12:JuU29 prövade utskottet förslaget om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur), KOM(2011) 873. På begäran av justitieutskottet yttrade sig konstitutionsutskottet om vissa frå-

gor som gällde formerna för ett motiverat yttrande (prot. 2011/12:27). Regeringen överlämnade sin bedömning av subsidiaritetsfrågan genom en faktapromemoria.

I utlåtandet finns två reservationer (M, FP, KD) och (SD).

Utskottets majoritet ansåg att kommissionens förslag i dess helhet strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottets majoritet ansåg att kommissionens förslag om att inrätta Eurosur är så oklart och ofullständigt att det inte med tillräcklig tydlighet framgår att målen för åtgärderna inte kan nås på nationell nivå. Utskottet uttalade även att det faktum att regeringen inte klart hade uttalat sin åsikt i subsidiaritetsfrågan bidrar till oklarheten. Utskottet ansåg även att vissa regler i förslaget innebär en så långtgående utökning av Frontex befogenheter att det inte kan anses acceptabelt ur subsidiaritets synpunkt, och att vissa andra delar av förslaget är alltför detaljerade, och att medlemsstaterna borde ges större utrymme att inom en något vidare ram själva bestämma de närmare åtgärder som ska vidtas.

Reservanterna från M, FP och KD ansåg också att eftersom kommissionens förslag delvis är oklart och ofullständigt framgår det inte med tillräcklig tydlighet att målen för åtgärderna inte kan nås på nationell nivå, och inte heller att målen för åtgärderna bättre kan uppnås genom att åtgärderna vidtas på unionsnivå. De ansåg vidare att kommissionens motivering i subsidiaritetsfrågan borde vara mer utförlig och innehålla ett tydligare resonemang om hur man kommer fram till att den föreslagna förordningen är förenlig med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Reservanterna framhöll vidare vikten av att subsidiaritetsprincipen följs i den fortsatta processen med att upprätta Eurosur. De ansåg att förslaget i de delar det avser de åtgärder som medlemsstaterna ska vidta vid olika effektnivåer är alltför detaljerade, och att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen.

Riksdagen biföll reservationen från M, FP och KD och överlämnade ett motiverat yttrande i enlighet med detta till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:156).

Justitieutskottet lämnade också ett utlåtande (utl. 2011/12:JuU31) om förslaget till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området, KOM(2012) 10. Regeringen överlämnade sin bedömning av subsidiaritetsfrågan genom en faktapromemoria, men eftersom utskottet ansåg att regeringens bedömning inte framgick tillräckligt tydligt i denna begärde utskottet muntlig information från regeringen vid ett sammanträde. Regeringen översände sedermera även skriftlig information. Justitieutskottet gav även konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig. KU ställde sig i sitt yttrande starkt frågande till om förslaget till direktiv är förenligt med subsidiaritetsprincipen i den del det avser att reglera rent nationell behandling av personuppgifter (prot. 2011/12:31).

Justitieutskottet ansåg att de delar av kommissionens förslag som berör den renodlat nationella behandlingen av personuppgifter strider mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till EU. I likhet med regeringen menade utskottet att det i dag

inte är motiverat att utöka tillämpningsområdet till att gälla nationell personuppgiftsbehandling på det brottsbekämpande området. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2011/12:175).

Justitieukskottet lämnade även ett utlåtande (utl. 2012/13:JuU8) om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen (KOM(2012) 363). Utskottet ansåg i sitt ställningstagande att förslagets rättsliga grund är tveksam och mer långtgående jämfört med den som uttryckligen gäller medlemsstaternas straffrättsliga lagar (artikel 325.4 respektive 83.2 i EUF-fördraget) och som innebär att det bara kan bli fråga om att lagstifta om minimiåtgärder, vilket utesluter en fullständig harmonisering av straffrätten.

Utskottet ansåg vidare att förslaget inte fullt ut är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Vid subsidiaritetsprövningen tog justitieukskottet hänsyn till vad konstitutionsutskottet tidigare uttalat om att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium. Av detta följer att den föreslagna åtgärden på unionsnivå inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen. Utskottet ansåg att förslaget, i vart fall vad gäller vissa artiklar, får anses gå utöver vad som kan anses nödvändigt för att uppfylla syftet med förslaget. Utskottet fann att bestämmelserna därmed inte står i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avge ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:8).

Civilutskottet

Civilutskottet prövade sex utkast till lagstiftningsakter under 2012. Utskottet lämnade två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden under detta år.

I ett av utlåtandena behandlade utskottet två förslag (utl. 2011/12:CU21). Det gäller kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiv 2006/43/EG om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning, KOM(2011) 778, och förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse, KOM(2011) 779.

Utskottet uttalade att förslagen visserligen har en gränsöverskridande karaktär men ansåg det tveksamt om skillnader i nationell lagstiftning avseende revisorer och revision verkligen utgör det hinder mot den inre marknaden som kommissionen gör gällande. Utskottet ifrågasatte vidare starkt om det finns tillräckliga skäl för en reglering i förordningsform för att uppnå målen för åtgärden. Vidare konstaterade utskottet att kommissionens förslag är mycket ingripande och skulle leda till en detaljreglering som minskar utrymmet för nationella välfungerande särlösningar och näringslivets självreglering. Förslagen går i vissa delar också längre än vad som är rimligt mot bakgrund av de av kommissionen angivna syftena med försla-

gen. Dessutom ansåg utskottet det finnas skäl att ifrågasätta om förslagen verkligen på ett ändamålsenligt sätt bidrar till att de angivna syftena kan uppnås. På grund av det anförda ansåg utskottet att kommissionens båda förslag strider mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle avge ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen beslutade i enlighet med civilutskottets förslag (rskr. 2011/12:124).

Civilutskottet lämnade även ett utlåtande (utl. 2012/13:CU14) om förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder (KOM(2012) 614). I utlåtandet finns två reservationer (S, MP) och (V).

Utskottets majoritet ansåg inte att de gränsöverskridande problemen på området är så stora att en reglering av frågan på EU-nivå är motiverad. De regler som ska gälla för hur ägarna utser styrelseledamöter bör enligt utskottet förbli en sak för varje medlemsstat att bestämma. De åtgärder som bör vidtas måste kunna anpassas till de rådande förhållandena i respektive medlemsstat med hänsyn till ägarstruktur, bolagsstyrning och annat jämställdhetsarbete. Enligt utskottet finns det som förslaget nu ser ut inte tillräckliga skäl att vidta åtgärder på EU-nivå. Målet bedöms kunna uppnås bättre genom nationella åtgärder. Utskottet ansåg därmed att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen.

I en reservation (S, MP) ansågs att målet med de planerade åtgärderna inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva utan kräver samordnade åtgärder på EU-nivå i stället för nationella initiativ av varierande omfattning, ambitionsgrad och effektivitet. Reservanterna ansåg därför att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog att något motiverat yttrande inte skulle lämnas.

Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag och ett motiverat yttrande överlämnades därmed till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:138).

Utrikesutskottet

Utrikesutskottet prövade tolv utkast till lagstiftningsakter under 2012, och fann i samtliga fall att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Tidsfristen om åtta veckor för att avge ett motiverat yttrande överskreds för ett av utrikesutskottets behandlade förslag under 2012. Det gäller förslaget till förordning om ändring av förordning om upprättande av ett instrument för stöd inför anslutningen, KOM(2012) 329. Förslaget hänvisades till utrikesutskottet den 28 juni 2012. På grund av att förslaget inte innebar någon ändring i substans föreslog presidiet att utskottet skulle fatta beslut om att lagstiftningsakten var förenlig med subsidiaritetsprincipen vid ett sammanträde den 25 september 2012. Ärendet bereddes via e-post under sommaruppehållet. Samtliga ledamöter meddelade till den 20 augusti 2012 att de inte ansåg att utkastet stred mot subsidiaritetsprincipen.

Vid sammanträdet den 25 september bekräftade utskottet i ett formellt beslut att det inte ansåg att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen (prot. 2012/13:1). Tidsfristen gick ut den 17 september 2012.

Socialutskottet

Socialutskottet prövade elva utkast till lagstiftningsakter under 2012, varav två utkast resulterade i utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll förslagen.

Den 22 mars 2012 lämnade socialutskottet ett utlåtande (utl. 2011/12: SoU18) om förslaget till förordning om ändring av förordning vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel, KOM (2012) 49. Noteras kan att socialutskottet samma dag även prövade förslaget till ändring av ett direktiv vad gäller information till allmänheten om receptbelagda läkemedel, KOM(2012) 48. Utskottet ansåg inte att direktivförslaget strider mot subsidiaritetsprincipen (prot. 2011/12:29).

När det gäller de båda förslagen lämnade regeringen sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen på begäran av utskottet. Konstitutionsutskottet gavs tillfälle att yttra sig (yttr. 2011/12:KU5y).

Socialutskottet konstaterade i sitt utlåtande inledningsvis att förslagen i deras nuvarande utformning i flera delar strider mot tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Socialutskottet anslöt sig till konstitutionsutskottets bedömning att även om de båda förslagen har ett EUmervärde innebär de en bristande överensstämmelse med det proportionalitetskriterium som innefattas i en prövning av subsidiaritetsprincipens tillämpning och som hänför sig till de föreslagna regleringarnas brist på värnande om fungerande nationella konstitutionella system. När det gäller direktivförslaget noterade socialutskottet kommissionens ansatser att värna sådana nationella konstitutionella system. När det gäller förordningsförslaget konstaterade socialutskottet att det saknas ansatser att värna fungerande nationella konstitutionella system. Socialutskottet ansåg liksom konstitutionsutskottet att den föreslagna förordningens harmonisering på området därför inte är lämplig och fullt fungerande. Socialutskottet bedömde alltså, i likhet med konstitutionsutskottet, att förordningsförslaget i det avseendet strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen biföll utskottets förslag och överlämnade ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:177).

I utlåtande 2012/13:SoU8 prövade utskottet förslaget till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (KOM (2012) 617). Noteras kan att riksdagen vid tre tidigare tillfällen har haft anledning att pröva subsidiariteten i kommissionens förslag till ändringar i förordningar som rör utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen. Vid alla tre tillfällena ansåg riksdagen att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen och beslutade att lämna ett motiverat yttrande (utl. 2010/11:

MJU7, rskr. 2010/11:3, utl. 2010/11:MJU21, rskr. 2010/11:181 och utl. 2011/12:MJU8, rskr. 2011/12:52). Det nu aktuella förslaget är avsett att ersätta livsmedelsprogrammen inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Socialutskottet uttalade att fattigdom och social utestängning motverkas bäst genom att främja arbete som möjliggör egen försörjning och genom att utveckla sociala trygghetssystem som omfattar hela befolkningen. Utskottet ansåg vidare att direkta sociala stödinsatser ska vara ett ansvar för varje medlemsstat och att det är mest effektivt att stöd till personer som lever i en utsatt situation utformas och tillhandahålls av medlemsstaterna själva. Utskottet fann därmed att förslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog ett motiverat yttrande. Riksdagen biföll förslaget (rskr. 2012/13:117).

Trafikutskottet

Trafikutskottet prövade 14 utkast till lagstiftningsakter under 2012. Utskottet fann i ett fall att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen. Det är det första utlåtandet med förslag till motiverat yttrande som trafikutskottet har avgett sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Utlåtandet (utl. 2012/13:TU3) gäller förslaget till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet m.m., KOM(2012) 380, och ingår i det s.k. besiktningspaketet (eller som kommissionen kallar det trafiksäkerhetspaketet) tillsammans med kommissionens förslag till direktiv om ändring av rådets direktiv 1999/37/EG om registreringsbevis för fordon, KOM(2012) 381. När det gäller förslaget till direktiv ansåg utskottet att det inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades till kammaren genom ett protokollsutdrag.

När det gällde att bedöma om förslaget till förordning är utformat utifrån ett beaktande av subsidiariteten konstaterade utskottet att delar av innehållet i den föreslagna förordningen är alltför långtgående, och utskottet anser att det finns förslag till regleringar som i stället lämpar sig bättre att hanteras på nationell nivå. Utskottet ansåg att förslaget om införande av krav på besiktning av mopeder och historiska fordon (veteranfordon) är alltför långtgående och därmed inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet ansåg att detsamma även gäller förslaget om att införa krav om årlig besiktning av motorcyklar. Detta bör vara något som även fortsättningsvis ska vara föremål för beslut på nationell nivå.

Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:9).

Miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet var återigen det av riksdagens utskott som prövade flest utkast till lagstiftningsakter (28) under kalenderåret 2012.⁵

⁵ Under perioden 2009–2010 prövade MJU 18 lagstiftningsutkast (bet. 2010/11:KU18 och bet. 2011/12:KU4) och under 2011 28 utkast (bet. 2012/13:KU8).

Utskottet lämnade ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande (utl. 2012/13:MJU6). Det gällde förslaget till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen, KOM(2012) 576. Utskottet begärde in regeringens bedömning såväl skriftligt som muntligt.

Utskottet anförde bl.a. att syftet med förordningen är att fastställa bestämmelser om tillträde till och fördelning av nytta från genetiska resurser och traditionell kunskap som rör genetiska resurser i enlighet med bestämmelserna i Nagoyaprotokollet. När det gäller åtgärder för bl.a. tillträde får parterna till protokollet själva bestämma om de vill reglera tillträdet. Enligt utskottets mening bör lagstiftningskompetensen på detta område kvarstå hos medlemsstaterna. Kommissionens förslag utesluter inte en överföring av nationell kompetens till EU i denna del eftersom det inte tydligt framgår att förordningen avser användningen av genetiska resurser och traditionell kunskap som rör genetiska resurser. Utskottet konstaterade att endast vissa av EU-staterna utvecklat lagstiftning om tillträde och kommissionen framhållit att det inte behövs några harmoniserade åtgärder på EU-nivå för tillträde. Utskottet ansåg under dessa förutsättningar att det är en onödig och oproportionerlig åtgärd att inrätta en s.k. unionsplattform som syftar till att strama upp och diskutera medlemsstaternas tillträdeslagstiftning. Inrättandet av en sådan plattform genom förordningen har inga fördelar. Förslaget om upprättande av en plattform för tillträde till genetiska resurser inom EU kan ses som ett inledande steg till en EU-harmoniserad tillträdeslagstiftning. Lagstiftningskompetensen även på detta område bör därför kvarstå hos medlemsstaterna. Sammanfattningsvis ansåg utskottet att delar av kommissionens förslag till förordning inte bör genomföras på unionsnivå då dessa inte kan anses stå i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen, och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:131).

Näringsutskottet

Näringsutskottet prövade tre utkast under 2012 och lämnade två utlåtanden. Detta ska jämföras med kalenderåret 2011 då näringsutskottet prövade 23 utkast och lämnade två utlåtanden, varav dock endast ett resulterade i ett motiverat yttrande från riksdagen.

Det första utlåtandet (utl. 2011/12:NU17) som näringsutskottet lämnade under 2012 gällde förslaget till förordning om inrättande av ett program för företagets konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014–2020), KOM(2011) 834. Utskottet begärde in regeringens bedömning av subsidiaritetsfrågan som lämnades i en faktapromemoria.

Utskottet ansåg att vissa delar av förslaget som rör åtgärder för att förbättra företagets marknadstillträde inom och utom unionen strider mot subsidiaritetsprincipen. När det gäller kommissionens förslag för att främja exporten för små och medelstora företag saknas det enligt regeringen ett EU-mervärde i förhållande till de nationella handelsfrämjande insatser som

redan finns. Utskottet instämde i detta och ansåg att EU inte bör utöka sina insatser inom detta område eftersom det då blir en dubbling av insatserna. Utskottet fann att kommissionens förslag i den del det avser handelsfrämjande insatser strider mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2011/12:127).

Det andra utlåtandet (utl. 2012/13:NU5) gällde förslaget till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (KOM(2012) 372). Utskottet begärde in regeringens bedömning, vilken redovisades i en faktagenomemoria. Utskottet fick information om förslaget vid ett sammanträde.

Utskottet ansåg att delar av förslaget i sitt nuvarande skick inte var förenliga med subsidiaritetsprincipen, och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande. Utskottets invändning gällde de delar av kommissionens förslag som rör insyn och styrning i fråga om upphovsrättsorganisationernas kollektiva förvaltning, vilka utskottet anser är alltför detaljerade för att vara lämpliga att genomföras på EU-nivå. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:14).

Arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2012 och lämnade ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande.

Det gällde förslaget till rådets förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, KOM(2012) 130, den s.k. Monti II-förordningen (se utl. 2011/12:AU14). Förslaget utgjorde en del av det s.k. utstationeringspaketet som förutom Monti II-förordningen bestod av ett nytt direktiv om genomförandet av direktiv om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (KOM(2012) 131).

Regeringen överlämnade två faktagenomemior till riksdagen. Utskottet beslutade den 3 maj 2012 att förslaget till direktiv inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

När det gäller Monti II-förordningen betonade utskottet inledningsvis betydelsen av att det europeiska samarbetet på det arbetsrättsliga området baseras på medlemsstaternas olika nationella utgångspunkter och att samarbetet i så stor utsträckning som möjligt enbart ska vara av stödande och kompletterande natur.

Utskottet anförde vidare följande:

Artikel 153 i EUF-fördraget ger EU befogenhet att understödja och komplettera medlemsstaternas verksamhet för att uppnå de mål inom socialpolitiken som anges artikel 151 i EUF-fördraget. Bestämmelsen ska dock inte tillämpas på löneförhållanden, föreningsrätt, strejkrätt eller rätt till lockout (artikel 153.5 i EUF-fördraget). Kommissionen gör själv bedömningen att förslaget till förordning därför inte kan grunda sig på denna artikel.

Kommissionen anser i stället att artikel 352 i EUF-fördraget utgör lämplig (eng. "appropriate") rättslig grund för den föreslagna åtgärden. Denna artikel, som benämns flexibilitetsklausulen, får enligt sin ordalydelse användas om en åtgärd från unionens sida skulle visa sig nödvändig för att nå något av de mål som avses i fördragen. Förutsättningen är att fördragen inte föreskriver de nödvändiga befogenheterna för detta.

Utskottet kan konstatera att användandet av artikel 352 i EUF-fördraget är kringgärdat av ett antal begränsningar som syftar till att värna medlemsstaternas och de nationella parlamentens möjligheter att förhindra att befogenhet överförs till unionen på något annat sätt än genom en fördragsändring. Till dessa hör kravet på enhällighet i rådet, förbudet mot harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning och kommissionens särskilda skyldighet att inom ramen för subsidiaritetsprövningsförfarandet i artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen uppmärksamma de nationella parlamenten på förslag som använder sig av artikel 352.

Utskottet noterar i detta sammanhang att regeringen i anslutning till frågan om godkännandet av Lissabonfördraget uppmärksammade att riksdagen får möjlighet att kontrollera användandet av flexibilitetsklausulen i samband med subsidiaritetsprövningen av framlagda förslag. Lissabonfördraget innebär att den parlamentariska kontrollen av detta har stärkts (prop. 2007/08:168 s. 48 och 97).

Mot denna bakgrund är det enligt utskottets mening angeläget att de nationella parlamenten inom ramen för sin subsidiaritetsprövning kan övertygas om att kommissionens förslag till rättsakt verkligen kan antas bidra till att uppfylla målen i fördraget på det sätt som användandet av artikel 352 i EUF-fördraget förutsätter. Det gäller alldeles särskilt som strejkrätten, enligt vad kommissionen själv framhåller, är undantagen från de frågor som kan regleras på EU-nivå genom minimi-krav i direktiv. Utskottet noterar här att kommissionen inte närmare anger vilka mål det är som skulle uppfyllas med förslaget till Monti II-förordning och som skulle kunna motivera att man använder sig av klausulen.

Den centrala bestämmelsen i förslaget är artikel 2 som i korthet anger att utövandet av de ekonomiska friheterna ska vara förenligt med utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder, inklusive strejkrätten, och vice versa. Utskottet har svårt att se hur förslaget, i dess nuvarande skick, bidrar till det klargörande av förhållandet mellan friheterna och rättigheterna som förslaget syftar till enligt motiveringen. Utskottet kan inte heller se att förordningen skulle skapa en större rätts-säkerhet i detta avseende. Inte heller kan utskottet se hur förslaget skulle "minska spänningarna mellan nationella system för relationer mellan arbetsgivare och arbetstagare och friheten att tillhandahålla tjänster" som anges vara i allt väsentligt grunden för förslaget. Det är därmed också svårt att se hur förslaget skulle kunna bidra till att uppnå något av de mål som avses i fördraget, vilket är en förutsättning för att flexibilitetsklausulen ska kunna användas.

Därtill kommer att förslaget om system för tvistlösning (artikel 3) för Sveriges vidkommande kan komma att störa de väl fungerande inhemska modellerna för tvistlösning. Inte heller i detta avseende kan förslaget antas bidra till att nå målen för fördraget. Anordningar för tvistlösning av detta slag måste anses vara en del av de nationella arbetsmarknadsmodellerna som inte bör regleras på EU-nivå.

Utskottet kan inte heller se något behov av att på EU-nivå införa ett varningssystem i enlighet med förslagets artikel 4. Sådana mekanismer förekommer redan och bör förbli reglerade uteslutande på nationell nivå.

Med utgångspunkt i förslaget i dess nuvarande skick anser utskottet – för det fall att några åtgärder ska vidtas – att frågan inte bör regleras på unionsnivå. Det finns inte heller något mervärde i en reglering på EU-nivå.

Utskottet kom sammanfattningsvis fram till att kommissionens förslag i dess nuvarande skick inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen, och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande.

Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:214).

Som redan tidigare nämnts utfärdades för första gången ett gult kort med anledning av detta förslag, och kommissionen drog tillbaka sitt förslag.

Yttranden från andra utskott

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet anför i sitt yttrande om den formella hanteringen av ärendena bl.a. att utskottet när det gäller kommissionens förslag till förordning om upprättande av europeiska gränsövervakningssystemet (Eurosur) ställt frågor till konstitutionsutskottet om vilken inställning i subsidiaritetsfrågan som kan utgöra en grund för justitieutskottet att lämna ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande.

Justitieutskottet konstaterar vidare i sitt yttrande att kommissionens förslag i det nämnda ärendet var så oklart och ofullständigt att det inte med tillräcklig tydlighet framgick att målen för åtgärderna inte kan uppnås på nationell nivå, eller att målen för åtgärderna bättre kan uppnås genom att åtgärderna vidtas på unionsnivå. Utskottet betonar vikten av att de lagstiftningsförslag som kommissionen lägger fram är tydliga och fullständiga. Utskottet anser även att det är angeläget att kommissionen baserar sina förslag på en korrekt rättslig grund. Detta gäller inte minst vid förslag om straffrättsliga åtgärder. Vid prövningen av kommissionens förslag till direktiv om skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser konstaterade utskottet att förslagens rättsliga grund var tveksam och mer långtgående jämfört med den som uttryckligen gäller medlemsstaternas straffrättsliga lagar. Utskottet noterar att rådet senare antog en allmän inriktning för förslaget med en annan rättslig grund än den som kommissionen föreslagit.

Justitieutskottet anför vidare att utskotten behöver få tillgång till regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan för att få ett bra underlag för sin uppgift att subsidiaritetspröva utkast till lagstiftningsakter. Denna bedömning bör vara klar och tydlig, anför utskottet. Utskottet nämner att det när det gäller förslaget till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området ansåg att regeringens bedömning av förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen inte framgick tillräckligt tydligt i den faktapromemoria som hade lämnats i ärendet. Utskottet begärde därför

muntlig information från regeringen angående dess bedömning i subsidiaritetsfrågan. Regeringen lämnade information vid utskottets sammanträde och översände därefter ytterligare skriftlig information. Dessutom ansåg utskottet i ärendet om Eurosur att det faktum att regeringen inte klart hade uttalat sin åsikt i subsidiaritetsfrågan gjorde att utskottet fick ett sämre underlag för bedömningen av subsidiaritetsfrågan.

Justitieutskottet nämner i detta sammanhang även ett ärende från 2013. Vid utskottets prövning av kommissionens förslag till inrättande av en europeisk åklagarmyndighet, (KOM(2013) 534) dröjde regeringen med att lämna någon bedömning i subsidiaritetsfrågan, och den kom in först efter det att utskottet justerat ett prövningsutlåtande (2013/14:JuU13).

Justitieutskottet instämmer i konstitutionsutskottets uppfattning från förra årets uppföljning att man bör införa rutiner för att följa upp hur riksdagens invändningar mot tillämpningen av subsidiaritetsprincipen tillgodoseas i antagen lagstiftning (se bet. 2012/13:KU8 s. 52).

Civilutskottets yttrande

Civilutskottet noterar i sitt yttrande att diskussioner om proportionalitetsprincipen ofta kan uppkomma vid subsidiaritetsprövningar. När utskottet subsidiaritetsprövar ett ärende ska utskottet avgöra om målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför bättre kan uppnås på unionsnivå. Samtidigt får den föreslagna åtgärden inte till innehåll och form gå utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i fördragen. Det kan i praktiken därför många gånger vara svårt att dra en gräns mellan prövningen av proportionaliteten och subsidiariteten. I enlighet med vad konstitutionsutskottet tidigare uttalat (bet. 2010/11: KU18) anser civilutskottet att subsidiaritetsprövningen därför ofta kommer att innefatta ett proportionalitetskriterium.

Utbildningsutskottets yttrande

Mot bakgrund av riksdagens omfattande arbete med subsidiaritetsprövningar och antalet motiverade yttranden delar utbildningsutskottet konstitutionsutskottets uppfattning från förra året att det vore bra om det som stöd för utskotten kunde ske en mer systematisk uppföljning centralt i Riksdagsförvaltningen av hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning (se bet. 2012/13:KU8 s. 52).

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet vidhåller i sitt yttrande att det kan vara lämpligt att överväga en effektivisering av processen så att fokus hamnar på de lagförslag där subsidiaritetsprincipen verkligen riskerar att överträdas. I sitt yttrande lyfter trafikutskottet vidare bl.a. fram att det kan vara värdefullt med en sammanhållen utgångspunkt från riksdagens sida, dvs. att alla utskott använ-

der likartade bedömningskriterier för om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet anser att det visserligen är bra att det finns en möjlighet att inhämta ett yttrande från konstitutionsutskottet, men att den samtidigt inte erbjuder en optimal lösning på frågan om hur tillämpningen av subsidiaritetsprincipen ska bli mer enhetlig. Trafikutskottet vill därför liksom tidigare, lyfta frågan om ett centralt stöd till utskotten och deras kanslier i subsidiaritetsprövningen. Ett sådant stöd skulle kunna underlätta utvecklandet av en mer likartad principiell bedömning av subsidiaritetsfrågan. Trafikutskottet anför att EU-samordningen inom Riksdagsförvaltningen som har ett helhetsperspektiv på alla förslag från kommissionen eventuellt skulle kunna fungera som en samordnare mellan olika utskott och vidarebefordra sammanfattningar av beslut samt sammanställa viss vägledning till utskotten.

När det gäller regeringens bedömningar påpekar trafikutskottet att regeringen till skillnad från riksdagen inte lägger in någon proportionalitetsbedömning i sin prövning. Det torde enligt trafikutskottet vara önskvärt att riksdagen och regeringen tillämpar samma kriterier för bedömningen av subsidiaritetsfrågan.

Utskottet framhåller också att det skulle vara mycket intressant med en uppföljning av hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar i sitt yttrande att kommissionen varken i sina motiveringar till de tidigare förslagen om utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen eller i det under 2012 lagda förslaget till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt eller i svaren till riksdagen med anledning av de motiverade yttrandena har besvarat frågan om den rättsliga grunden på ett tillfredsställande sätt. Utskottet konstaterar att den rättsliga grunden har ändrats tre gånger under åren. Utskottet understryker återigen vikten av en bedömning av den rättsliga grunden och kommissionens ansvar att motivera sitt val av en sådan, såväl i förslag som i svar på motiverade yttranden.

Utskottet anför att den alltjämt anser att kommissionens svar med anledning av de motiverade yttrandena är ett underlag för bedömningen av hur invändningar tas emot och bemöts, vilket i sin tur kan ha betydelse för framtida lagstiftningsprocesser.

Miljö- och jordbruksutskottet vill även uppmärksamma svårigheten att pröva förslag som inkommer sent på våren eller i december och där prövningen måste ske på avsevärt kortare tid än åtta veckor, i synnerhet när prövningen rör förslag eller paket med förslag som till sin omfattning är väldigt stora. En annan fråga som under de senaste åren har blivit alltmer aktuell är hur nationella parlament ska förhålla sig till de många genomfö-

randeakter och delegerade akter som kommer att antas med stöd av antagna direktiv och förordningar och hur en eventuell granskning av om dessa akter uppfyller subsidiaritetsprincipen ska gå till.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet kommenterar inledningsvis i sitt yttrande den stora skillnaden i antal subsidiaritetsprövningar som utskottet utförde 2011 jämfört med 2012 och att majoriteten av alla utskottets prövningar sedan 2009 genomförts under 2011. Utskottet anför att eftersom det är svårt att förutse när ett ärende ska komma in till riksdagen innebär detta ett försvarande av utskottets verksamhetsplanering, vilket periodvis skapar ökad arbetsbelastning för utskottet.

När det gäller den formella hanteringen av utskottets subsidiaritetsprövningar hänvisar näringsutskottet till förra årets yttrande till konstitutionsutskottet (ytr. 2012/13:NU2y). Av de tre ärendena som subsidiaritetsprövades under 2012 beslutade utskottet i två av ärendena att begära in regeringens bedömning (i ett av fallen skedde begäran genom beslut av presidiet efter delegation från utskottet under riksdagens sommaruppehåll). Regeringen hänvisade i båda fallen till sina bedömningar i faktapromemoriorna för ärendena. Ett enhälligt utskott ansåg i båda de fall då regeringens bedömning begärdes in att förslagen i vissa delar stred mot subsidiaritetsprincipen, och lämnade utlåtanden i båda fallen. I båda de fall utskottet lämnade utlåtanden biföll riksdagen utskottets förslag.

Vidare påminner näringsutskottet om vad det tidigare framhållit om att det bör införas rutiner för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet redogör i sitt yttrande för beredningen av ärendet om Monti II-förordningen. Av redogörelsen framgår att utskottets kansli redan innan det antogs av kommissionen uppmärksammades på förslaget av riksdagens representant vid EU:s institutioner. EU-representanten informerade samtidigt kansliet om att det ansvariga utskottet i danska Folketinget var intresserat av att få information om hur andra nationella parlament resonerade kring förslaget. Utskottet anför att det inte hör till den vanliga ordningen att utskottet uppmärksammas på ett förslag på ett så tidigt stadium och att ett annat lands nationella parlament uttrycker en så tydlig önskan om att få ta del av information när utskottet bereder subsidiaritetsärenden.

Ytterligare en omständighet som enligt utskottet skiljer ärendets gång när de gäller Monti II-förordningen från flera andra subsidiaritetsprövningar är tillfälligheten att Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor vid Europeiska unionens parlament (Cosac) hade ett möte inplanerat mitt under åttaveckorsfristen för prövningen av ärendet. Mötet

hölls i Danmark, som då var ordförandeland i EU, vars nationella parlament alltså redan tidigt hade visat stort intresse för Monti II-förordningen. Mötet innebar att ledamöter från nationella parlament fick en möjlighet att prata med varandra på ett informellt sätt om Monti II-förordningen och dess förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Vid mötet cirkulerade även ett utkast till motiverat yttrande som Folketinget hade tagit fram och som bl.a. svenska ledamöter fick ta del av. Även arbetsmarknadsutskottets kansli fick ta del av utkastet som underhandsinformation från EU-representanten. Det fördes då en grundlig diskussion om den rättsliga grunden för kommissionens förslag och vad som anfördes om detta i det danska utkastet till motiverat yttrande.

Av yttrandet framgår vidare att det inom kretsen av nationella representanter vid EU:s institutioner i Bryssel vid olika tillfällen under ärendets gång delades information om hur olika nationella parlament ställde sig i ärendet och varför. Den svenska representanten i EU skickade vidare sådan underhandsinformation både till intresserade ledamöter och utskottets kansli. Som exempel på information som vidarebefordrades till utskottets kansli kan nämnas utkast till motiverade yttranden från flera andra länder. Sammantaget fick utskottets kansli under ärendets beredning en stor mängd underhandsinformation om vad som hände med ärendet i olika nationella parlament.

Utskottet noterar avslutningsvis att kommissionen när den drog tillbaka förslaget till Monti II-förordningen i september 2012, endast lämnade en kort och allmänt hållen förklaring till varför förslaget drogs tillbaka. Som skäl för att dra tillbaka förslaget anförde kommissionen att förslaget sannolikt inte skulle få det politiska stöd som krävdes för att förslaget skulle antas. Utskottet anser att det är beklagligt att kommissionen inte på ett tydligare sätt erkänt vikten av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar. De nationella parlamentens hantering av Monti II-förordningen visar enligt utskottets mening på betydelsen av systemet med nationella subsidiaritetsprövningar och på att systemet är av vikt för lagstiftningsprocessen inom EU.

Utskottets ställningstagande

Trafikutskottet efterlyser i sitt yttrande till konstitutionsutskottet, liksom tidigare, ett centralt stöd till utskotten i subsidiaritetsprövningen. Såsom konstitutionsutskottet tidigare framhållit bör utskotten hämta vägledning från de riktlinjer som alltsedan subsidiaritetsprincipen infördes i EU-fördraget 1992 har varit vägledande vid tillämpningen av denna princip, och som Lissabonutredningen hänvisat till. Dessa riktlinjer består av ett antal frågor som ställs i två steg – som konstitutionsutskottet sedermera valt att kalla tvåstegsmetoden – och som går ut på att avgöra på vilken nivå en åtgärd bör företas. Liksom tidigare vill konstitutionsutskottet framhålla att subsidiaritetsprövningen är en lämplighetsprövning som utförs av det

utskott som innehar sakkunskapen på området. Det är alltså fråga om en bedömning av en politisk församling. Det är dock, vilket utskottet även tidigare understrukt, viktigt att komma ihåg att prövningen handlar om att fastställa på vilken nivå – EU-nivå eller någon nationell nivå – åtgärden ska företas, inte om den föreslagna åtgärden ska företas eller inte, dvs. själva sakfrågan bör inte prövas.

Flera av utskotten instämmer med konstitutionsutskottets uttalande vid den förra uppföljningen om att rutiner bör införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen (utl. 2012/13:KU8 s. 52). Konstitutionsutskottet konstaterade att riksdagen saknar sådana fasta rutiner för information om när lagstiftningsförslagen antagits. Utskottet vidhåller att det skulle vara ett stöd för utskotten om man centralt inom Riksdagsförvaltningen bevakade när lagstiftningsförslag antas av rådet och i förekommande fall Europaparlamentet. Bevakningen bör också inbegripa kommissionens tillbakadraganden av förslag. Informationen ska förmedlas till utskotten. Utskotten har sedan att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Analysen som behöver utföras bör således utskotten stå för. Liksom subsidiaritetsprövningen är det alltså fråga om bedömningar som bör utföras av utskotten. Konstitutionsutskottet noterar att finansutskottet i sitt yttrande redovisar i vilka fall rättsakter har antagits av EU:s institutioner. Det är naturligt att uppföljningen fokuserar på de fall där riksdagen lämnat ett motiverat yttrande.

Det får således anses vara utskottens uppgift att bevaka subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen. Om den föreslagna rättsakten antas utan att riksdagens invändningar beaktats av EU:s institutioner kan det finnas anledning att överväga om ytterligare åtgärder bör vidtas. De nationella parlamenten har, enligt protokollet om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, möjlighet att via sina regeringar väcka en ogiltighetstalan vid EU-domstolen. En sådan ogiltighetstalan måste dock väckas inom två månader från det att en rättsakt antas.

En annan fråga som berörs i ett yttrande från justitieutskottet gäller regeringens bedömningar av subsidiaritetsprincipen. Enligt riksdagsordningen ska regeringen inom två veckor från den dag då ett utskott begär det informera om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i det aktuella utkastet. Konstitutionsutskottet instämmer med vad justitieutskottet anför om att regeringens bedömningar bör vara klara och tydliga. Avsaknaden av en bedömning från regeringen innebär att ett utskott får ett sämre underlag för sin bedömning än vad riksdagsordningen förutsätter.

Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar och utrymmet för nationella åtgärder till följd av EU-förslag

Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

Till detta betänkande bifogas en tabell över samtliga utkast som prövats av riksdagens utskott under 2009–2012, se bilaga 13. Tabellen innehåller också uppgifter om vilken rättslig grund i EUF-fördraget som i huvudsak ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak gäller.

Tabellerna nedan under respektive avsnitt per utskott innehåller en uppdelning på politikområde, rättslig grund i EUF-fördraget och uppgift om antal utkast till lagstiftningsakter. I tabellerna redovisas antalet utkast för tiden den 1 december 2009–31 december 2010, för kalenderåret 2011, för kalenderåret 2012 samt det totala antalet utkast.

En sammanfattning över samtliga utkast till lagstiftningsakter som prövats av riksdagens utskott under 2010–2012 uppdelat på politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget återfinns i bilaga 14.

Konstitutionsutskottet

Under 2012 prövade konstitutionsutskottet som nämnts fyra utkast till lagstiftningsakter. Utskottet avgav ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande.

Av sammanställningarna (tabellen nedan och bilaga 13) framgår att av de fyra (4) utkast som konstitutionsutskottet prövade under 2012 grundade sig två (2) på den s.k. flexibilitetsklausulen. Ett (1) utkast grundade sig på artikel 224 i EUF-fördraget, som finns i den sjätte delen av fördraget och som innehåller institutionella bestämmelser. Enligt denna artikel ska Europaparlamentet och rådet genom förordningar fastställa regler för de politiska partierna på europeisk nivå och särskilt bestämmelser om deras finansiering.

Kommissionens förslag till allmän uppgiftsskyddsförordning, KOM (2012) 11, som ledde till ett utlåtande från utskottet grundade sig dels på artikel 16 i EUF-fördraget, dels på artikel 114 i EUF-fördraget. Artikel 16 i EUF-fördraget utgör den rättsliga grunden för antagandet av bestämmelser om skydd för enskilda när det gäller medlemsstaternas behandling av personuppgifter när de bedriver verksamhet som omfattas av unionsrätten samt om den fria rörligheten för sådana uppgifter. I kommissionens förslag anges att hänvisningen till artikel 114 i EUF-fördraget endast var nödvändig för att ändra direktiv 2002/58/EG i den mån detta direktiv också bidrar till skyddet av de berättigade intressena hos abonnenter som är juridiska personer.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 har konstitutionsutskottet prövat sex lagstiftningsutkast. Fördelningen framgår av tabellen nedan och av bilaga 13. Totalt har konstitutionsutskottet lämnat ett utlåtande sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.

Tabell 4 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom konstitutionsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Offentlighet	art. 15	0	1	0	1
Skydd för personuppgifter	art. 16	0	0	1	1
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	art. 21	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	1	1
Institutionella bestämmelser	art. 224	0	0	1	1
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	2	2

* Ett av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Finansutskottet

Finansutskottet prövade, som tidigare nämnts, 21 utkast till lagstiftningsakter under 2012, varav sju utkast ledde till utlåtanden från utskottet. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall, vilket innebär att sju motiverade yttranden översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Av sammanställningarna (se tabellen nedan och bilaga 13) framgår att elva (11) av de utkast som prövades av finansutskottet under 2012 innehåller förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden. Sju (7) utkast innehåller förslag om etableringsrätt. Fem (5) utkast innehåller förslag om fri rörlighet för tjänster. Tre (3) utkast innehåller förslag som rör statistik och ytterligare tre (3) innehåller förslag som rör den ekonomiska och monetära politiken.

Flera av utkasten innehåller förslag som berör flera politikområden. Tre (3) av utkasten som behandlades under 2012 berör etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller dels förslaget till direktiv om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, KOM(2011) 895, dels förslaget till direktiv om offentlig upphandling, KOM(2011) 896. Båda dessa utkast ledde till utlåtanden från utskottets sida. Det gäller vidare förslaget till direktiv om tilldelning av koncessioner, KOM(2011) 897. I det sistnämnda fallet fann utskottet att utkastet inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag.

Även förslaget till ändring av ett direktiv om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II), KOM(2012) 217, och förslaget till direktiv om försäkringsförmedling, KOM(2012) 360, berörde flera områden, nämligen etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster.

Utskottet avgav under 2012 totalt sju utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Tre av de utkast som ledde till motiverade yttranden grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. rörde förslag som gäller tillnärmning av lagstiftning. Två utkast gällde förslag om den ekonomiska och monetära politiken. Ytterligare två utkast innehöll, som nämnts, förslag som berörde flera politikområden, nämligen området för etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning (artikel 114 i EUF-fördraget).

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade finansutskottet 45 utkast till lagstiftningsakter. Om man ser till de huvudsakliga politikområdena finner man att allra flest utkast (21) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. rörde förslag som gällde tillnärmning av lagstiftning. Därefter följer 14 utkast som innehöll förslag om etableringsrätt. Åtta (8) förslag gällde den ekonomiska och monetära politiken. Sex (6) utkast gällde fri rörlighet för tjänster. Fem (5) förslag innehöll förslag om statistik. Ett (1) förslag grundade sig på den s.k. flexibilitetsklausulen. Övriga förslag rörde straffrättsligt samarbete (1) och ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (1).

Finansutskottet lämnade under denna tid elva utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll förslagen i samtliga fall. Tre av de utkast som ledde till utlåtanden från finansutskottet och där riksdagen avgav motiverade yttranden grundade sig på artikel 53 i EUF-fördraget, dvs. etableringsrätt. Det gäller dels kommissionens förslag till direktiv om insättningsgarantisystem (KOM(2010) 368) och kommissionens förslag om ändring av direktivet om system för ersättning till investerare (KOM(2010) 371) som avgjordes under 2010, dels kommissionens förslag till direktiv om kreditinstitut och värdepappersföretag (KOM(2011) 453) som avgjordes under 2011.

Fyra av de förslag som ledde till ett motiverat yttrande från riksdagen på förslag från finansutskottet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslagen gällde tillnärmning av lagstiftning. Det gäller kommissionens förslag till förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag, KOM(2011) 452, som avgjordes under 2011, och kommissionens förslag KOM(2011) 747, KOM(2011) 877 och KOM(2012) 280, som avgjordes under 2012.

Två av de utkast som ledde till utlåtanden från finansutskottet lades på området för ekonomisk och monetär politik (se KOM(2011) 821 och KOM(2012) 511).

Ytterligare två utkast som ledde till utlåtanden berör flera politikområden, däribland etableringsrätt, men även området för fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller kommissionens förslag KOM(2011) 895 och 896.

Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom finansutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Etableringsrätt	art. 50, 52, 53	3	4	7	14
Fri rörlighet för tjänster	art. 62	0	1	5	6
Straffrättsligt samarbete	art. 83	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	3	7	11	21
Ekonomisk och monetär politik	art. 121, 126, 127, 136	5	0	3	8
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	1	0	0	1
Statistik	art. 338	1	1	3	5
Flexibilitetsklausulen	art. 352	1	0	0	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Skatteutskottet

Under 2012 prövade skatteutskottet två utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna (se tabellen nedan och bilaga 13) framgår att båda de utkast som prövades av utskottet under 2012 innehåller förslag om skatter och avgifter, närmare bestämt om harmonisering av indirekta skatter. Under 2012 ledde inga subsidiaritetsprövningar till några utlåtanden från skatteutskottet.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade skatteutskottet tolv utkast till lagstiftningsakter. Majoriteten av utkasten (6) gällde skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter). Därefter följer fyra (4) utkast som innehåller förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden, varav tre (3) utkast grundar sig på artikel 115 i EUF-fördraget och ett (1) på artikel 114 i EUF-fördraget.

Utöver detta grundade sig två (2) utkast på artikel 349 i EUF-fördraget. Denna artikel innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU på grund av de permanenta nackdelar som påverkar dessa områdens ekonomiska och sociala situation.

Skatteutskottet avgav två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden under 2011, se bilaga 13. Riksdagen biföll båda dessa förslag. Det första utkastet som ledde till ett motiverat yttrande gällde förslaget om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas, även kallad CCCTB, (KOM (2011) 121), och grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprätande eller funktion.

Det andra utkastet som ledde till ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget och innehöll förslag om en harmonisering av medlemsstaternas skatter på finansiella transaktioner (KOM(2011) 594).

Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom skatteutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	art. 113	1	3	2	6
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 115	0	3	0	3
Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	art. 349	0	2	0	2

Justitieutskottet

Under 2012 prövade justitieutskottet tio utkast till lagstiftningsakter, varav tre som framgått ledde till att utskottet lämnade utlåtanden med förslag till motiverade yttranden.

Av sammanställningarna (se tabellen nedan och bilaga 13) framgår att en majoritet av de utkast som prövades av justitieutskottet under 2012 innehåller förslag på området för frihet, säkerhet och rättvisa. Det gäller fyra (4) utkast som innehåller förslag om straffrättsligt samarbete. Två (2) utkast innehåller förslag om gränskontroll och ytterligare två (2) förslag om polissamarbete. Ett (1) utkast innehåller förslag om asylpolitik och ytterligare ett (1) förslag om invandringspolitik. Ett (1) annat utkast innehåller förslag om civilrättsligt samarbete. Därutöver har justitieutskottet prövat två (2) utkast som innehåller förslag om bekämpning av bedrägeri. Övriga utkast gäller skydd för personuppgifter (1), bekämpning av diskriminering (1), fri rörlighet för unionsmedborgare (1), tillnärmning av lagstiftning (artikel 114 i EUF-fördraget), folkhälsa (1) och konsumentskydd (1) samt administrativt samarbete (1).

Fyra av utkasten under 2012 berör mer än ett politikområde; det gäller förslag KOM(2011) 752, 753, 758 och 759.

Beträffande de tre utlåtandena med förslag till motiverade yttranden avsåg det första av dessa utlåtanden kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur) (KOM (2011) 873) och gällde gränskontroll. Det andra gällde kommissionens förslag till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottskämpande området, KOM(2012) 10. Det tredje utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen (KOM (2012) 363).

Totalt under tiden den tiden 1 december 2009–31 december 2012 prövade justitieutskottet 32 utkast till lagstiftningsakter. Fördelningen av utkast på politikområden framgår av tabellen nedan och av bilaga 13. En majoritet av utkasten gällde förslag inom området för frihet, säkerhet och rättvisa, varav 16 utkast gällde straffrättsligt samarbete, åtta (8) gränskontroll och fyra (4) polissamarbete. Vidare gällde två (2) förslag asylpolitik, två (2) invandringspolitik och två (2) civilrättsligt samarbete. Ytterligare två (2) förslag gällde administrativt arbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa.

Utöver detta gällde tre (3) förslag bekämpning av bedrägeri. Två (2) andra förslag hade artikel 352 EUF-fördraget, dvs. flexibilitetsklausulen, som rättslig grund. I övrigt gällde ett (1) förslag vardera skydd för personuppgifter, bekämpning av diskriminering, fri rörlighet för unionsmedborgare, folkhälsa, konsumentskydd, tillnärmning av lagstiftning och statistik samt administrativt samarbete.

Sju (7) av utkasten berörde flera politikområden. Det gäller kommissionens förslag KOM(2010) 61 och 93 och KOM(2011) 32, 752, 753, 758 och 759.

Justitieutskottet lämnade totalt fyra utlåtanden under tiden 2009–2012, varav två gällde gränskontroll, ett skydd av personuppgifter och ett bekämpning av bedrägeri.

Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom justitieutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Skydd för personuppgifter	art. 16	0	0	1	1
Bekämpning av diskriminering	art. 19	0	0	1	1
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	art. 21	0	0	1	1
Administrativt samarbete (frihet, säkerhet och rättvisa)	art. 74	2	0	0	2

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Gränskontroll	art. 77	3	3	2	8
Asylpolitik	art. 78	1	0	1	2
Invandringspolitik	art. 79	1	0	1	2
Civilrättsligt samarbete	art. 81	0	1	1	2
Straffrättsligt samarbete	art. 82, 83, 84	9	3	4	16
Polissamarbete	art. 87	1	1	2	4
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	1	1
Folkhälsa	art. 168	0	0	1	1
Konsumentskydd	art. 169	0	0	1	1
Administrativt samarbete	art. 197	0	0	1	1
Bekämpning av bedrägeri	art. 325	0	1	2	3
Statistik	art. 338	0	1	0	1
Flexibilitetsklausulen	art. 352	1	1	0	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Civilutskottet

Civilutskottet prövade, som nämnts, sex utkast till lagstiftningsakter under 2012. Utskottet lämnade två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. I ett av utlåtandena (utl. 2011/12:CU21) behandlade utskottet två utkast. Det gäller kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiv 2006/43/EG om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning, KOM(2011) 778, och förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse, KOM(2011) 779. Det första utkastet gällde etableringsrätt och det andra utkastet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning.

Civilutskottet lämnade därutöver ett utlåtande (utl. 2012/13:CU14) om förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder, KOM(2012) 614. Det förslaget gällde socialpolitik, närmare bestämt lika lön för lika arbete.

Av de sex (6) utkast som prövades av civilutskottet innehöll tre (3) förslag om tillnämning av lagstiftning som gäller den inre marknaden. Ett (1) utkast gällde etableringsrätt och ett (1) socialpolitik. Ett (1) utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen.

Civilutskottet prövade totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 16 utkast till lagstiftningsakter. Vilka dessa utkast är och hur de fördelar sig på olika politikområden framgår av tabellen nedan och bilaga 13.

Av de utkast till lagstiftningsakter som prövades av civilutskottet gällde fem (5) utkast förslag om civilrättsligt samarbete. Ett (1) av dessa förslag grundade sig även på artikel 67.4. Enligt denna artikel ska unionen underlätta tillgången till rättsväsendet, särskilt genom principen om ömsesidigt erkännande av avgöranden på det civila området. Fem (5) utkast gällde tillnärmning av lagstiftning. Därefter följer tre (3) utkast som innehåller förslag om etableringsrätt. Övriga förslag gällde socialpolitik (1), konsumentskydd (1) och ett grundade sig på flexibilitetsklausulen (1).

Under tiden 2009–2012 lämnade civilutskottet totalt tre utlåtanden som ledde till motiverade yttranden från riksdagen (se ovan). Under 2011 begärde en minoritet av utskottet att ett utlåtande skulle avges i fråga om kommissionens förslag till förordning om en gemensam europeisk köplag, KOM(2011) 635. Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning. Riksdagen biföll dock utskottsmajoritetens förslag om att lägga utlåtandet till handlingarna, och riksdagen lämnade således inte något motiverat yttrande om förslaget.

Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom civilutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Etableringsrätt	art. 50	0	2	1	3
Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden	art. 67.4	0	1	0	1
Civilrättsligt samarbete	art. 81	1	4	0	5
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	2	3	5
Socialpolitik	art. 157	0	0	1	1
Konsumentskydd	art. 169	0	1	0	1
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	1	1

* Ett av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Utrikesutskottet

Utrikesutskottet prövade tolv utkast till lagstiftningsakter under 2012. Utskottet fann i samliga fall att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag.

Av sammanställningarna (tabellen nedan och bilaga 13) framgår att av de tolv utkast utrikesutskottet prövade under 2012, gällde sju (7) unionens politik på området för utvecklingssamarbete. Sju (7) utkast gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Övriga förslag gällde konsulärt skydd för unionsmedborgare i tredjeländ (1), associering av utomeuropeiska länder och territorier (1), gemensam handelspolitik (1) och humanitärt bistånd (1).

Fem (5) av utkasten berörde flera politikområden. Det gäller förslagen KOM(2011) 839, 842, 843, 844 och 845. Dessa utkast innehåller förslag om utvecklingssamarbete och ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Ett av utkasten innehåller dessutom förslag om en gemensam handelspolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade utrikesutskottet 17 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten gällde samarbete med tredjeländer: ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete (11), utvecklingssamarbete (8) och humanitärt bistånd (1). Övriga förslag gällde konsulärt skydd för unionsmedborgare i ett tredje land (1), associering av utomeuropeiska länder och territorier (1) och gemensam handelspolitik (1). Utrikesutskottet avgav inte några utlåtanden.

Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utrikesutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	art. 23	0	0	1	1
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	art. 203	0	0	1	1
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	0	1	1
Utvecklingssamarbete	art. 209	1	0	7	8
Ekonomisk, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	art. 212	1	3	7	11
Humanitärt bistånd	art. 214	0	0	1	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Försvarsutskottet

Försvarsutskottet prövade ett utkast till lagstiftningsakt under 2012. Det utkast som utskottet prövade gällde området civilskydd. Utskottet ansåg att utkastet var förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade försvarsutskottet sju (7) utkast. Av de utkast som försvarsutskottet prövade under 2010 och 2011 innehöll fyra (4) utkast förslag om tillnärmning av lagstiftningen inom den inre marknaden. Två (2) utkast innehöll förslag om miljöpolitik. Tre (3) av utkasten, (KOM(2011) 764, 765 och 771) lades fram som ett led i genomförandet av det s.k. varupaketet. Ärendena bereddes gemensamt. Inget av utkasten ansågs strida mot subsidiaritetsprincipen.

Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom försvarsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	1	3	0	4
Miljöpolitik	art. 192	0	2	0	2
Civilskydd	art. 196	0	0	1	1

Socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet prövade fyra utkast under 2012. I samtliga fall fann utskottet att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket anmäldes till kammaren genom ett protokollsutdrag.

Av sammanställningarna (tabellen nedan och bilaga 13) framgår att av socialförsäkringsutskottets fyra (4) prövade utkast under 2012 innehöll två (2) utkast förslag om gränskontroll. De två (2) andra utkasten innehöll förslag som både gällde asylpolitik och invandringspolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade socialförsäkringsutskottet tolv utkast till lagstiftningsakter. De flesta av utkasten gällde området gränskontroll (6). Fyra (4) av utkasten gällde invandringspolitik, tre (3) gällde asylpolitik och ett (1) utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet).

Två (2) av utkasten berörde både asylpolitik och invandringspolitik.

Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialförsäkringsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	art. 48	0	1	0	1
Gränskontroll	art. 77	2	2	2	6
Asylpolitik	art. 78	1	0	2	3
Invandringspolitik	art. 79	2	0	2	4

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Socialutskottet

Socialutskottet prövade, som nämnts, elva utkast till lagstiftningsakter under 2012, varav två utkast resulterade i utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll förslagen.

Av sammanställningarna (tabellen nedan och bilaga 13) framgår att en majoritet (7) av de elva utkast som prövades av socialutskottet gällde både folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning. Ytterligare två (2) utkast gällde

tillnärmning av lagstiftning och ett (1) utkast gällde folkhälsa. Utöver detta gällde ett (1) utkast ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder).

De två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden som utskottet lämnade gällde dels tillnärmning av lagstiftning och folkhälsa, dels ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). Det första utlåtandet gällde ett ändrat förslag till förordning om ändring av förordning vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel, KOM(2012) 49 och gällde folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning.

Det andra utlåtandet gällde förslag till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt, KOM(2012) 617 och gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder).

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade socialutskottet 13 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (7) gällde både folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning. Därutöver innehöll två (2) utkast förslag på området folkhälsa och två (2) utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning. Övriga utkast gällde socialpolitik (1) och ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder) (1). Totalt har socialutskottet lämnat två utlåtanden under tiden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se ovan).

Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	9	9
Socialpolitik	art. 153	1	0	0	1
Folkhälsa	art. 168	0	1	8	9
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	0	0	1	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Kulturutskottet

Kulturutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2012. Utskottet ansåg att samtliga utkast var förenliga med subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna (tabellen nedan och bilaga 13) framgår att två (2) av utkasten gällde området kultur, varav ett (1) dessutom gällde utbildning och industri. Ett (1) utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen.

Kulturutskottet prövade inte något utkast under 2011. Under första halvan av 2010 prövade utskottet ett (1) utkast inom kulturområdet (se bet. 2010/11:KU18). Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade således kulturutskottet fyra (4) utkast. Inget av utkasten ledde till något utlåtande.

Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom kulturutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Utbildning m.m.	art. 166	0	0	1	1
Kultur	art. 167	1	0	2	3
Industri	art. 173	0	0	1	1
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	1	1

* Ett av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2012. Inget av utkasten ledde till något utlåtande från utskottet.

Av sammanställningarna (tabellen nedan och bilaga 13) framgår att av de tre utkast som prövades under 2012 berörde två (2) av utkasten flera områden. Det första av dessa utkast är förslaget till förordning om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), KOM(2011) 809. Det berör områdena industri och forskning och teknisk utveckling. Det andra av dessa utkast är förslaget till direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden, KOM(2011) 883. Det utkastet berör fri rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och innehåller även förslag om tillnärmning av lagstiftning.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade utbildningsutskottet sju utkast till lagstiftningsakter. De flesta av förslagen gällde industri (4) eller forskning och teknisk utveckling (3). Övriga förslag gällde fri rörlighet för arbetstagare (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1), tillnärmning av lagstiftning (1) och utbildning (1). Tre (3) av utkasten berörde flera politikområden. Utöver de utkast som redan nämnts prövade utbildningsutskottet under 2011 ett förslag till förordning om reglerna för deltagande och spridning i Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), KOM(2011) 810, som berör industri och forskning och teknisk utveckling.

Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utbildningsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Fri rörlighet för arbetstagarare	art. 46	0	0	1	1
Etableringsrätt	art. 53	0	0	1	1
Fri rörlighet för tjänster	art. 62	0	0	1	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	1	1
Utbildning m.m.	art. 165, 166	0	0	1	1
Industri	art. 173	0	3	1	4
Forskning och teknisk utveckling	art. 182, 183, 188	0	2	1	3

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Trafikutskottet

Trafikutskottet prövade, som nämnts, 14 utkast till lagstiftningsakter under 2012. Utskottet lämnade ett utlåtande.

Av sammanställningarna (tabellen nedan och bilaga 13) framgår att av de 14 utkast som trafikutskottet prövade under 2012 gällde majoriteten (8) transportpolitik. Därefter följer fyra (4) utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning och två (2) utkast som gällde transeuropeiska nät.

Det utlåtande som utskottet lämnade avsåg kommissionens förslag till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet m.m., KOM(2012) 380, och gällde transportpolitik.

Totalt prövade trafikutskottet under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 35 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår att majoriteten av utkasten gällde transportpolitik (15). Därefter följer elva (11) utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning, sex (6) utkast som gällde transeuropeiska nät, två (2) utkast som gällde industripolitik, två (2) utkast som gällde miljöpolitik och två (2) utkast som gällde statistik.

Två av utkasten berörde flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast. Det gäller förslaget till förordning om ändring av beslut om att upprätta ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (2007–2013) och av förordning om allmänna regler för gemenskapens finansiella stöd på området transeuropeiska nät på transportområdet och energiområdet, KOM(2011) 659. Detta utkast gäller transeuropeiska nät och industripolitik. Det gäller vidare ett av utkasten som prövades under 2010, nämligen förslaget till förordning om inrättande av ett program för att stödja den fortsatta utveck-

lingen av en integrerad havspolitik, KOM(2010) 494. Detta utkast omfattar följande områden: jordbruk och fiskeri, administrativt samarbete, gränskontroll, transportpolitik, industri, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, forskning och teknisk utveckling, miljö, energipolitik samt turism.

Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom trafikutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 43	1	0	0	1
Administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa)	art. 74	1	0	0	1
Gränskontroll	art. 77	1	0	0	1
Transportpolitik	art. 91, 100	3	4	8	15
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	5	2	4	11
Transeuropeiska nät	art. 172	1	3	2	6
Industri	art. 173	1	1	0	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	1	0	0	1
Forskning och teknisk utveckling	art. 188	1	0	0	1
Miljöpolitik	art. 192	1	1	0	2
Energi politik	art. 194	1	0	0	1
Turism	art. 195	1	0	0	1
Statistik	art. 338	2	0	0	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är fler än antalet prövade utkast.

Miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet prövade, som nämnts, 28 lagstiftningsakter under kalenderåret 2012 och lämnade ett utlåtande.

Av sammanställningarna (tabellen nedan och bilaga 13) framgår att av de 28 utkast miljö- och jordbruksutskottet prövade under 2012 handlade en majoritet av utkasten (16) om miljöpolitik. Näst flest av utkasten (12) gällde jordbruk och fiskeri.

Fyra av utkasten som prövades under 2012 berör flera politikområden. Det gäller förslaget till förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden, KOM(2011) 804 som gäller följande områden: jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, transportpolitik, forskning och teknisk utveckling, miljöpolitik, energipolitik samt turism. Det gäller vidare förslaget till förordning om förflyttning av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte, KOM(2012) 89, som gäller jordbruk och fiskeri samt folkhälsa. Det gäller även förslaget till för-

ordning om ändring av direktiven vad gäller de befogenheter som ska tilldelas kommissionen, KOM(2012) 150, som gäller jordbruk och fiskeri och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller även förslaget till ändring av direktiv om kvaliteten på bensin och dieselbränslen och om ändring av direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, KOM(2012) 595, som gäller miljöpolitik och tillnärmning av lagstiftning.

Slutligen gäller ett (1) utkast statistik.

Utskottet lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande (utl. 2012/13:MJU6) inom området miljöpolitik. Det gällde förslaget till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen, KOM(2012) 576.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade miljö- och jordbruksutskottet 74 utkast till lagstiftningsakter, vilket utgör 23 procent av alla prövade utkast i riksdagen under denna period. Mer än 63 procent av utkasten (47 av 74) gällde jordbruk och fiskeri. Därefter följer 18 utkast som gällde miljöpolitik och tio utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning. Två (2) utkast gällde folkhälsa och lika många utkast (2) statistik.

Totalt åtta utkast under tiden 2009–2012 berörde flera områden. Utöver de tidigare tre nämnda utkasten som prövades under 2012 handlar det om fem utkast som prövades under 2011. Det rör ett utkast som gällde *jordbruk och fiskeri samt tillnärmning av lagstiftning* vad avser immateriella rättigheter, nämligen förslaget till förordning om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter, KOM(2010) 733. Förslaget till förordning om export och import av farliga kemikalier, KOM(2011) 245, gällde såväl *miljöpolitik som gemensam handelspolitik*. Vidare gällde förslaget till förordning om definition, beskrivning, presentation och märkning samt skydd av geografiska beteckningar för aromatiserade vinprodukter, KOM(2011) 530, *jordbruk och fiskeri och tillnärmning av lagstiftning*. Ytterligare ett förslag till förordning om ändring av en förordning vad gäller elektronisk identifiering av nötkreatur och avskaffandet av bestämmelserna om frivillig märkning av nötkött, KOM(2011) 525, gällde förslag inom *jordbruk och fiskeri och folkhälsa*. Slutligen gällde det ändrade förslaget till förordning om ändring av vissa förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen, KOM(2011) 634, områdena *jordbruk och fiskeri samt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning*. Det sistnämnda utkastet resulterade även i ett utlåtande från miljö- och jordbruksutskottet (utl. 2011/12:MJU8). Riksdagen biföll utskottets förslag till motiverat yttrande.

Totalt under tiden 2009–2012 lämnade utskottet fyra utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Tre av dessa utlåtanden gällde utkast på området jordbruk och fiskeri, varav ett utkast även gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (se ovan). Utskottet lämnade i februari 2011 ett utlåtande (2010/11:MJU21) om förslaget till förordning om en samlad marknadsordning (KOM(2010) 799). I det aktuella förslaget hade

ett tidigare förslag till ändring rörande livsmedelshjälp till de sämst ställda i unionen inarbetats (KOM(2010) 486). Utskottet lämnade ett utlåtande om det förslaget i november 2010 (utl. 2010/11:MJU7). Utskottet lämnade även ett utlåtande (2011/12:MJU8) i november 2011 om det ändrade förslaget till förordning om ändring av förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (KOM(2011) 634). Förslaget ersatte det tidigare nämnda förslaget KOM(2010) 486.

Det fjärde utlåtandet gällde, som tidigare nämnts, miljöpolitik.

Tabell 16 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom miljö- och jordbruksutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 42, 43	11	24	12	47
Etableringsrätt	art. 53, 55	0	0	1	1
Transportpolitik	art. 91, 100	0	0	1	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	5	3	2	10
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	art. 118	0	1	0	1
Folkhälsa	art. 168	0	1	1	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	0	1	0	1
Forskning och teknisk utveckling	art. 188	0	0	1	1
Miljöpolitik	art. 192	0	2	16	18
Energipolitik	art. 194	0	0	1	1
Turism	art. 195	0	0	1	1
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	art. 203	1	0	0	1
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	1	0	1
Statistik	art. 338	1	0	1	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Näringsutskottet

Näringsutskottet prövade, som nämnts, tre utkast under 2012, och lämnade två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll förslagen.

Av sammanställningarna (tabellen nedan och bilaga 13) framgår att av de utkast som näringsutskottet prövade under 2012 berörde två utkast flera politikområden. Det gäller för det första förslaget till förordning om inrät-

tande av ett program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014–2020), KOM(2011) 834, som innehåller förslag om industri och turism. Det gäller för det andra förslaget till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden, KOM(2012) 372, som gäller etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster. Näringsutskottet lämnade utlåtanden med förslag till motiverade yttranden om båda dessa utkast (utl. 2011/12:NU17 respektive utl. 2012/13:NU5). Riksdagen biföll utskottets förslag.

Näringsutskottet prövade vidare ett (1) utkast som gällde energipolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade näringsutskottet 30 utkast till lagstiftningsakter. Fördelningen av utkast per politikområde framgår av tabellen nedan och av bilaga 13. Av sammanställningarna framgår att flest utkast (9) gällde tillnärmning av lagstiftning grundat på artikel 114 i EUF-fördraget. Därefter följer åtta (8) utkast som gäller ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och fem (5) utkast som gäller energipolitik. Fyra (4) utkast gäller tillnärmning av lagstiftning avseende immateriella rättigheter.

Två (2) utkast gäller etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster. Det gäller förslaget till direktiv om viss tillåten användning av anonyma verk, KOM(2011) 289, som även grundar sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning. Det gäller vidare förslaget till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden, KOM(2012) 372.

Två (2) utkast gäller särskilda åtgärder till förmån för de s.k. yttersta randområdena. Övriga utkast gäller jordbruk och fiskeri (1), transeuropeiska nät (1), turism (1), utvecklingssamarbete (1), ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer (1), inhämtande av information (1) och statistik (1).

Fem (5) utkast som behandlades av näringsutskottet under 2009–2011 berör flera politikområden. Det gäller förslaget till direktiv om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, KOM(2010) 179, som gäller områdena tillnärmning av lagstiftning, inhämtande av information och jordbruk och fiskeri. Det gäller också förslaget till förordning om att tilldela byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken och formgivning) vissa uppgifter i samband med skyddet av immateriella äganderätter, KOM(2011) 288. Detta förslag grundar sig både på artikel 114 och artikel 118 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden och av immateriella rättigheter.

Det gäller vidare förslaget till direktiv om viss tillåten användning av anonyma verk, KOM(2011) 289, som gäller etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller förslaget till förordning om ändring av förordning om en europeisk gruppering för territoriellt

samarbete (EGTS) för att förtydliga, förenkla och förbättra bildandet och genomförandet av sådana grupperingar, KOM(2011) 610, som berör följande områden: ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, utvecklingssamarbete samt ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete. Även förslaget till förordning om särskilda bestämmelser för Europeiska Regionala utvecklingsfonden och målet Investering för tillväxt och sysselsättning, KOM(2011) 614, berör flera områden, nämligen ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena.

Därutöver prövade som nämnts näringsutskottet under 2012 två utkast som berör flera områden, nämligen KOM(2011) 834 och KOM(2012) 372. Båda dessa utkast gav näringsutskottet anledning att lämna utlåtanden med förslag till motiverade yttranden.

Totalt lämnade näringsutskottet fyra utlåtanden under 2009–2012, varav tre ledde till motiverade yttranden från riksdagen.

Tabell 17 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom näringsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 43	1	0	0	1
Etableringsrätt	art. 49, 50, 53	0	1	1	2
Fri rörlighet för tjänster	art. 56, 62	0	1	1	2
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	1	8	0	9
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	art. 118	1	3	0	4
Transeuropeiska nät	art. 172	0	1	0	1
Industri	art. 173	0	0	1	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	art. 175, 177, 178	0	8	0	8
Energipolitik	art. 194	1	3	1	5
Turism	art. 195	0	0	1	1
Utvecklingssamarbete	art. 209	0	1	0	1
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	art. 212	0	1	0	1
Inhämtande av information	art. 337	1	0	0	1
Statistik	art. 338	1	0	0	1
Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	art. 349	0	2	0	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2012. Ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande lämnades. Det gällde förslaget till rådets förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, KOM(2012) 130, den s.k. Monti II-förordningen (se utl. 2011/12:AU14). Utkastet grundade sig på artikel 352 i EUF-fördraget, dvs. flexibilitetsklausulen. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Som redan tidigare nämnts utfärdades för första gången ett gult kort med anledning av detta förslag, och kommissionen drog tillbaka sitt förslag (se ovan).

Av sammanställningarna (tabellen nedan och bilaga 13) framgår att av de två (2) övriga utkast som utskottet prövade under 2012 gällde det första socialpolitik och det andra etableringsrätt.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade arbetsmarknadsutskottet tio utkast till lagstiftningsakter. Fördelningen av utkast per politikområde framgår av tabellen nedan och av bilaga 13. Av sammanställningarna framgår att tre (3) utkast gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och lika många (3) utkast gällde socialpolitik. Två (2) utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare. Övriga utkast gällde jordbruk och fiskeri (1), etableringsrätt (1), tillnärmning av lagstiftning (1), sysselsättning (1), Europeiska socialfonden (1) och flexibilitetsklausulen (1).

Två av utkasterna som prövades under 2011 berör flera politikområden. Det gäller för det första kommissionens förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (2014–2020), KOM (2011) 608. Detta utkast gällde jordbruk och fiskeri samt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). Det gäller för det andra förslaget till förordning om Europeiska unionens program för social förändring och social innovation, KOM(2011) 609. Detta utkast innehöll förslag om fri rörlighet för arbetstagare, sysselsättning, socialpolitik samt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). Arbetsmarknadsutskottet lämnade utlåtanden om båda dessa utkast (utl. 2011/12:AU3 och 2011/12:AU4). Riksdagen biföll utskottets förslag, och motiverade yttranden översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Totalt lämnade således arbetsmarknadsutskottet tre utlåtanden sedan Lissabonfördragets ikraftträdande, varav ett resulterade i att ett gult kort utfärdades.

Tabell 18 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom arbetsmarknadsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 42, 43	0	1	0	1
Fri rörlighet för arbetstagare	art. 45, 46	1	1	0	2
Etableringsrätt	art. 53	0	0	1	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	1	0	1
Sysselsättning	art. 149	0	1	0	1
Socialpolitik	art. 153	0	2	1	3
Europeiska socialfonden	art. 164	0	1	0	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	0	3	0	3
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	1	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Yttranden från andra utskott

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet drar i sitt yttrande slutsatsen att utskottets andel av den totala mängden subsidiaritetsprövningar i riksdagen har ökat relativt markant sedan 2011. Utskottet har dessutom gjort subsidiaritetsinvändningar i 7 av 21 fall, vilket är det högsta antalet i riksdagens utskott under 2012. I samtliga fall beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag.

Vid en bedömning av de olika förslag som utskottet subsidiaritetsprövade under den aktuella perioden är det enligt finansutskottet svårt att dra några bestämda slutsatser om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av förslagen från EU, då flera av förslagen ännu inte har lett till EU-lagstiftning. Utskottet redogör i sitt yttrande för vilka förslag som lett till lagstiftning inom EU.

Utskottet konstaterar att det pågår ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet. I stort sett samtliga förslag inom politikområdena tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden samt etableringsrätt avser reglering av finansmarknaderna och av det finansiella systemet. Utskottet konstaterar vidare att det pågår ett omfattande arbete inom EU för att förstärka den ekonomiska styrningen. Det samlade utfallet innebär att lagstiftningen på EU-nivå ökar och ger EU ett större inflytande på dessa områden. Utskottet framhåller samtidigt att subsidiaritetskontrollen har inneburit att riksdagen har kunnat framföra sin synpunkt direkt till EU:s institutioner.

Utskottet noterar att EU-institutionerna sedan finanskrisen intagit en mer framskjuten position i lagstiftningsarbetet inom de politikområden som utskottet ansvarar för. Den relativt markanta ökningen av förslag som utskottet prövat under innevarande period är en bekräftelse på detta. Utskottet har även svarat för den största andelen motiverade yttranden från riksdagen under samma period. Utskottet framhåller att det ligger i dess uppgift att granska de förslag till rättsakter som läggs fram av EU-institutionerna och invända då kommissionen närmar sig gränserna för vad som är fördragsmässigt.

Utskottet observerar vidare att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv, vilket minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten att anpassa den föreslagna EU-lagstiftningen till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland. En annan fråga som utskottet tidigare uttalat sig om är hur tidsramen för subsidiaritetsprövningen av ett förslag korresponderar med behandlingen av kommissionens förslag inom EU. Utskottet anser att värdet av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan förlora i betydelse om prövningen inte kan genomföras före eller i varje fall i inledningskedet av förhandlingarna om rättsakterna.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande att förslaget om vouchrar fortfarande diskuteras inom EU och att inget beslut har fattats. Direktivförslaget om en mekanism för snabba insatser mot momsbedrägeri antogs av rådet för utrikes frågor den 22 juli 2013, tillsammans med ett förslag till direktiv om omvänd skattskyldighet för moms för vissa varor och tjänster som är särskilt utsatta för bedrägerier, som ett sammanhängande paket mot momsbedrägerier. Direktiven har nu trätt i kraft och båda har en begränsad löptid till utgången av 2018.

Förslaget om en snabbreaktionsmekanism innebar att EU-kommissionen, biträdd av ständiga kommittén för administrativt samarbete (SCAC), i brådskande fall skulle kunna besluta att en medlemsstat får införa vissa regler med en löptid av ett år. Flera medlemsstater motsatte sig inledningsvis förslaget med hänvisning till att man ville värna principen om att beslut om skattefrågor fattas av rådet med enhällighet. Ett kompromissförslag om att enhälligheten vid beslut om skatteåtgärder ska respekteras och samtidigt ge medlemsstaterna möjlighet att förhindra hastigt uppkomna och omfattande bedrägerier kunde dock till slut förhandlas fram.

Under 2012 granskade skatteutskottet två förslag till lagstiftningsakter, jämfört med nio året innan. I inget av fallen har något motiverat yttrande lämnats. Det kan allmänt sagt sägas vara svårt att i dag ytterligare kommentera hur den sammantagna utvecklingen inom politikområdet skatter förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen. En faktor som försvårar en sådan bedömning är att alla prövade förslag ännu inte har lett till EU-lagstiftning. Den ovan beskrivna oron för att lämna beslutsord-

ningen på skatteområdet, där beslut fattas med enhällighet i rådet, bör uppmärksammas. Utskottet noterar också att det beslut som till slut fattades angående snabbreaktionsmekanismen tidsbegränsades.

Det är enligt utskottet svårt att bedöma i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde har minskat till följd av de förslag från EU som anges i promemorian samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen. Antalet prövningar inom utskottets område är lågt.

Justitiekammarens yttrande

Justitiekammaren konstaterar att en majoritet av de ärenden som utskottet prövade under tiden från Lissabonfördragets ikraftträdande och fram till den 31 december 2012 gäller förslag om straffrättsligt samarbete. Det samarbete som sker på detta område innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU, vilket också i många fall är nödvändigt för att nå ett effektivt samarbete på området. Lagstiftningen på EU-nivå har stärkts genom att en allt större del av bestämmelserna beslutas på EU-nivå. Därmed minskar också utrymmet för nationell lagstiftning i motsvarande mån. Enligt justitiekammaren är det samtidigt viktigt att subsidiaritetsfrågan ägnas särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag inom det straff- och processrättsliga området.

När det gäller kommissionens förslag till direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen anför utskottet att bedömningen av i vilken utsträckning kompetens överförs till EU försvåras av att kommissionen valt en annan rättslig grund än den utskottet anser borde tillämpas. Utskottet kan dock konstatera att förslaget innebär att viss kompetens överförs när det gäller brott som riktar sig mot EU:s finansiella intressen. På motsvarande sätt innebär förslaget till direktiv om frysning och förverkande av vinning av brott i EU att kompetens överlämnas när det gäller minimiregler om frysning och förverkande av tillgångar som kommer från brott.

Eftersom det på det straffrättsliga området ofta rör sig om direktiv med minimiregler tillåts medlemsländerna visserligen dels anpassa reglerna så att de passar in i respektive medlemsstats lagstiftning, dels ha mer långtgående regler så länge de är förenliga med direktivets bestämmelser. Förslagen innebär dock, om de genomförs, att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. Detta torde också många gånger vara nödvändigt för att effektivt kunna förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet.

Civilutskottets yttrande

Av civilutskottets yttrande framgår att flertalet av de rättsområden som omfattas av civilutskottets beredningsansvar har direkt anknytning till EU:s regelverk. Detta gäller bl.a. konsumenträtten, associationsrätten, transport-

rätten, försäkringsavtalsrätten, insolvens- och utökningsrätten samt den internationellt privaträttsliga lagstiftningen. Även familjerätten och den allmänna förmögenhetsrätten berörs alltmer av samarbetet inom EU.

Civilutskottet anför att det har granskat sex utkast till lagstiftningsakter, varav tre resulterat i utlåtanden. När det gäller kommissionens förslag om revisorer och revision pekade utskottet i sitt utlåtande på att eftersom en förordning blir direkt tillämplig i medlemsstaterna och utesluter motsvarande nationella regler innebär förslaget en maximiharmonisering i fråga om revision av sådana företag. Utskottet ifrågasatte starkt om det fanns tillräckliga skäl för en reglering i förordningsform för att uppnå målen för åtgärden. Vidare konstaterade utskottet att kommissionens förslag var mycket ingripande och skulle leda till en detaljreglering som minskar utrymmet för nationella välfungerande särlösningar och näringslivets självreglering. Förslagen gick i vissa delar också längre än vad som är rimligt mot bakgrund av de syften med förslagen som angetts av kommissionen. Dessutom fanns det skäl att ifrågasätta om förslagen verkligen på ett ändamålsenligt sätt bidrog till att de angivna syftena kunde uppnås.

När det gäller subsidiaritetsprövningen av direktivförslaget om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag konstaterade utskottet i sitt utlåtande att förslaget inte var anpassat till att ägarna i många medlemsstater har stort inflytande över bolagsstyrningen. Förhållandena i Sverige illustrerar svårigheterna med den föreslagna regleringen. I Sverige utses styrelsen av ägarna på bolagsstämman. Den föreslagna regleringen innebär i stället att ett slags arbetsrättsligt synsätt i praktiken kommer att råda vid utseende av styrelseledamöter, vilket enligt utskottet inte låter sig förenas med denna ordning. Utskottet ansåg inte heller att de gränsöverskridande problemen på området är så stora att en reglering av frågan på EU-nivå är motiverad. De regler som ska gälla för hur ägarna utser styrelseledamöter borde enligt utskottet förbli en sak för varje medlemsstat att bestämma. Av utlåtandena framgår enligt civilutskottet att utskottet ansåg att utrymmet för nationella åtgärder kommer att minska om lagstiftningsakterna genomförs.

När det gäller hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till subsidiaritetsprincipen fann utskottet det svårt att uttala sig om detta, eftersom lagstiftningsakterna ännu inte lett till lagstiftning.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför i sitt yttrande att utskottet under den 1 december 2009–31 december 2012 prövade tolv utkast till lagstiftningsakter. Dessa gällde främst politikområdena gränskontroll, asylpolitik och invandringspolitik. Ett förslag gällde fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet). I samtliga fall gjorde utskottet bedömningen att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet noterar att politiken inom området för inrikes frågor har vuxit i betydelse under de senaste åren, och att detta bl.a. bekräftas i Stockholmsprogrammet och dess handlingsplan. Genomförandet av dessa är en strategisk prioritering för en femårsperiod och gäller t.ex. migration (bl.a. invandring, asyl och återvändande) och förvaltning av de yttre gränserna (bl.a. viseringspolitik). Lissabonfördraget delar in avdelning V Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i fyra områden, varav politik som rör gränskontroll, asyl och invandring är ett (de övriga rör civilrättsligt samarbete, straffrättsligt samarbete och polissamarbete). Utskottet kan konstatera att området till sin karaktär har en starkt gränsöverskridande dimension och att detta nödvändiggör ett effektivt samarbete på Europainivå.

Som angetts ovan har utskottet prövat fyra utkast till lagstiftningsakter under den nu aktuella perioden. Ett gällde ett förslag till förordning om inrättande av en asyl- och migrationsfond. Två prövningar gällde förslag till ändringar i Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av vissa fonder för perioderna 2007–2013 respektive 2008–2013 i syfte att öka medfinansieringssatsen. Ett utkast gällde förslaget till ändring av förordningen om den s.k. viseringslistan.

Ett genomförande av dessa förslag kan enligt utskottets bedömning inte anses minska utrymmet för nationella åtgärder. Utskottet kan inte heller se att förslagen inneburit någon förskjutning vad gäller kompetens eller befogenheter mellan unionen och medlemsstaterna, utöver den befogenhetsfördelning som slagits fast genom Lissabonfördraget. Utskottet anser dock att det är svårt att i dag bedöma hur det samlade utfallet på dessa politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet konstaterar i sitt yttrande att tillnärmning av lagstiftning och folkhälsa är de områden som under 2011–2012 varit aktuella för utskottets del. Utskottet anför att det i förslaget om allvarliga gränsöverskridande hälsohot fastställs regler för övervakning av, tidig varning för och bekämpning av allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa samt för beredskaps- och insatsplanering i samband med dessa åtgärder. Beslutet bedöms kunna träda i kraft inom kort. Utskottet konstaterar att både allvarliga gränsöverskridande och internationella hot mot människors hälsa till sin natur har transnationella konsekvenser. Det ligger därför enligt utskottet också i sakens natur att en samordning av sådana insatser bör ske på EU-nivå, och utskottet ser positivt på att så sker. Utskottet anför vidare att förslaget till förordning och direktiv om säkerhetsövervakning av läkemedel har trätt i kraft och genomförts i svensk rätt.

Utskottet konstaterar å ena sidan att en naturlig konsekvens av de nya reglerna på EU-nivå på detta område är att utrymmet för nationella åtgärder minskat i motsvarande mån. Å andra sidan behövs det av folkhälso-skäl regler om säkerhetsövervakning för att upptäcka, bedöma och förhindra biverkningar av läkemedel.

När det gäller övriga lagstiftningsförslag har dessa ännu inte resulterat i någon lagstiftning på EU-nivå och utskottet kan därmed inte göra någon bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på de olika politikområdena har minskat till följd av förslagen.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet konstaterar inledningsvis i sitt yttrande att utskottet hittills har behandlat ett relativt begränsat antal ärenden. Utskottet konstaterar vidare att EU inom politikområdet utbildning endast har befogenhet att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder, enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Den öppna samordningsmetoden är därför en viktig arbetsmetod inom utbildningsområdet. Det finns också ett ramverk för utbildningssamarbetet – Utbildning 2020 – med ett antal riktmärken, varav två också ingår i EU 2020-strategin och följs upp inom ramen för den europeiska terminen. Därutöver finns olika utbildningsåtgärder som numera är samlade inom ramen för ett enda gemensamt program. Under 2012 subsidiaritetsprövade utskottet förslaget för nästa programperiod 2014–2020. Förslaget beslutas hösten 2013.

Inom politikområdet forskning och teknisk utveckling har EU befogenhet att vidta åtgärder under förutsättning att det inte hindrar medlemsstaterna från att utöva sina befogenheter. För industriområdet gäller att EU endast kan stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder. Utskottet prövade vid årsskiftet 2011/12 ett lagstiftningspaket inom dessa båda politikområden som avsåg EU:s åttonde ramprogram. Förslagen beslutas hösten 2013.

Utskottets uppfattning är att både EU:s utbildningsprogram och ramprogrammet är väl etablerade program som utgör viktiga komplement till motsvarande nationella insatser.

Förslagen om att inrättandet och genomförandet av nästa ramprogram presenterades som en helhet i november 2011. Vid denna tidpunkt var det dock inte klart om alla delar skulle subsidiaritetsprövas. I slutet av december 2011 prövades förslaget om programgenomförandet (KOM(2011) 810). Tidsfristen för denna prövning gick ut den 30 januari 2012, vilket var två veckor innan besked gavs om att förslaget att inrätta programmet skulle subsidiaritetsprövas (KOM(2011) 809). Detta förslag prövade utskottet sedan den 31 januari 2012 (tidsfristen gick ut den 15 mars). Utskottet vill mot denna bakgrund understryka att besked om subsidiaritetsprövning bör ges samtidigt för alla delar i ett lagstiftningspaket.

Förslaget om ändring av yrkeskvalifikationsdirektivet rör ett politikområde som utskottet vanligtvis inte bereder ärenden inom – den fria rörligheten för personer och tjänster på den inre marknaden. Utskottet vill uppmärksamma att prövningen avsåg förslag till ändringar i ett redan befintligt direktiv som inte hade prövats i sin helhet tidigare.

Mot bakgrund av utskottets relativt begränsade erfarenhet av subsidiaritetsärenden kan utskottet i övrigt inte dra några mer övergripande slutsatser på det sätt som efterfrågas i punkt 2 i konstitutionsutskottets promemoria. Utskottet pekar i sammanhanget även på vikten av att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan genomföras innan förhandlingarna om rättsakter inleds.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet anför i sitt yttrande att dess beredningsområde är starkt internationellt präglad. Viktiga delar av regelverken inom områdena har sedan länge lagts fast i olika internationella forum. Det rättsliga regelverket inom EU har mot denna bakgrund tillerkänt unionen en betydande beslutskapacitet inom transportområdet, vilket till stora delar gäller även inom post-, tele- och it-områdena.

Trafikutskottet vill dock i sammanhanget framhålla vikten av att beslut i så stor utsträckning som möjligt fattas så nära medborgarna och företagen som möjligt. Enbart det faktum att det många gånger är lämpligt att beslut i trafikpolitiska frågor fattas på EU-nivå innebär inte att det per automatik är den lämpligaste nivån för ett beslut.

Under 2012 prövade utskottet 14 utkast till lagstiftningsakter, jämfört med 10 utkast till lagstiftningsakter 2011. En något större del av dessa innebar lagstiftning på ett nytt område. I ungefär hälften av prövningarna var lagstiftningskompetensen redan överförd till EU, vilket är jämförbart med 2011. Utskottet noterar en viss ökning av förslag till förordning i förhållande till förslag till direktiv. Ungefär 60 procent av utkasten till lagstiftningsakter var förordningsförslag 2011, och motsvarande siffra 2012 var ungefär 70 procent.

Under 2012 bedömde trafikutskottet i ett fall att ett förslag stred mot subsidiaritetsprincipen. Det gällde ett förslag till förordning om provning av motorfordon m.m. Utskottet fann att förslaget om krav på besiktning av mopeder och historiska fordon (veteranfordon) var alltför långtgående och därmed inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. I stället borde detta område enligt utskottet även fortsättningsvis vara föremål för beslut på nationell nivå.

Trafikutskottet betonar att det inte alltid är helt klart i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder minskas, dels beroende på att kommissionen kan ges befogenheter till delegerade akter genom förslagen utan att det är helt klart vad dessa kan komma att innebära, dels genom att utrymmet kan vara begränsat genom internationella åtaganden i andra forum, t.ex. internationella luftfarts- eller sjöfartsorganisationer. Det kan emellertid enligt utskottet konstateras att i vart fall elva av de förslag som utskottet behandlade 2012 gällde åtgärder där utrymmet för nationella åtgärder till viss del minskar. Detta gäller för politikområdena transportpolitik, tillnärmning av lagstiftning och transeuropeiska nät, som de definieras i EUF-fördraget. I fyra av de nu nämnda fallen har kompetens på området

redan överförs till EU, och förslagen innebär att ytterligare detaljer på området innefattas av EU-lagstiftning, varför utrymmet för nationella åtgärder följaktligen minskar i motsvarande mån. I tre av fallen där utrymmet för nationella åtgärder minskar gäller det förslag till direktiv och i nio av fallen gäller det förslag till förordning.

Trafikutskottet kan vidare konstatera att även om utrymmet för nationell lagstiftning således minskar genom ett antal förslag bedömer utskottet att det stora flertalet av dessa är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Detta är också naturligt eftersom trafikutskottets beredningsområde är starkt internationellt präglad. Åtgärder på unionsnivå är många gånger nödvändiga för att målen för förslagen ska uppnås. Endast i ett fall, som nämnts ovan, konstaterade utskottet under 2012 att förslaget bryter mot subsidiaritetsprincipen.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet har lämnat ett utlåtande som gällde förslaget till en förordning om tillträde till genetiska resurser. Utskottet anförde i sitt utlåtande att förslaget om upprättande av en plattform för tillträde till genetiska resurser inom EU kan ses som ett inledande steg mot en EU-harmoniserad tillträdeslagstiftning. Lagstiftningskompetensen på detta område bör därför kvarstå hos medlemsstaterna. I yttrandet anför utskottet att frågan om förordning ännu inte har resulterat i lagstiftning på EU-nivå. Kommissionen har dock i sitt svar anfört bl.a. att den inte anser att det finns något behov av harmoniserade EU-regler om tillträde och att den inte heller har för avsikt att överföra nationella befogenheter till unionen. Syftet med en plattform på EU-nivå är enligt kommissionen att hitta en flexibel form för diskussion om tillträdespraxis mellan EU:s kontaktpunkter för tillträde och fördelning av nytta, behöriga nationella myndigheter och berörda parter från EU. Överläggningarna skulle inte vara rättsligt bindande för deltagarna.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet anför i sitt yttrande att av de tre lagstiftningsförslag som utskottet subsidiaritetsprövade 2012 har ett antagits av Europaparlamentet och rådet, medan de övriga två ännu inte är antagna. De tre ärendena rör skilda politikområden.

Det förslag som antagits gäller ändringsförordningen till ett gemenskapsprogram för energieffektivisering av kontorsutrustning, som baserades på kommissionens förslag KOM(2012) 109. Vad gäller förslaget till förordning om inrättande av ett program för företagets konkurrenskraft och små och medelstora företag har förhandlingarna inte slutförts på EU-nivå. När det slutligen gäller kommissionens förslag till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden instämde utskottet i sitt utlåtande i regeringens bedöm-

ning som redovisades i en faktrapomemoria. Regeringen ansåg att det fanns en risk för att alltför detaljerade regler om rapportering m.m. skulle leda till ökade kostnader för kollektiv förvaltning, vilket i förlängningen skulle kunna leda till att kostnaderna för kollektiv förvaltning blir för höga i förhållande till fördelarna med bestämmelserna. Enligt den information som inhämtats från Justitiedepartementet synes dessa synpunkter ha beaktats i allt väsentligt i den kompromiss som nu nåtts mellan Europaparlamentet och rådet.

Sammanfattningsvis innebär de tre förslagen enligt näringsutskottets preliminära bedömning inte att någon mer omfattande kompetensöverföring har skett från nationell nivå till EU-nivå. Utskottet upprepar även vad det tidigare anfört om att det krävs en mer genomgripande analys och jämförelse än vad som är görligt inom ramen för detta yttrande för att fastställa huruvida kompetens faktiskt har överförts eller inte.

Utskottet framför i detta sammanhang även att subsidiaritetsprövningar är ett viktigt instrument för att dels öka de nationella parlamentens inflytande i EU:s beslutsprocess, dels klargöra riksdagens inställning till utkast till lagstiftningsförslag. Utskottet konstaterar dock att i och med att EU-ländernas parlament har olika urvalsprocesser för vilka utkast till lagstiftningsförslag som ska subsidiaritetsprövas minskar de nationella parlamentens möjlighet att utöva inflytande över de framlagda förslagen. Utskottet noterar att ingen av de subsidiaritetsprövningar som utskottet gjort sedan Lissabonfördragets ikraftträdande har lett till att kommissionen har behövt ompröva något av sina framlagda förslag.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Gällande de två första frågorna i konstitutionsutskottets promemoria – om det samlade utfallet och i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden har minskat till följd av EU-förslag – konstaterar arbetsmarknadsutskottet inledningsvis i sitt yttrande att utskottet under 2012 behandlade ett begränsat antal ärenden och att dessa var uppdelade på olika politikområden. Utskottet uttalade vid föregående års uppföljning att det, mot bakgrund av det begränsade antal subsidiaritetsprövningar som utskottet vid den tidpunkten hade hanterat, var svårt för utskottet att göra några övergripande bedömningar om hur den sammantagna utvecklingen på olika områden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen (ytr. 2012/13:AU2y).

Utskottet framhåller vidare att endast ett av utskottets ärenden under 2012 har resulterat i lagstiftning på EU-nivå – ändringen av direktivet om elektromagnetiska fält. Lagstiftningsåtgärderna i det fallet innebar dock inte att gällande EU-lagstiftning ändrades i sak, utan endast att tidsfristen för införlivande av direktivet förlängdes. Enligt utskottets mening är underlaget av subsidiaritetsprövningar fortfarande alltför begränsat för att utskottet ska kunna dra några mer övergripande slutsatser om hur den sammantagna utvecklingen på olika områden förhåller sig till upprätthållan-

det av subsidiaritetsprincipen. Av samma skäl anser utskottet att det idag inte går att på ett generellt plan bedöma hur utrymmet för nationella åtgärder på olika områden inom utskottets beredningsområde har minskat till följd av förslag från EU.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att sedan Lissabonfördraget trädde i kraft och fram till den 31 december 2012 har en majoritet av utkasten till lagstiftningsakter gällt tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden (artikel 114 i EUF-fördraget). Utkasten återfinns inom de flesta av utskottens beredningsområden, vilket innebär att de berör vitt skilda frågor. Därefter följer lagstiftning som gäller jordbruksområdet, etableringsrätt och miljöpolitik. Inom området för frihet, säkerhet och rättvisa dominerar utkast som gäller straffrättsligt samarbete och gränskontroll, se bilaga 14.

Sammantaget har de allra flesta av de motiverade yttranden som riksdagen lämnat gällt förslag om tillnärmning av lagstiftning (artikel 114 i EUF-fördraget) och inom områdena etableringsrätt och jordbruk och fiskeri. Därefter följer motiverade yttranden som gäller utkast om gränskontroll, skydd av personuppgifter och ekonomisk och monetär politik.

Riksdagen har haft invändningar mot 10 procent av alla utkast till lagstiftningsakter som har prövats sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Av riksdagens utskott har miljö- och jordbruksutskottet subsidiaritetsprövat flest utkast till lagstiftningsakter (74), samtidigt som utskottet haft invändningar mot fyra av utkasten. Tre av dessa utkast gällde i huvudsak området jordbruk och fiskeri. Ett av utkasten gällde miljöpolitik. Finansutskottet har också prövat många utkast (45) och är samtidigt det utskott som har lämnat flest utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (11). Tre av dessa utkast gällde etableringsrätt, fyra gällde tillnärmning av lagstiftning inom den inre marknaden och två gällde området ekonomisk och monetär politik. Ytterligare två utkast berörde flera områden, däribland etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning.

Justitieutskottet har prövat totalt 32 utkast och haft invändningar mot fyra av dessa utkast, varav två har gällt gränskontroll, ett har gällt skydd för personuppgifter och ett bekämpning av bedrägeri. Arbetsmarknadsutskottet har prövat ett fåtal utkast hittills och har lämnat ett fåtal utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Ett av dessa gällde förslaget till Monti II-förordning som grundade sig på den s.k. flexibilitetsklausulen. Som redan nämnts utfärdades det första gula kortet med anledning av detta förslag och kommissionen drog tillbaka förslaget.

Som många av utskotten anfört är det inte alldeles lätt att dra några bestämda slutsatser om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder har minskat till följd av förslag från EU. Några reflektioner låter sig dock göras.

Finansutskottet konstaterar att det pågår ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet och för att förstärka den ekonomiska styrningen. I stort sett samtliga förslag inom politikområdena tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden samt etableringsrätt avser reglering av finansmarknaderna och av det finansiella systemet. Det samlade utfallet innebär att lagstiftningen på EU-nivå ökar och ger EU ett större inflytande på dessa områden. Justitieutskottet konstaterar att en majoritet av utskottets ärenden sedan Lissabonfördraget trädde ikraft och fram till den sista december 2012 har gällt förslag om straffrättsligt samarbete. Samarbetet inom detta område innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU, och justitieutskottet framhåller samtidigt att det i många fall är nödvändigt för att nå ett effektivt samarbete på området. Justitieutskottet konstaterar att lagstiftningen på EU-nivå har stärkts genom att en allt större del av bestämmelserna beslutas på EU-nivå. Därmed minskar också utrymmet för nationell lagstiftning i motsvarande mån. Enligt justitieutskottet är det samtidigt viktigt att subsidiaritetsfrågan ägnas särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag inom det straff- och processrättsliga området.

Flera av utskotten har också påpekat att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för direktiv, vilket minskar handlingsutrymmet för medlemsstaterna att anpassa den föreslagna lagstiftningen på EU-nivå till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i de enskilda medlemsstaterna. Som tidigare nämnts ansåg konstitutionsutskottet vid en subsidiaritetsprövning under 2012 att kommissionens val av lagstiftningsinstrument gått längre än vad som var nödvändigt för att uppnå de eftersträfvade målen. Utskottet beaktade särskilt att ett nytt direktiv i stället för en förordning typiskt sett skulle ge större utrymme för medlemsstaterna att vid införlivandet ta hänsyn till nationella förhållanden (utl. 2011/12:KU25).

Kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner och användningen av IPEX m.m.

Konstitutionsutskottet har gett övriga utskott tillfälle att yttra sig i fråga om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. Utskottet bad även om en kommentar om inhämtande av information från databasen IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange).

Yttranden från andra utskott

Finansutskottets yttrande

Vad gäller utskottets kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner och utskottets inhämtande av information i databasen IPEX konstaterar finansutskottet att sådan kontakt och informationsinhämtning främst sköts på tjänstemannanivå och fungerar tillfredsställande. Det förekommer att resultatet av andra nationella parlaments subsidiaritetsprövningar nämns i utskottets utlåtanden.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande att informationen i IPEX i regel varken är fullständig eller särskilt relevant när utskottet ska behandla subsidiaritetsärenden. Det menar utskottet är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram. Utskottet har dock i flera fall fått information från riksdagens representant vid EU:s institutioner.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet har under den aktuella perioden inte haft kontakt med några utskott i andra nationella parlament med anledning av beredningen av subsidiaritetsärendena. Utskottets kansli har emellertid regelmässigt använt sig av IPEX för att se dels vilka parlament som prövat det aktuella förslaget, dels om något av parlamenten har lagt ut information om prövningen. Utskottets kansli har vidare haft fortlöpande kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Kansliets uppfattning är att man genom kontakter med riksdagens representant har kunnat få en bra översikt över de andra parlamentens uppfattningar vad gäller subsidiariteten i de aktuella förslagen.

Civilutskottets yttrande

Civilutskottet anför i sitt yttrande att dess kansli vid flera tillfällen har använt sig av riksdagens representant vid EU:s institutioner för att t.ex. undersöka hur andra länder ställt sig till förslag framlagda av kommissionen. Det gäller särskilt förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag där Sverige i likhet med Danmark, Nederländerna, Polen (båda kamrarna) och Storbritannien kom att lämna motiverade yttranden. Representanten användes även när det gällde förslagen om revisorer och revision där Sverige i likhet med Belgien och Slovakien kom att lämna motiverade yttranden. Kansliet har alltid fått den information som efterfrågats.

När det gäller IPEX är kansliets iakttagelse att det endast i undantagsfall framgår av IPEX hur andra parlamentsutskott ställer sig till ett förslag. Inte sällan saknas information från många medlemsländer vid den tidpunkt

som är relevant för utskottets prövning och ställningstagande. Ofta lämnas befintlig information på medlemslandets språk, och om detta inte är något av de s.k. arbetsspråken kan den därför vara svårtillgänglig.

Civilutskottet vill framhålla värdet av kontakter med andra parlament. Syftet med samarbetet mellan parlamenten inom EU är bl.a. att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna i unionsfrågorna, särskilt när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen. Det finns enligt utskottet därför ett behov av att följa upp hur IPEX kan förbättras och vara ett bättre stöd för de nationella parlamenten.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför att utskottet inte funnit behov av att ta kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner när det gäller subsidiaritetsprövningarna under den aktuella perioden. När det gäller frågan om i vilken utsträckning utskottet har hämtat information från IPEX kan noteras att en kontroll görs av om andra EU-länder har inlett ett subsidiaritetsförfarande och om i så fall något motiverat yttrande avgetts. Inte i något fall har informationen från IPEX ingått i utskottets prövning.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet konstaterar i sitt yttrande att kontakterna med Regeringskansliet och representationen i Bryssel i samband med subsidiaritetsprövningarna fungerar mycket bra. Detsamma gäller de kontakter som utskottet har med EU-nämnden i dessa ärenden. Utskottet anser att man härigenom uppnår god kontinuitet i arbetet med dessa frågor.

Utskottet noterar vidare att kontakter med riksdagens representant i Bryssel har förekommit i några av ärendena. Information från IPEX har regelmässigt hämtats in i samtliga subsidiaritetsärenden. Informationen har vidarebefordrats till utskottets ledamöter, men har i övrigt inte föranlett några åtgärder. Utskottet konstaterar att det inte sällan saknas information från många medlemsländer i IPEX och att informationen ofta är på något annat språk än engelska eller franska.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet konstaterar när det gäller information från andra nationella parlament att webbplatsen IPEX hittills inte i något fall har innehållit några uppgifter från andra parlament av relevans för ärendet. Information om behandlingen av ett dokument har ofta saknats på andra länders nationella sidor, eller så har den inte varit uppdaterad. Utskottets kansli har i något enstaka fall haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få information i ett ärende.

Trafikutskottets yttrande

Enligt trafikutskottets mening kan det tillföra ett stort mervärde att riksdagen har en representant i Bryssel. Hittills har utskottets kansli emellertid haft begränsade kontakter med representanten. En anledning är att utskottets prövning är självständig och inte beroende av prövningen i andra nationella parlament. Samtidigt vore det värdefullt att få klarhet i inställningen i andra parlament. Inte minst därför att erfarenheter från andra länder kan visa att en viss fråga kan lösas bättre på nationell nivå.

Eftersom utskottets kansli inte dagligen följer de diskussioner som pågår i Bryssel skulle det eventuellt kunna vara lämpligt att riksdagens representant tar kontakt med EU-samordningen om det framkommer att en större andel av parlamenten har lyft viktiga subsidiaritetsfrågor i ett visst pågående ärende. Därefter kan EU-samordningen vidarebefordra uppgifterna till det berörda utskottets kansli som i sin tur kan ta kontakt med representanten. Utskottet är medvetet om de svårigheter som detta kan föra med sig eftersom besluten i många ärenden fattas kort tid före utgången av tidsfristen, och det är svårt att på förhand uttala sig om hur ett parlament kommer att ställa sig till en viss fråga.

Trafikutskottet har i tidigare yttranden till konstitutionsutskottet påpekat den begränsade nyttan av IPEX. De omständigheter som utskottet tidigare framhållit kvarstår. Information saknas ofta, och den läggs ofta endast in på originalspråket.

I detta sammanhang kan även lyftas fram att trafikutskottet understryker vikten av att nationella parlament bör göra en självständig bedömning i varje subsidiaritetsfråga. Det kan vara relevant att ta reda på andra medlemsstaters inställning. Det bör inte vara ett självändamål att uppnå tröskelvärden. Enligt utskottet ska varje motiverat yttrande föregås av en grundlig och saklig bedömning som bör vara opåverkad av andra parlaments bedömningar i frågan.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

När det gäller frågan om samarbete med andra parlament kvarstår miljö- och jordbruksutskottets uppfattning att det är viktigt att den information som finns i IPEX är av god kvalitet och att den är tillgänglig på engelska. När det gäller de nationella parlamentens beslut om ett motiverat yttrande är det också väsentligt att informationen finns tillgänglig i IPEX i direkt anslutning till beslutet. Vidare är det önskvärt att motiven i dessa yttranden regelmässigt översätts till engelska eftersom detta är en viktig information till andra parlament. Dessa delar behöver förbättras för att IPEX ska kunna bli ett bra stöd i samband med handläggningen av ärenden, vilket också kan främja informationsutbytet mellan de nationella parlamenten.

I samband med konstitutionsutskottets förra uppföljning av riksdagens subsidiaritetskontroll redovisade miljö- och jordbruksutskottet sina positiva erfarenheter av kontakterna med riksdagens representant i Bryssel. Utskottet framhöll att det behövs information av informell karaktär under bered-

ningen av ärenden där det kan finnas problem i förhållande till subsidiaritetsprincipen. Enligt utskottets bedömning var det svårt att tillgoda detta behov genom ett tekniskt stöd. Riksdagens representant förmedlade bl.a. information som ledde till ett positivt informationsutbyte med andra länders representanter. Utskottet har i ett remissvar till Eumot-utredningen framhållit att riksdagens representant ska kunna rikta in sig på uppgifter som har ett mervärde för utskotten och riksdagen. Detta gäller t.ex. att vara ett aktivt stöd vid utlåtanden genom att dels fånga upp andra länders ståndpunkter, dels sprida riksdagens ståndpunkt för att få större genomslag innan tidsfrister går ut. Sammantaget ansåg utskottet att riksdagens representant i Bryssel har bidragit till att skapa det mervärde som utskottet tidigare uppmärksammat. Utskottets erfarenheter av kontakterna med riksdagens representant är fortfarande positiva.

Näringsutskottets yttrande

När det gäller kontakterna med riksdagens representant i Bryssel m.m. hänvisar näringsutskottet i sitt yttrande till den redogörelse som utskottet lämnade i förra årets yttrande till konstitutionsutskottet. Näringsutskottet anförde då bl.a. att det i begränsad omfattning haft användning av den information som finns i IPEX, och att kontakterna med riksdagens representant kan ge information om beredningsläget i andra parlament på ett relativt tidigt stadium.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet anför i sitt yttrande att riksdagens representant i Bryssel när det gäller beredningen av subsidiaritetsprövningen av Monti II-förordningen, precis som vid flera tidigare tillfällen, var en mycket användbar källa för att snabbt få information. I det här fallet avsåg informationen främst hur läget såg ut i andra nationella parlament i fråga om ställningstagandet i subsidiaritetsfrågan och resonemanget kring den rättsliga grunden.

Utskottet anför som redan tidigare nämnts att utskottets kansli uppmärksammades på förslaget av representanten redan innan det antogs av kommissionen. Arbetsmarknadsutskottet anser att den information som representanten ofta kan erbjuda om hur andra nationella parlament agerar i ett visst ärende underlättar dialogen mellan de nationella parlamenten i EU-frågor över lag. Informationen understödjer även möjligheterna till samordning mellan nationella parlament i ett visst ärende. Beredningen av Monti II-förordningen och inte minst utfallet, som ju innebar att ett första gult kort på EU-nivå utfärdades, visar enligt utskottets mening på vikten av informationsutbyte mellan nationella parlament under beredningen av subsidiaritetsärenden. Riksdagens representant i Bryssel är en viktig kanal för sådant informationsutbyte.

När det gäller användningen av de nationella parlamentens informationsutbytessystem IPEX har utskottet tidigare uttalat att värdet av informationen i IPEX begränsas av att medlemsstaterna bereder ärendena samtidigt.

Det är inte ovanligt att det saknas information från andra medlemsländer vid tidpunkten för utskottets prövning och ställningstagande. Dessutom är den information som läggs in i systemet ofta på respektive medlemslands eget språk, vilket kan göra informationen svårtillgänglig. Dessa generella problem med IPEX gjorde sig gällande även vid utskottets beredning av subsidiaritetsärenden under den nu aktuella perioden.

Utskottets ställningstagande

En majoritet av de utskott som lämnat yttranden till konstitutionsutskottet har haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Det allmänna intrycket är att kontakterna har ökat i omfattning och att de fungerar väl. Flera av utskotten anför att de har fått värdefull information om hur andra länder ställer sig i subsidiaritetsfrågan när det gäller olika förslag från kommissionen.

Arbetsmarknadsutskottet anför i sitt yttrande att den information som representanten i Bryssel ofta kan erbjuda om hur andra nationella parlament agerar i ett visst ärende underlättar dialogen mellan de nationella parlamenten i EU-frågor överlag och att informationen understödjer möjligheterna till samordning mellan nationella parlament i ett visst ärende. Inte minst utfallet av beredningen av Monti II-förordningen, som innebar att ett första gula kort utfärdades, visar enligt arbetsmarknadsutskottets mening på vikten av informationsutbyte mellan nationella parlament under beredningen av subsidiaritetsärenden. Riksdagens representant är en viktig informell kanal för ett sådant informationsutbyte.

Konstitutionsutskottet instämmer med vad civilutskottet anför i sitt yttrande om värdet av kontakter med andra parlament. Syftet med samarbetet mellan parlamenten inom EU är bl.a. att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna i unionsfrågorna, särskilt när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen. Därför finns det enligt utskottet ett behov av att följa upp hur IPEX kan förbättras och vara ett bättre stöd för de nationella parlamenten. Flera av de andra utskotten ger indirekt uttryck för att det finns en förbättringspotential i fråga om informationen i databasen både när gäller i vilken omfattning information läggs in i databasen och att den läggs in på ett språk som är tillgängligt för andra parlament att ta del av. Samtidigt börjar tidsfristen att löpa samtidigt i alla länder och man har därför en begränsad nytta av databasen under själva beredningen av ett ärende. IPEX kan inte ersätta sådana informella kontakter som riksdagens representant vid EU:s institutioner kan bidra med.

Framhållas kan dock att man i efterhand med hjälp av IPEX – under förutsättning att informationen läggs in på ett språk som är tillgängligt för andra nationella parlament – och andra informationskällor kan bilda sig en uppfattning om vilka länders nationella parlament som har haft liknande subsidiaritetsinvändningar mot ett förslag som riksdagen. Sådan kunskap kan vara värdefull vid framtida subsidiaritetsprövningar inom området.

Kommissionens motiveringar

Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

Enligt artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

I många av, men inte alla, kommissionens utkast finns en särskild rubrik ”Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna” eller liknande, under vilken kommissionen lämnar sin motivering i fråga om subsidiaritetsprincipen. I andra utkast återfinns endast eller även motiveringar i ingressen till själva förslagen till rättsakt. Ofta är dessa motiveringar i ingressen mycket knapphändiga. Motiveringen kan se ut på följande sätt.

Eftersom målet med denna förordning inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det målet.

Ibland återges i den mer kortfattade varianten i ingressen även *vilka mål* som inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås. Som exempel återges motiveringen i kommissionens förslag KOM(2012) 350, där det i ingressen (34) anges följande:

Målet för de åtgärder som ska vidtas för att öka investerarnas förtroende för fondföretag, genom att höja kraven i fråga om förvaringsinstitutens uppgifter och ansvar samt förvaltningsbolagens och investeringsbolagens ersättningspolicy och genom att införa en gemensam sanktionsstandard för de viktigaste överträdelserna av bestämmelserna i detta direktiv, kan inte i tillräcklig utsträckning uppnås av de enskilda medlemsstaterna. Eftersom de identifierade bristerna endast kan åtgärdas på europeisk nivå och sådana insatser därför bättre kan göras på unionsnivå, bör unionen vidta de åtgärder som krävs i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

I vissa utkast (se t.ex. KOM(2011) 874, KOM(2012) 456, KOM(2012) 535, 551, 552 och 553) återfinns en mycket lakonisk subsidiaritetsmotivering i ingressen och/eller en motivering av mervärdet av åtgärden på EU-nivå i en bilaga som ibland men inte alltid åtföljer ett utkast. Denna bilaga, som kallas ”Finansieringsöversikt över förslag till rättsakt”, innehåller som regel rubriken ”Mervärdet av en åtgärd på unionsnivå” under vilken en motivering av förslaget kan återfinnas.

En översiktlig genomgång har gjorts av motiveringarna av subsidiaritetsprincipen i de utkast till lagstiftningsakter som prövades under 2012. Genomgången visar att motiveringar saknas helt eller är bristfälliga i 16

av de 125 utkasten, dvs. i knappt 13 procent av förslagen, se tabell 19 nedan.⁶ Med bristfälliga motiveringar avses sådana kortfattade motiveringar som återgetts i det första nämnda exemplet.

Tabell 19 Avsaknad av eller brist på motiveringar i kommissionens utkast till lagstiftningsakter

Utskott	Utkast till lagstiftningsakter
KU	KOM(2011) 880
FiU	KOM(2011) 819
	KOM(2011) 821
	KOM(2012) 167
UU	KOM(2011) 842
	KOM(2012) 329
MJU	KOM(2012) 90
	KOM(2012) 136
	KOM(2012) 150
	KOM(2012) 343
	KOM(2012) 355
	KOM(2012) 403
	KOM(2012) 416
	KOM(2012) 697
	KOM(2012) 724
NU	KOM(2012) 109
Totalt	16

En liten kvantitativ förbättring märks vid en jämförelse med den förra uppföljningen som gällde 2011 års subsidiaritetsprövningar. Under 2011 saknades motiveringar i 20 av 124 utkast, vilket motsvarar drygt 16 procent av förslagen (bet. 2012/13:KU8 s. 56). Sammantaget vid de två uppföljningar som gällde 2010 saknades eller var motiveringarna bristfälliga i totalt 24 av 71 förslag, dvs. i knappt 34 procent av förslagen (bet. 2010/11:KU18 och 2011/12:KU4).

Yttranden från andra utskott

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet anför i sitt yttrande att det i tre av de förslag som utskottet prövade saknades motiveringar, och i tre av förslagen återfanns motiveringen först i själva direktivtexten. Finansutskottet konstaterar i sitt ställningstagande att kommissionen fortfarande brister i sin skyldighet att ge motiveringar och att man i flera fall utformat motiveringen mycket knapphändigt. Utskottet understryker att det vid de nationella parlamentens

⁶ Någon värdering av om förslaget endast är en teknisk omarbetning eller liknande har inte gjorts, utan de utkast som saknar eller har bristfälliga motiveringar har tagits med.

prövningar är av yttersta vikt att kommissionen uttryckligen motiverar förslaget med avseende på subsidiaritetsprincipen och undviker summariska resonemang.

Finansutskottet lyfter särskilt fram att kommissionens motivering saknades helt i förslaget till förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerande av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (KOM (2011) 821). Utskottet hänvisar till att man i utlåtandet om förslaget betonade att de nationella parlamentens uppgift att se till att subsidiaritetsprincipen följs hade underlättats av att kommissionen i enlighet med artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna uttryckligen motiverat förslaget med avseende på subsidiaritetsprincipen.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför att kommissionens motiveringar i subsidiaritetsfrågan ofta är kortfattade och att de inte alltid är alldeles lättgenomträngliga.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet anför i sitt yttrande att kommissionen i samtliga ärenden lämnat motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen. Motiveringarna har dock varit bristfälliga i några fall. Enligt utskottet försvårar ofullständiga eller schablonartade motiveringar för de nationella parlamenten att bedöma om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Det är också viktigt att det klart framgår hur kommissionen har resonerat för att komma fram till att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet lyfter särskilt fram att utskottet vid subsidiaritetsprövningen av kommissionens förslag om Eurosur i förslaget till motiverat yttrande konstaterade att kommissionens motivering i subsidiaritetsfrågan bör vara mer utförlig och innehålla ett tydligare resonemang om hur den kommer fram till att den föreslagna förordningen är förenlig med subsidiaritetsprincipen.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför i sitt yttrande när det gäller frågan om kommissionens motiveringar att utskottet kan konstatera att de alltfjämt är mycket kortfattade och oprecisa. Enligt utskottets mening skulle det vara av värde att kommissionen i sina förslag lämnar en mer utförlig redogörelse för hur den har resonerat i fråga om ett förslags förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Vidare noterar utskottet att kommissionen när det gäller förslaget om den s.k. viseringslistan anför att en överföring av länder från den negativa till den positiva förteckningen eller vice versa omfattas av EU:s exklusiva behörighet i enlighet med artikel 77.2 a i EUF-fördraget.

Utbildningsutskottets yttrande

När det gäller kommissionens motiveringar till varför den anser att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen konstaterar utbildningsutskottet i sitt yttrande att motiveringarna generellt är mycket sparsamma och kan utvecklas ytterligare. Riksdagen behöver ett bra underlag för att kunna utföra sin uppgift på bästa sätt. Utskottet har dock inte behandlat något utkast där kommissionens motivering saknats.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet framhåller i sitt yttrande vikten av att kommissionen, i egenkap av det organ som lägger fram förslagen, också lämnar en grundlig motivering till varför de är förenliga med subsidiaritetsprincipen. I många fall är kommissionens motiveringar i det närmaste pliktskyldiga skrivningar som verkar vara kopierade från tidigare framlagda förslag och inte utformade utifrån de förutsättningar som råder i det aktuella förslaget. Motiveringarna kan många gånger utgå från kraven för subsidiaritetsprövningen snarare än från det enskilda fallet, och i vissa fall kan cirkelliknande resonemang förekomma. Det anges ofta att målen för förslaget inte kan uppnås utan åtgärder på unionsnivå, men inte varför de inte kan uppnås. Kommissionen har också många gånger fört ett längre resonemang kring subsidiariteten som inte återfinns i förslaget till beslut men som kan finnas i arbetsdokument eller kan erhållas vid kontakter med kommissionen.

Det vore emellertid önskvärt – inte minst ur en demokratiaspekt – att resonemanget redovisades utförligare i förslaget. Särskilt angeläget är det att kommissionen om det föreligger tveksamheter i subsidiaritetsfrågan för ett djupare resonemang kring frågan än vad som vanligtvis sker. Enligt trafikutskottet är det naturligt att det organ som utreder och lägger fram ett lagstiftningsförslag även lämnar en tillfredsställande motivering till sitt beslut. Som trafikutskottet tidigare har påpekat anser utskottet att avsaknaden av en fullgod motivering i fråga om subsidiaritet är en svaghet i unionens lagstiftningsarbete.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet anför i sitt yttrande att kommissionens motivering saknades i ett fall som gällde förslag till ändring av förordning om ett gemenskapsprogram för energieffektivisering av kontorsutrustning (KOM(2012) 109). Utskottet anför dock att en motivering om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen fanns i grundförordningen som den föreslagna ändringen gällde, vilket redovisades för utskottet i en föredragningspromemoria.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet konstaterar i sitt yttrande att kommissionens motiveringar generellt är mycket kortfattade. I ett av de fall som utskottet beredde – ändringen av direktivet om elektromagnetiska fält – var motiver-

ingen begränsad till att i allt väsentligt konstatera att förslaget innebar förändringar i en EU-rättslig akt och därför inte kunde åtgärdas på nationell nivå. I de två andra förslagen som utskottet hanterade under den aktuella perioden – Monti II-förordningen och tillämpningsdirektivet – förde kommissionen ett kortfattat resonemang i sak om varför den ansåg att EU-lagstiftning var nödvändig i båda fallen.

Utskottet instämmer i vad konstitutionsutskottet uttalat vid flera tillfällen (se t.ex. 2012/13:KU8 s. 59) om att uteblivna eller knapphändiga motiveringar gör det svårt för riksdagen och andra nationella parlament att fullgöra sin fördragsenliga skyldighet att se till att subsidiaritetsprincipen följs och att detta utgör en allvarlig brist i unionens lagstiftningsprocess.

Utskottets ställningstagande

Konstitutionsutskottet konstaterar att antalet utkast till lagstiftningsakter som innehåller motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen har ökat i jämförelse med de tidigare gjorda uppföljningarna. Vid de två uppföljningarna för 2010 saknades motiveringar eller var bristfälliga i totalt 24 av 71 förslag, dvs. i nära 34 procent av förslagen. Under 2011 saknades motiveringar i 20 av 124 utkast, vilket motsvarade drygt 16 procent av förslagen. Fortfarande saknas dock motiveringar helt eller är bristfälliga i 16 av de 125 utkasten, dvs. i knappt 13 procent av utkasten, som prövats under 2012.

Detta är givetvis inte acceptabelt. Flera av utskotten har även framhållit att motiveringarna ofta är mycket kortfattade. Konstitutionsutskottet vill liksom trafikutskottet framhålla att det är av vikt att kommissionen i egenkap av det organ som lägger fram utkast till lagstiftningsakter också lämnar en grundlig motivering till varför utkasten är förenliga med subsidiaritetsprincipen. I många fall är kommissionens motiveringar närmast plikt-skyldiga skrivningar och inte utformade utifrån de förutsättningar som råder i det aktuella utkastet. Motiveringarna tycks många gånger utgå från kraven för subsidiaritetsprövningen snarare än från det enskilda fallet, och cirkelliknande resonemang kan förekomma. Det anges ofta att målen för ett förslag inte kan uppnås utan åtgärder på unionsnivå, men inte varför de inte kan uppnås. Kommissionen för också många gånger ett längre resonemang kring subsidiariteten i arbetsdokument men inte i utkastet som översänts till parlamenten. En klar förbättring vore om dessa resonemang återgavs även i de utkast som översänds till de nationella parlamenten.

Konstitutionsutskottet vill påminna om att kommissionen och andra förslagsställare enligt protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna som fogats till fördraget har en absolut skyldighet att motivera sina utkast till lagstiftningsakter i fråga om subsidiaritetsprincipen. Det återstår en hel del innan kommissionen uppfyller kraven i protokollet. Utskottet får mot denna bakgrund än en gång och med eftertryck betona att uteblivna eller knapphändiga motiveringar i sin tur leder till att riksdagen och andra nationella parlament får svårt att fullgöra sin

fördragsenliga skyldighet att se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med protokollet. Detta utgör, enligt utskottet, en allvarlig brist i unionens lagstiftningsprocess. Utskottet vill således framhålla att det är av yttersta vikt att kommissionen i sina förslag lämnar mer utförliga redogörelser för hur kommissionen resonerat för att komma fram till att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Utförliga motiveringar utgör enligt konstitutionsutskottet en förutsättning för att de nationella parlamenten ska kunna kontrollera förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

BILAGA 1

Finansutskottets yttrande 2013/14:FiU1y

Uppföljning av riksdagens subsidiaritetskontroll

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet (KU) har beslutat att ge övriga utskott tillfälle att senast den 14 november 2013 yttra sig över de iakttagelser som redovisas i en promemoria som upprättats av konstitutionsutskottets kansli. KU:s uppföljning hösten 2013 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2012.

I yttrandet lämnar finansutskottet kommentarer om det sammantagna utfallet och den sammantagna utvecklingen av utskottets subsidiaritetsprövningar inom olika politikområden, kommissionens motiveringar samt de kontakter som utskottet haft med riksdagens representant vid EU:s institutioner och i vilken utsträckning databasen IPEX använts i utskottets prövningar av subsidiaritetsprincipen.

Utskottet konstaterar inledningsvis att EU-institutionerna sedan finanskrisen intagit en mer framskjuten position i lagstiftningsarbetet inom de politikområden som utskottet ansvarar för. Den relativt markanta ökningen av förslag som utskottet prövat under innevarande period är en bekräftelse på detta. Utskottet har även svarat för den största andelen motiverade yttranden från riksdagen under samma period. Utskottet framhåller att det ligger i dess uppgift att granska de förslag till rättsakter som läggs fram av EU-institutionerna och invända då kommissionen närmar sig gränserna för vad som är fördragsmässigt.

Utskottet observerar att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv. Denna utveckling minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten att anpassa den föreslagna EU-lagstiftningen till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland.

En ytterligare fråga som utskottet tidigare uttalat sig om (2012/13:FiU2y) är hur tidsramen för subsidiaritetsprövningen av ett förslag korreponderar med behandlingen av kommissionens förslag inom EU. Utskot-

tet anser att värdet av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan förlora i betydelse om prövningen inte kan genomföras innan eller i varje fall i inledningsskedet av förhandlingarna om rättsakterna.

Utskottet konstaterar vidare att kommissionen brister i sin skyldighet att ge motiveringar med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Det är av yttersta vikt för de nationella parlamenten i sin prövning att kommissionen uttryckligen motiverar förslaget och undviker summariska resonemang.

Vad gäller utskottets kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner och dess inhämtande av information i databasen IPEX konstaterar utskottet att sådan kontakt och informationsinhämtning främst sköts på tjänstemannanivå och fungerar tillfredsställande.

Utskottets överväganden

KU:s uppföljning

Inom ramen för sin uppgift att enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen (RO) följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen vill konstitutionsutskottet särskilt få kommentarer och bedömningar om följande:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av de förslag från EU som nämns i promemorian, och hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information, och hur kontakterna fungerar. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.

Av KU:s promemoria framgår att KU:s uppföljning omfattar dels den rent formella hanteringen av utkast till lagstiftningsakter i riksdagen, dels utfallet av genomförda subsidiaritetskontroller. Uppföljningen av utfallet görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetskontroller har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt relateras till olika mål. Målen kan finnas på EU-nivå eller på nationell nivå. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Subsidiaritetsärenden som inleddes under hösten 2012, men avslutades först under våren 2013, ingår inte i den nu aktuella uppföljningen utan tas i stället upp vid nästa års uppföljning.

Genomförda subsidiaritetsprövningar

Under 2012 prövade finansutskottet 21 utkast till lagstiftningsakter. Utskottet har således nästan fördubblat antalet prövade utkast, från 11 under 2011. Utskottet lämnade utlåtanden om sju (7) av de utkast som utskottet prövat, vilket utgör det högsta antalet i riksdagens utskott under 2012. I samtliga fall beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag och överstående motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

I KU:s promemoria redovisas utkasten på politikområden enligt nedanstående tabell. Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är fler än antalet prövade utkast.

Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast
Etableringsrätt	art. 50, 52, 53	3	4	7	14
Fri rörlighet för tjänster	art. 62	0	1	5	6
Straffrättsligt samarbete	art. 83	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	3	7	11	21
Ekonomisk och monetär politik	art. 121, 126, 127, 136	5	0	3	8
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	1	0	0	1
Statistik	art. 338	1	1	3	5
Flexibilitetsklausulen	art. 352	1	0	0	1

Vad gäller det samlade utfallet på olika politikområden kan konstateras att av de utkast som prövades av finansutskottet under 2012 innehåller elva (11) helt eller delvis förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden. Sju (7) utkast innehåller förslag om etableringsrätt. Fem (5) utkast innehåller förslag om fri rörlighet för tjänster. Tre (3) utkast innehåller förslag som rör statistik och ytterligare tre (3) innehåller förslag som rör den ekonomiska och monetära politiken.

Finansutskottet subsidiaritetsprövar främst förslag som rör ekonomisk politik, finansmarknaderna och offentlig upphandling. Dessa områden berör artiklarna 50, 52 och 53 (etableringsrätt), artikel 62 (fri rörlighet för tjänster), den mer allmänt hållna artikeln 114 (tillnärmning av lagstiftning) samt artiklarna 121, 126, 127 och 136 (ekonomisk och monetär politik) i EUF-fördraget. Nedan redogörs för finansutskottets subsidiaritetsprövningar under perioden 1 januari–31 december 2012 avseende de politikområden som förekommit flest gånger alternativt funnits mer intressanta för denna granskning, nämligen etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, tillnärmning av lagstiftning samt ekonomisk och monetär politik.

Etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster

Området berör artiklarna 50, 52 och 53 (etableringsrätt), artikel 62 (fri rörlighet för tjänster) i EUF-fördraget. De förslag som utskottet subsidiaritetsprövat som helt eller delvis rör etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster är:

- KOM(2011) 746 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i över-

låtbara värdepapper (fondföretag) och direktiv 2011/61/EU om förvaltare av alternativa investeringsfonder när det gäller alltför stor förlitan på kreditbetyg.

- KOM(2011) 895 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.
- KOM(2011) 896 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling.
- KOM(2011) 897 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tilldelning av koncessioner.
- KOM(2012) 217 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) vad gäller datumerna för dess införlivande och tillämpning och datumet för när vissa direktiv upphör att gälla.
- KOM(2012) 350 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner.
- KOM(2012) 360 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om försäkringsförmedling.

Av dessa har utskottet haft subsidiaritetsinvändningar vad gäller två (2) förslag, nämligen förslaget om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten m.m. i utlåtande 2011/12:FiU45 och förslaget om offentlig upphandling i utlåtande 2011/12:FiU50.

När det gäller förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling av vatten m.m. konstaterade utskottet att effektiva system för tillsyn och kunskapscentrum bäst uppnås genom nationella regler. Varje medlemsstat har sina egna konstitutionella förutsättningar. Utskottets uppfattning var därför att förslaget i de delar som handlar om tillsyn, utbildning, vägledning och stöd för företagen och de som upphandlar strider mot subsidiaritetsprincipen.

När det gäller förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling anförde utskottet subsidiaritetsinvändning på samma grund som ovan.

Vilka förslag inom områdena etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster har lett till EU-lagstiftning?

Finansutskottets kansli har tagit fram uppgifter om vilka av de förslag som kommissionen tagit fram och som utskottet har subsidiaritetsprövat under perioden 1 januari–31 december 2012 som lett till beslut om EU-lagstiftning:

- Förslag till direktiv om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) och direktiv 2011/61/EU om förvaltare av alternativa investeringsfonder när det gäller alltför stor förlitan på kreditbetyg.
- Förslag till direktiv om ändring av direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) vad gäller datumen för dess införlivande och tillämpning och datumet för när vissa direktiv upphör att gälla.

Tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden

De förslag som inneburit tillnärmning av lagstiftning (artikel 114 i EUF-fördraget) som prövats av utskottet är följande:

- KOM(2011) 747 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1060/2009 om kreditvärderingsinstitut.
- KOM(2011) 860 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska riskkapitalfonder.
- KOM(2011) 862 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska fonder för socialt företagande.
- KOM(2011) 877 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.
- KOM(2012) 73 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG.
- KOM(2012) 280 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om inrättande av en ram för återhämtning och rekonstruktion av kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av rådets direktiv 77/91/EEG och 82/891/EG och direktiven 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG och 2011/35/EG samt förordning (EU) nr 1093/2010
- KOM(2012) 352 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om faktablad för investeringsprodukter.
- KOM(2012) 512 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1093/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), när det gäller dess samspel med rådets förordning (EU) nr .../... om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut.

Av dessa har utskottet haft subsidiaritetsinvändningar vad gäller tre (3) förslag, nämligen förslaget om kreditvärderingsinstitut i utlåtande 2011/12:FiU34, förslaget om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn i utlåtande 2011/12:FiU36 och direktivförslaget om krishanteringsramverk i utlåtande 2011/12:FiU12.

När det gäller förslag till förordning om ändring av förordning om kreditvärderingsinstitut konstaterade utskottet att nu gällande förordning gör det möjligt för medlemsstaterna att reglera det civilrättsliga ansvaret på ett sätt som är förenligt med respektive rättsordning för övrigt. Denna handlingsfrihet är nödvändig med hänsyn till att de skadeståndsrättsliga regelverken ser så olika ut i medlemsstaterna. Utskottet såg såväl principiella som praktiska problem med att införa en rätt till ersättning för tredjemansskador.

När det gäller förslag till direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn fann utskottet att det bör vara en uppgift för varje medlemsstat att inrätta ett system för överklagande och utvärdering av beslut om vidareutnyttjande samt för godkännande av undantag från de föreslagna avgiftsreglerna. Detta kan då utformas utifrån de konstitutionella förutsättningarna i varje medlemsstat. Hur myndigheter ska organiseras är ett nationellt ansvar, och det finns ingen anledning att på EU-nivå föreskriva vilka organisatoriska åtgärder som ska vidtas i en medlemsstat. Utskottets uppfattning var att effektiva system för överprövning och utvärdering av beslut om vidareutnyttjande och för kontroll av tillämpningen av avgiftsprincipen bäst uppnås genom nationella regler.

När det gäller direktivförslag om krishanteringsramverk konstaterade utskottet att målen med kommissionens förslag, vilka ytterst är att skapa finansiell stabilitet, minska risken för moral hazard och skydda skattebetalarnas intressen, bäst eller kanske endast kan nås genom att de enskilda medlemsstaterna får det fulla ansvaret för finansieringen av avvecklingen av kreditinstitut. Direktivet borde enligt utskottet av denna anledning inte innehålla några tvingande mellanstatliga finansieringsförpliktelser. Utskottets bedömning i denna fråga låg även i linje med de bedömningar utskottet gjorde sommaren 2010 när det prövade kommissionens förslag till direktiv om insättningsgarantisystem och direktivförslaget om system för ersättning till investerare (bet. 2009/10:FiU42 och 2009/10:FiU43).

Vilka förslag inom området tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden har lett till EU-lagstiftning?

Finansutskottets kansli har tagit fram uppgifter om vilka av de förslag som kommissionen tagit fram och som utskottet subsidiaritetsprövade under perioden 1 januari–31 december 2012 som lett till beslut om EU-lagstiftning:

- Förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 1060/2009 om kreditvärderingsinstitut.

- Förslag till förordning om europeiska riskkapitalfonder.
- Förslag till förordning om europeiska fonder för socialt företagande.
- Förslag till direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

Ekonomisk och monetär politik

De förslag som berör området ekonomisk och monetär politik (artiklarna 121, 126, 127 och 136 i EUF-fördraget) som prövats av utskottet är följande:

- KOM(2011) 819 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skärpning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga finanserna i medlemsstater som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om deras finansiella stabilitet i euroområdet.
- KOM(2011) 821 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerande av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet.
- KOM(2012) 511 Förslag till rådets förordning om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut.

Av dessa har utskottet haft subsidiaritetsinvändningar vad gäller två (2) förslag, nämligen förslaget om övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner m.m. i utlåtande 2011/12:FiU33 och förslaget om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken m.m. i utlåtande 2012/13:FiU18.

När det gäller förslaget om övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner m.m. var det enligt utskottets mening en nationell angelägenhet att besluta om utgifter och inkomster i de nationella budgetarna inom ramen för de förpliktelser som följer av fördragen och de behov som eurosamarbetet kräver. Utskottet ansåg att det i kommissionens förslag inte finns tillräckliga garantier för att värna den nationella kompetensen för finanspolitiken.

När det gäller förslag till förordning om Europeiska centralbankens tillsyn över kreditinstitut menade utskottet att det är mycket viktigt att medlemsstaternas möjligheter att ställa högre krav på kreditinstituten – inte minst i fråga om kapital – utöver de minimiregler som anges på europeisk nivå inte påverkas negativt av förslaget. Utskottet anser att medlemsstaterna ska kunna behålla möjligheten att besluta om högre krav om de anser det vara motiverat för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Enligt utskottet kan målet med kommissionens förslag nås betydligt bättre om de grundläggande kapitalkraven utgör minimikrav och under förutsättning att medlemsstaterna behåller möjligheten att höja nivån på kapitalkraven om de anser det vara motiverat för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå.

Vilka förslag inom området ekonomisk och monetär politik har lett till EU-lagstiftning?

Finansutskottets kansli har tagit fram uppgifter om vilka av de förslag som kommissionen tagit fram och som utskottet har subsidiaritetsprövat under perioden 1 januari–31 december 2012 som lett till beslut om EU-lagstiftning:

- Förslag till förordning om skärpning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga finanserna i medlemsstater som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om deras finansiella stabilitet i euroområdet.
- Förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet.

Kommissionens motiveringar

Enligt artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

I många, men inte alla, av kommissionens utkast finns en särskild rubrik ”Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna” eller liknande, under vilken kommissionen lämnar sin motivering i fråga om subsidiaritetsprincipen. I andra utkast återfinns endast eller även motiveringar i ingressen till själva förslagen till rättsakt. Ofta är dessa motiveringar i ingressen mycket knapphändiga. Ibland återges i den mer kortfattade varianten i ingressen även vilka mål som inte kan uppnås i tillräcklig utsträckning.

Av de förslag som utskottet prövade under tiden den 1 januari–31 december 2012 saknades motivering i tre av kommissionens förslag, nämligen KOM(2011) 819, KOM(2011) 821 och KOM(2012) 167.

I tre förslag, KOM(2012) 350, KOM(2012) 511 och KOM(2012) 512 återfanns motiveringen först i själva direktivtexten.

Kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner och användningen av IPEX

Vad gäller frågan om utskottets kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner samt inhämtandet av information i databasen IPEX kan nämnas att utskottet i sitt yttrande 2011/12:FiU1y till konstitutionsutskottet om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen bl.a. anförde följande:

Utskottet har haft begränsad kontakt med andra nationella parlament. Den gemensamma databasen IPEX har haft störst betydelse för att följa upp ärendena efter genomförd prövning. Ett problem är att flera

parlament är dåliga på att lägga ut uppgifter i databasen. Utskottet anser därför att det är värdefullt att det utreds hur IPEX kan bli mer användbart och vilka uppgifter som ska publiceras i databasen. Kansliet har i subsidiaritetsärenden haft kontakt och informationsutbyte med riksdagens ständiga representant i Bryssel.

Utskottets ställningstagande

Det samlade utfallet och den sammantagna utvecklingen

Vid en samlad bedömning av de olika förslag som subsidiaritetsprövades under 2012 jämfört med 2011 kan konstateras att utskottet nästan fördubblat antalet prövade utkast, från 11 under 2011 till 21 under 2012. Det totala antalet subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2012 jämfört med 2011 ökade med ett förslag, från 124 till 125 utkast. Slutsatsen av detta är att finansutskottets andel av den totala mängden subsidiaritetsprövningar i riksdagen ökat relativt markant.

Vid en bedömning av hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen kan konstateras att utskottet under den aktuella perioden gjorde subsidiaritetsinvändningar i 7 av 21 fall, vilket utgör det högsta antalet i riksdagens utskott under 2012. I samtliga fall beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag. Tre av de utkast som lett till motiverade yttranden handlade om förslag som gäller tillnärmning av lagstiftning. Två utkast gällde förslag om den ekonomiska och monetära politiken. Två ytterligare utkast innehöll förslag som berörde flera politikområden, nämligen området för etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning.

Vid en bedömning av de olika förslag som utskottet har subsidiaritetsprövat under aktuell period kan det vara svårt att dra några bestämda slutsatser om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av förslagen från EU, då flera av förslagen ännu inte har lett till EU-lagstiftning.

Utskottet kan konstatera att det pågår ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet. I stort sett samtliga förslag inom politikområdena tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden samt etableringsrätt avser reglering av finansmarknaderna och av det finansiella systemet. Det samlade utfallet innebär att lagstiftningen på EU-nivå ökar och ger EU ett större inflytande på dessa områden. Samtidigt har subsidiaritetskontrollen inneburit att riksdagen har kunnat framföra sin synpunkt direkt till EU:s institutioner.

Utskottet kan vidare konstatera att det pågår ett omfattande arbete inom EU för att förstärka den ekonomiska styrningen. Det samlade utfallet innebär även här att lagstiftningen på EU-nivå ökar och ger EU ett större inflytande. Samtidigt har subsidiaritetskontrollen inneburit att riksdagen har kunnat framföra sin synpunkt direkt till EU:s institutioner även här.

Utskottet noterar att EU-institutionerna sedan finanskrisen intagit en mer framskjuten position i lagstiftningsarbetet inom de politikområden som utskottet ansvarar för. Den relativt markanta ökning av förslag som utskottet prövat under innevarande period är en bekräftelse på detta. Utskottet har även svarat för den största andelen motiverade yttranden från riksdagen under samma period. Utskottet framhåller att det ligger i dess uppgift att granska de förslag till rättsakter som läggs fram av EU-institutionerna och invända då kommissionen närmar sig gränserna för vad som är fördragsmässigt.

I sammanhanget vill utskottet vidare lyfta fram sitt utlåtande 2012/13: FiU29 om granskningen av KOM(2012) 777 En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union – Inledningen till en debatt om Europa. Prövningen skedde under 2013 men torde likväl vara av intresse. Där anförde utskottet bl.a. följande:

En utomordentligt viktig fråga som är starkt kopplad till debatten om ett fördjupat ekonomiskt och monetärt samarbete är frågan om demokratisk legitimitet. Flera av förslagen i meddelandet är långtgående och förutsätter fördragsändringar. Utskottet vill därför kraftfullt understryka betydelsen av en bred debatt och av de nationella parlamentens centrala roll i den fortsatta behandlingen.

Värt att lyfta fram här är att utskottet observerat att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv. Denna utveckling minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten att anpassa den föreslagna EU-lagstiftningen till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland.

Utskottet noterar vidare att kommissionen i sina förslag till förordningar allt oftare ger utrymme för nationell flexibilitet. Vid sidan av detta blir viss EU-lagstiftning på utskottets område endast tillämplig på medlemsländer i euroområdet. Det kan dock inte uteslutas att sådana förslag ändå kan få betydelse för Sverige.

En ytterligare fråga som utskottet tidigare uttalat sig om (2012/13: FiU2y) är hur tidsramen för subsidiaritetsprövningen av ett förslag korresponderar med behandlingen av kommissionens förslag inom EU. Det förekommer att förhandlingarna inom EU om förslagen till rättsakter påbörjas redan innan tidsfristen för subsidiaritetsprövningen av rättsakterna löpt ut. Det kan även i vissa fall vara nödvändigt för utskotten att genomföra överläggningar om det sakliga innehållet i förslagen innan subsidiaritetsprövningen är genomförd. Utskottet anser att värdet av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan förlora i betydelse om prövningen inte kan genomföras innan eller i varje fall i inledningsskedet av förhandlingarna om rättsakterna.

Kommissionens motiveringar

I utskottets yttrande 2011/12:FiU1y till konstitutionsutskottet om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen anförde utskottet följande om kommissionens motiveringar:

Det vore enligt utskottet av värde om kommissionen i sina förslag lämnade en mer utförlig redogörelse för hur kommissionen resonerat när de kom fram till att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Detsamma gäller huruvida förslagen är förenliga med proportionalitetsprincipen.

Detta uttalande ansågs i yttrande 2012/13:FiU2y fortfarande ha relevans.

Utskottet konstaterar nu att kommissionen fortfarande brister i sin skyldighet att ge motiveringar och att man i flera fall utformat motiveringen mycket knapphändigt. Utskottet understryker att det vid de nationella parlamentens prövningar är av yttersta vikt att kommissionen uttryckligen motiverar förslaget med avseende på subsidiaritetsprincipen och undviker summariska resonemang.

Utskottet vill här särskilt lyfta fram att i ett av de förslag som utskottet subsidiaritetsprövat under aktuell period, nämligen Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerande av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (KOM (2011) 821), saknades kommissionens motivering avseende subsidiaritetsprincipen helt. Utskottet betonade i utlåtande 2011/12:FiU33 bl.a. följande:

Utskottet vill i sammanhanget betona att den uppgift som de nationella parlamenten har att se till att subsidiaritetsprincipen följs hade underlättats av att kommissionen i enlighet med artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna uttryckligen motiverat förslaget med avseende på subsidiaritetsprincipen.

Kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner och användningen av IPEX

Kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner fungerar på det hela väl, såväl den initiala kontakten som återkopplingen i enskilda ärenden. Kommunikationen sker främst på tjänstemannanivå.

IPEX används vanligen vid subsidiaritetsprövningarna för att inhämta information om hur andra parlament ställer sig i frågan. Det förekommer att resultatet av andra nationella parlaments subsidiaritetsprövningar nämns i utskottets utlåtanden.

Stockholm den 12 november 2013

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Peder Wachtmeister (M), Bo Bernhardsson (S), Carl B Hamilton (FP), Marie Nordén (S), Per Åsling (C), Sven-Erik Bucht (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD), Ulla Andersson (V) och Agneta Karlsson (S).

BILAGA 2

Skatteutskottets yttrande
2013/14:SkU3y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 24 september 2013 att ge övriga utskott tillfälle att kommentera de iakttagelser i fråga om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som har redovisats i en promemoria som utarbetats inom konstitutionsutskottets kansli. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskotten kommenterar och bedömer vissa särskilt angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2013/14 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2012.

I yttrandet redovisar skatteutskottet sina kommentarer och bedömningar avseende konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om förslag till lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningarna utförs av utskotten i riksdagen.

Konstitutionsutskottet ska enligt åttonde stycket i nämnda paragraf följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottets uppföljning hösten 2013 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2012. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Riksdagen prövar samtliga förslag till lagstiftningsakter från kommissionen eller någon av de andra initiativtagarna. Under perioden den 1 januari–31 december 2012 genomförde riksdagens utskott totalt 125 subsidiaritetsprövningar. Av riksdagens 15 utskott har samtliga utskott prövat minst ett subsidiaritetsärende under 2012. Tillsammans har utskotten lämnat 20 utlåtanden.

De två förslag till lagstiftningsakter som skatteutskottet prövade under 2012 innehöll förslag om skatter och avgifter, närmare bestämt om harmonisering av indirekta skatter. Följande ärenden prövades:

- Kommissionens förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad beträffar vouchrar (KOM(2012) 206).
- Kommissionens förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller en mekanism för snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri (KOM(2012) 428) (Quick Reaction Mechanism, QRM).

Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Förslaget om vouchrar diskuteras fortfarande inom EU och inget beslut har fattats. Direktivförslaget om en mekanism för snabba insatser mot momsbedrägeri, tillsammans med ett förslag till direktiv om omvänd skattskyldighet för moms för vissa varor och tjänster som är särskilt utsatta för bedrägerier, antogs av rådet för utrikes frågor den 22 juli 2013 som ett sammanhängande paket mot momsbedrägerier. Direktiven har nu trätt i kraft och båda har en begränsad löptid till utgången av 2018.

Förslaget om en snabbreaktionsmekanism innebar att EU-kommissionen, biträdd av ständiga kommittén för administrativt samarbete (SCAC), i brådskande fall skulle kunna besluta att en medlemsstat får införa vissa regler med en löptid av ett år. Flera medlemsstater motsatte sig inledningsvis förslaget med hänvisning till att man ville värna principen om att beslut om

skattefrågor fattas av rådet med enhällighet. Ett kompromissförslag om att enhälligheten vid beslut om skatteåtgärder ska respekteras och samtidigt ger medlemsstaterna möjligheter att förhindra hastigt uppkomna och omfattande bedrägerier kunde dock till slut förhandlas fram.

Under 2012 granskade skatteutskottet två förslag till lagstiftningsakter, jämfört med nio året innan. I inget av årets fall har motiverat yttrande lämnats. Det kan allmänt sagt sägas vara svårt att i dag ytterligare kommentera hur den sammantagna utvecklingen inom politikområdet skatter förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen. En faktor som försvårar en sådan bedömning är att alla prövade förslag ännu inte har lett till EU-lagstiftning. Den ovan beskrivna oron för att lämna beslutsordningen på skatteområdet, där beslut fattas med enhällighet i rådet, bör uppmärksammas. Det kan också noteras att det beslut som till slut fattades angående snabbreaktionsmekanismen tidsbegränsades.

Det är svårt att bedöma i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde har minskat till följd av de förslag från EU som anges i promemorian samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen. Antalet prövningar inom utskottets område är lågt.

Kommissionens motiveringar i subsidiaritetsfrågan är ofta kortfattade. De är inte heller alltid alldeles lättgenomträngliga.

Informationen i IPEX är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet ska behandla subsidiaritetsärenden. Det är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram. Utskottet har dock i flera fall fått information från riksdagens representant vid EU:s institutioner.

Stockholm den 14 november 2013

På skatteutskottets vägnar

Henrik von Sydow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik von Sydow (M), Ulf Berg (M), Hannah Bergstedt (S), Lena Asplund (M), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Gunnar Andrén (FP), Peter Persson (S), Karin Nilsson (C), Anders Karlsson (S), Maria Abrahamsson (M), Mats Pertoft (MP), Lars Gustafsson (KD), Thoralf Alfsson (SD), Jacob Johnson (V), Lars Beckman (M) och Teres Lindberg (S).

BILAGA 3

Justitieutskottets yttrande 2013/14:JuU2y

Riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 24 september 2013 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser som redovisas i en promemoria som konstitutionsutskottets kansli upprättat.

Konstitutionsutskottets uppföljning avser de subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2012. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Justitieutskottet har under den aktuella perioden genomfört tio subsidiaritetsprövningar. Utskottet konstaterar att kommissionens förslag i något fall var så oklart och ofullständigt att det inte med tillräcklig tydlighet framgick att målen för åtgärderna inte kan uppnås på nationell nivå, eller att målen för åtgärderna bättre kan uppnås genom att åtgärderna vidtas på unionsnivå. Utskottet betonar vikten av att de lagstiftningsförslag som kommissionen lägger fram är tydliga och fullständiga. Det är även angeläget att kommissionen baserar sina förslag på en korrekt rättslig grund. Detta gäller inte minst förslag om rättsliga åtgärder. Vid prövningen av kommissionens förslag till direktiv om skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser konstaterade utskottet att förslagens rättsliga grund var tveksam och mer långtgående jämfört med den som uttryckligen gäller medlemsstaternas straffrättsliga lagar.

Kommissionens motiveringar till några av de utkast till lagstiftningsförslag som utskottet prövat har varit bristfälliga, vilket försvårar bedömningen av huruvida utkasten är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Vidare bör det framgå hur kommissionen har resonerat för att komma fram till att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet konstaterar att en majoritet av de ärenden som utskottet har prövat från Lissabonfördragets ikraftträdande fram till den 31 december 2012 gäller förslag om straffrättsligt samarbete. Det samarbete som sker på detta område innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU, vilket också i många fall är nödvändigt för att nå ett effektivt samarbete på området.

Utskottets överväganden

Inledning

Konstitutionsutskottets nu aktuella uppföljning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen omfattar tiden den 1 januari–31 december 2012 och avser de subsidiaritetsprövningar som har lett till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande) under den aktuella tiden. Detta är den fjärde uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som konstitutionsutskottet gör.

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen omfattar två delar, dels den formella hanteringen i riksdagen av de utkast till lagstiftningsakter som har översänts för subsidiaritetskontroll, dels utfallet på en övergripande nivå av de genomförda subsidiaritetskontrollerna.

Uppföljningen av den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter gäller vilka subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Uppföljningen av utfallet avser främst de genomförda subsidiaritetskontrollerna på en övergripande nivå. Detta görs genom sammanställningar av hur dessa kontroller har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till olika mål. På sikt blir frågan hur utvecklingen vad gäller kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla befintliga mål. I uppföljningen uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds för när men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

Konstitutionsutskottet anför att i denna uppföljning, liksom i den förra, vill utskottet lägga mer fokus än tidigare på utfallet i subsidiaritetsärendena under 2012 och det sammantagna utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Justitieutskottets subsidiaritetsprövningar

Justitieutskottet har under den aktuella perioden genomfört tio subsidiaritetsprövningar och i samband med tre av prövningar lämnat utlåtanden med förslag till motiverade yttranden.

- 2011/12:JuU29 Subsidiaritetsprövning av förslaget om inrättande av ett europeiskt gräsövervakningssystem. Denna prövning gällde förslag till förordning om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur), (KOM(2011) 873).

- 2011/12:JuU31 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området. Denna prövning gällde förslag till direktiv om skydd för enskilda personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter, (KOM(2012) 10).
- 2012/13:JuU8 Subsidiaritetsprövning av förslag till direktiv om skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser. Denna prövning gällde förslag till direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen, (KOM(2012) 363).

Förutom de ovan nämnda ärendena har justitieutskottet under den aktuella perioden subsidiaritetsprövat följande utkast till lagstiftningsakter.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande, som en del av fonden för inre säkerhet, av ett instrument för ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar (KOM(2011) 750)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om allmänna bestämmelser för asyl- och migrationsfonden och om ett instrument för ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering (KOM(2011) 752)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande, som en del av fonden för inre säkerhet, av ett instrument för ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering (KOM(2011) 753)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet Rättigheter och medborgarskap för perioden 2014–2020 (KOM(2011) 758)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet Rättsliga frågor för perioden 2014–2020 (KOM(2011) 759)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Herkulesprogrammet III för skydd av Europeiska unionens ekonomiska intressen (KOM(2011) 914)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om frysning och förverkande av vinning av brott i Europeiska unionen (KOM(2012) 85)

Utskottets ställningstagande

Den formella hanteringen

Allmänt

Av de 125 subsidiaritetsprövningar som riksdagen har genomfört under den aktuella perioden har tio gällt justitieutskottets beredningsområde. Tre av subsidiaritetsprövningarna under perioden resulterade i att kammaren beslutade om motiverade yttranden.

Justitieutskottet subsidiaritetsprövar alla rättsakter som hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning. Utskottets kansli har upprättat kansli-promemorior i samtliga ärenden. Av dessa promemorior framgår tidsfrister för prövningen, en sammanfattning av förslaget innehåll och bakgrund, förslagsställarens eventuella motivering avseende subsidiaritetsprincipen, regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan om den är känd och kansliets förslag till planering. Kansliet har inte i sina promemorior refererat till den tvåstegsmetod, som konstitutionsutskottet redogör för i sin promemoria. Kansli-promemorian har inte heller innehållit något förslag från kansliet till en bedömning av subsidiaritetsfrågan.

I ett ärende har utskottet ställt frågor till konstitutionsutskottet om vilken inställning i subsidiaritetsfrågan som kan utgöra grund för utskottet att lämna ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande (Förslag till förordning om upprättande av Europeiska gränsövervakningssystemet [Eurosur], KOM(2011) 873).

Utskottet har även i ett ärende beslutat att ge konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig i subsidiaritetsfrågan i de delar som förslaget berörde konstitutionsutskottets beredningsområde (förslag till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området, KOM(2012) 10).

Utskottets uppfattning är att tidsfristen på åtta veckor för prövning inte varit svår att hålla i något fall.

Utskottet har under den aktuella perioden inte haft kontakt med några utskott i andra nationella parlament med anledning av beredningen av subsidiaritetsärendena. Kansliet har emellertid regelmässigt använt sig av IPEX för att se dels vilka parlament som prövar det aktuella förslaget, dels om något av parlamenten har lagt ut information om prövningen. Utskottets kansli har fortlöpande haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Kansliets uppfattning är att man genom kontakter med riksdagens representant har kunnat få en bra översikt över de andra parlamentens uppfattningar vad gäller subsidiariteten i de aktuella förslagen.

Justitieutskottet vill, på samma sätt som det gjorde vid uppföljningen av subsidiaritetsprövningar som gjorts under föregående period, betona vikten av att den subsidiaritetsprövning som de olika utskotten gör blir likvärdig. Utskottet vill här återigen peka på behovet av ett löpande stöd till utskotten och deras kanslier i subsidiaritetsprövningen.

Kommissionens utkast till lagstiftningsakter

Utskottet vill betona vikten av att de förslag som kommissionen lägger fram är tydliga och fullständiga, så att det är möjligt för parlamenten att ta ställning till om förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Vid subsidiaritetsprövningen av kommissionens förslag till inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur) konstaterade utskottet att förslaget delvis var så oklart och ofullständigt att det inte med tillräcklig tydlighet

framgick att målen för åtgärderna inte kan nås på nationell nivå. Det framgick inte heller att målen för åtgärderna bättre kan uppnås genom att åtgärderna vidtas på unionsnivå (utl. 2011/12:JuU29).

Vidare vill utskottet även understryka betydelsen av att kommissionen baserar sina förslag på en korrekt rättslig grund. Detta gäller inte minst vid förslag om straffrättsliga åtgärder. Vid subsidiaritetsprövningen av kommissionens förslag till direktiv om skydd av EU:s finansiella åtgärder genom straffrättsliga bestämmelser (utl. 2012/13:JuU8) konstaterade utskottet att förslaget rättsliga grund var tveksam och mer långtgående jämfört med den som uttryckligen gäller medlemsstaternas straffrättsliga lagar (artikel 325.4 respektive 83.2 i Fördraget om Europeiska unionens funktions sätt). Den sistnämnda artikeln innebär att det bara kan bli fråga om att lagstifta om minimiåtgärder, vilket utesluter en fullständig harmonisering av straffrätten. Utskottet noterar att vid rådsmötet i juni 2013 antog rådet en allmän inriktning för förslaget med artikel 83.2 som rättslig grund i stället för artikel 325.4 som kommissionen föreslagit.

Kommissionens motiveringar i subsidiaritetsfrågan

Kommissionen, som har varit förslagsställare i alla ärenden som utskottet har prövat under 2012, har i samtliga ärenden lämnat motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen. Motiveringarna har dock i några fall varit bristfälliga. Ofullständiga eller schablonartade motiveringar försvårar för de nationella parlamenten att bedöma om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Det är också viktigt att det klart framgår hur kommissionen har resonerat för att komma fram till att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Vid subsidiaritetsprövningen av kommissionens förslag om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur) konstaterade utskottet i det förslag till motiverat yttrande (2011/12:JuU29) som vann bifall i kammaren (rskr. 2011/12:156), att kommissionens motivering i subsidiaritetsfrågan bör vara mer utförlig och innehålla ett tydligare resonemang om hur den kommer fram till att den föreslagna förordningen är förenlig med subsidiaritetsprincipen. Detsamma gällde kommissionens motivering avseende förslagens förenlighet med proportionalitetsprincipen.

Regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan

För att få ett bra underlag för sin i riksdagsordningen angivna uppgift att pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen behöver utskotten få tillgång till regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan. Denna bedömning bör vara klar och tydlig.

Vid samtliga subsidiaritetsprövningar under 2012 har utskottet vid justeringen haft tillgång till regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan. Regeringens bedömning har i nio ärenden framgått av en faktapromemoria som upprättats med anledning av förslaget. I ett ärende har regeringens bedömning framgått av en särskild upprättad promemoria (förslag till förordning

om Herkulesprogrammet III för skydd av Europeiska unionens ekonomiska intressen (KOM(2011) 914). Vid utskottets subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen (KOM(2012) 363) lämnade regeringen även muntlig information angående förslaget och dess inverkan på svensk straffrätt. När det gällde förslaget till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området (KOM(2012) 10) ansåg utskottet att regeringens bedömning av förslaget förenlighet med subsidiaritetsprincipen inte framgick tillräckligt tydligt i den faktagenomnämning som hade lämnats i ärendet. Utskottet begärde därför muntlig information från regeringen angående dess bedömning i subsidiaritetsfrågan. Regeringen lämnade information vid utskottets sammanträde och översände därefter ytterligare skriftlig information. Dessutom ansåg utskottet i ärendet om subsidiaritetsprövning av förslaget om inrättandet av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur) att det faktum att regeringen inte klart hade uttalat sin åsikt i subsidiaritetsfrågan gjorde att utskottet fick ett sämre underlag för bedömningen av subsidiaritetsfrågan (utl. 2011/12:JuU29 s. 7).

Utskottet vill i detta sammanhang även nämna ett ärende från 2013. Enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen ska regeringen inom två veckor från den dag då utskottet begär det informera om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i det aktuella utkastet. Vid utskottets prövning av kommissionens förslag till inrättande av en europeisk åklagarmyndighet, (KOM(2013) 534) dröjde dock regeringen med att lämna någon sådan bedömning. Regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan kom in först efter det att utskottet justerat ett prövningsutlåtande (2013/14: JuU13).

Utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar

Justitieutskottet kan konstatera att under 2012 lämnade utskottet tre prövningsutlåtanden som gällde tre av tio prövade lagstiftningsutkast, vilket motsvarade 30 procent av lagstiftningsutkast. Tidigare period (2011) lämnade utskottet ett prövningsutlåtande som gällde ett av sammanlagt tio prövade lagstiftningsutkast, vilket motsvarade 10 procent. Under perioden 2009–2010 har utskottet prövat tolv utkast till lagstiftning men inte lämnat något prövningsutlåtande. Utskottet anser att det är för tidigt att uttala sig om vad denna ökning av antalet lämnade utlåtanden beror på, men anser att det är viktigt att följa den framtida utvecklingen.

Utskottet kan vidare, på samma sätt som vid föregående års uppföljning, konstatera att en majoritet av de ärenden som utskottet prövat under tiden från Lissabonfördragets ikraftträdande och fram till den 31 december 2012 gällt förslag inom området för frihet, säkerhet och rättvisa, varav sexton utkast gällt straffrättsligt samarbete, åtta gränskontroll och fyra polis-

samarbete. Några av de andra politikområden som har varit aktuella är asylpolitik, invandringspolitik, civilrättsligt samarbete och bekämpning av bedrägeri.

Utvecklingen av kompetensfördelningen mellan medlemsstaterna och EU

Straffrätt är ett område som traditionellt är nationellt. Lissabonfördragets ikraftträdande innebar dock att bl.a. polissamarbete och straffrättsligt samarbete fördes in i fördraget om EU:s funktionssätt. Det samarbete som sker på området innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. Detta medför att lagstiftningen på EU-nivå har stärkts genom att en allt större del av bestämmelserna beslutas på EU-nivå. Därmed minskar också utrymmet för nationell lagstiftning i motsvarande mån. Som utskottet tidigare konstaterat (yttr. 2012/13:JuU1y) är denna kompetensöverföring i många fall nödvändig för att nå ett effektivt samarbete på området och på så sätt kan uppnå målet för samarbetet, dvs. att förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottlighet. Samtidigt är det viktigt att subsidiaritetsfrågan ägnas särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag till lagstiftning inom det straff- och processrättsliga området. En åtgärd ska endast vidtas på EU-nivå om målen med åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan bättre kan uppnås på EU-nivå.

Det straffrättsliga samarbetet bygger på principen om ömsesidigt erkännande av domar och rättsliga avgöranden och inbegriper en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar på vissa områden. Om det är nödvändigt för att underlätta det ömsesidiga erkännandet får EU fastställa minimiregler om t.ex. det straffrättsliga förfarandet (artikel 82 i EUF-fördraget). EU får genom direktiv även fastställa minimiregler om fastställande av brottsrekvisit och påföljder inom områden med särskilt allvarlig brottlighet med ett gränsöverskridande inslag. Detsamma gäller om det är nödvändigt att säkerställa ett effektivt genomförande av unionens politik på ett område som omfattas av harmoniseringsåtgärder (artikel 83). Som anförts ovan innebär ett EU-direktiv om minimiregler ett i motsvarande mån minskat utrymme för nationell lagstiftning, och att delar av den nationella kompetensen således förs över till EU.

Av de utlåtande med förslag till motiverade yttranden som utskottet beslutat under 2012 är det främst kommissionens förslag till direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen (KOM(2012) 363) som rör det straffrättsliga samarbetet. Bedömningen av i vilken utsträckning kompetens överförs till EU försvåras av att kommissionen har valt en annan rättslig grund än den utskottet anser borde tillämpas. Utskottet kan dock konstatera att förslaget innebär att kompetens överförs till EU när det gäller brott som riktar sig mot EU:s finansiella intressen, bl.a. vad gäller miniminivån för påföljdsnivåer vid allvarligare brott och preskription.

På motsvarande sätt innebär förslaget till direktiv om frysning och förverkande av vinning av brott i Europeiska unionen (KOM(2012) 85) att kompetens överlämnas när det gäller minimiregler om frysning och förverkande av tillgångar som kommer från brott genom direkt förverkande, förverkande av värde, utvidgat förverkande, förverkande utan föregående fällande dom och förverkande hos tredje man. Direktivet omfattar sådan särskilt allvarlig brottslighet med ett gränsöverskridande inslag som anges i artikel 83.

Genom att det på det straffrättsliga området ofta rör sig om direktiv med minimiregler så tillåts medlemsländerna visserligen dels anpassa reglerna så att de passar in i respektive medlemsstats lagstiftning, dels ha mer långtgående regler så länge de är förenliga med direktivets bestämmelser. Förslagen, om de genomförs, innebär dock att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. Detta torde också många gånger vara nödvändigt för att effektivt kunna förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet.

När det gäller skydd av personuppgifter konstaterade utskottet att förslaget till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området (KOM(2012) 10) skulle innebära en kompetensöverföring när det gäller regler för en rent nationell behandling av sådana uppgifter. Det gällande rambeslutet på området avser bara behandling av personuppgifter som utbyts mellan medlemsländerna.

Ett annat område där utskottet lämnat förslag till motiverade yttranden är gränskontroll. Det gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur), (KOM(2011) 873). Förslaget innebär bl.a. att det överläts till Europeiska byrån för förvaltning av yttre gränser (Frontex) att ytterst avgöra för hur medlemsstaterna ska fördela sina övervakningsresurser vid gränserna, vilket utgör en utvidgning av Frontex befogenheter.

Slutligen kan utskottet instämma i konstitutionsutskottets uppfattning (bet. 2012/13:KU8) att man bör införa rutiner för att följa upp hur riksdagens invändningar mot tillämpningen av subsidiaritetsprincipens tillgodoses i antagen lagstiftning.

Stockholm den 14 november 2013

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Jan R Andersson (M), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Richard Jomshof (SD), Carl-Oskar Bohlin (M), Mattias Jonsson (S), Annelie Karlsson (S), Kajsa Lunderquist (M), Agneta Börjesson (MP), Marianne Berg (V), Jan Ertsborn (FP), Anton Abele (M) och Stefan Svanström (KD).

BILAGA 4

Civilutskottets yttrande
2013/14:CU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 24 september 2013 att ge övriga utskott tillfälle att kommentera de iakttagelser när det gäller riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som redovisats i en promemoria som utarbetats inom konstitutionsutskottets kansli. Konstitutionsutskottet önskar särskilt att utskotten kommenterar och gör bedömningar angående vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2013/14 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2012.

Civilutskottet redovisar i yttrandet sina kommentarer och bedömningar avseende konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Inledning

Konstitutionsutskottet ska enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kamraren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2013/14 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2012. Uppföljningen avser dels riksdagens formella hantering av utkast till lagstiftningsakter som översänts för subsidiaritetskontroll, dels utfallen av de genomförda subsidiaritetskontrollerna på en övergripande nivå.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande kommentarer och bedömningar.

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av de förslag från EU som nämns i promemorian, och hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information, och hur kontakterna fungerar. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.

Civilutskottets subsidiaritetsprövningar under 2012

Under den tidperiod som konstitutionsutskottets uppföljning omfattar, den 1 januari–31 december 2012, gjorde civilutskottet subsidiaritetsprövningar av sex EU-förslag.

Prövningarna gjordes i följande ärenden.

- KOM(2011) 778 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/43/EG om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning
- KOM(2011) 779 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse
- KOM(2011) 793 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG

- KOM(2011) 794 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tvistlösning online vid konsumenttvister
- KOM(2012) 35 Förslag till rådets förordning om stadga för europeiska stiftelser (FE)
- KOM(2012) 614 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder

I tre ärenden, KOM(2011) 793, KOM(2011) 794 och KOM(2012) 35, ansåg utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet ansåg i utlåtande 2011/12:CU21 att kommissionens båda förslag om revisorer och revision KOM(2011) 778 och 779 stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen i enlighet med 10 kap. 6 § riksdagsordningen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2011/12:124).

Även i utlåtande 2012/13:CU14 ansåg utskottet att kommissionens förslag om jämnare könsfördelning KOM(2012) 614 stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande i enlighet med 10 kap. 6 § riksdagsordningen. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2012/13:138).

Nedan lämnas kommentarer och bedömningar avseende konstitutionsutskottets frågor.

1. Utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar under 2012 jämfört med 2011

Flertalet av de rättsområden som omfattas av civilutskottets beredningsansvar har direkt anknytning till EU:s regelverk. Detta gäller bl.a. konsumenträtten, associationsrätten, transporträtten, försäkringsavtalsrätten, insolvens- och utökningsrätten samt den internationellt privaträttsliga lagstiftningen. Även familjerätten och den allmänna förmögenhetsrätten berörs alltmer av samarbetet inom EU.

Etableringsfriheten och tillnärmning av lagstiftning

Enligt artikel 50.1 i Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska Europaparlamentet och rådet utfärda direktiv för att förverkliga etableringsfriheten på ett visst verksamhetsområde.

Enligt artikel 114.1 i EUF-fördraget ska Europaparlamentet och rådet besluta om åtgärder för tillnärmning av sådana bestämmelser i lagar och andra författningar i medlemsstaterna som syftar till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera. I artikeln anges att kommissionen i sina förslag om konsumentskydd ska utgå från en hög skyddsnivå och särskilt

beakta ny utveckling som grundas på vetenskapliga fakta. Europaparlamentet och rådet ska också, inom ramen för sina respektive befogenheter, sträva efter att nå detta mål.

Ett av de förslag som subsidiaritetsprövades gällde frågan om etableringsfriheten inom EU där artikel 50 i EUF-fördraget åberopades som rättslig grund.

- Förslaget till direktiv om ändring av direktiv 2006/43/EG om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning, KOM(2011) 778. Förslaget syftar till att stärka revisorernas oberoende, förbättra revisionskvaliteten, göra revisionsmarknaden mer konkurrensutsatt och stärka den inre marknaden för revisionstjänster.

Tre förslag som subsidiaritetsprövades gällde tillnärmningen av lagstiftningen där artikel 114 i EUF-fördraget åberopades som rättslig grund.

- Förslaget till förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse, KOM(2011) 779. Förslaget syftar till att regelverket om revisorer och revision ska utformas på ett sätt som bidrar till den finansiella stabiliteten. De nya reglerna ska stärka revisorernas oberoende, förbättra revisionskvaliteten, göra revisionsmarknaden mer konkurrensutsatt och stärka den inre marknaden för revisionstjänster. Frågor om revision av börsnoterade företag och finansiella företag ska brytas ut ur det nuvarande direktivet och i stället regleras i en förordning. Detta innebär att reglerna är direkt bindande för alla medlemsstater.
- Förslaget till direktiv om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister, KOM(2011) 793. Förslaget syftar till att säkerställa att konsumenter inom hela EU har tillgång till tvistlösning utanför domstol för alla typer av varor och tjänster. Medlemsstaterna ska se till att det finns alternativa tvistlösningsorgan som uppfyller vissa kvalitetskriterier som avser oberoende, sakkunskap, öppenhet, effektivitet och rättssäkerhet.
- Förslaget till förordning om tvistlösning online vid konsumenttvister, KOM(2011) 794. Enligt förslaget ska en EU-plattform inrättas som ska vara en ingång för konsumenter att lämna in klagomål. Förordningen förutsätter att medlemsstaterna har inrättat alternativa tvistlösningsorgan som uppfyller direktivets kvalitetskrav.

Socialpolitik

Enligt artikel 157.1 i EUF-fördraget ska varje medlemsstat säkerställa att principen om lika lön för kvinnor och män för lika arbete eller likvärdigt arbete tillämpas. I enlighet med artikel 157.3 i EUF-fördraget ska Europaparlamentet och rådet besluta om åtgärder för att säkerställa tillämpningen av principen om lika möjligheter och lika behandling av kvinnor och män i frågor som rör anställning och yrke, inklusive principen om lika lön för lika eller likvärdigt arbete.

Ett av de förslag som subsidiaritetsprövades rörde frågan om socialpolitik där artikel 157.3 i EUF-fördraget åberopades som rättslig grund.

- Förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder, KOM(2012) 614. Förslaget syftar till att minst 40 procent av styrelseledamöterna ska tillhöra det underrepresenterade könet senast år 2020. För statsägda företag ska målet nå senast 2018. De företag som inte ännu uppfyller målet ska vid rekryteringen jämföra alla sökandes meriter med hjälp av klara, könsneutrala och tydliga kriterier. Om två kandidater bedöms som lika starka ska den som tillhör det underrepresenterade könet få platsen. Medlemsstaterna ska införa sanktioner mot bolag som inte följer direktivet.

Flexibilitetsklausulen

Enligt artikel 352 i EUF-fördraget kan EU få besluta om nödvändiga åtgärder inom ett politikområde trots att det inte finns någon sådan uttrycklig befogenhet för EU i fördraget. Det måste då vara en åtgärd som anses vara nödvändig för att nå de mål som fördragen ställer upp inom det politikområdet. För att besluta om bestämmelser genom flexibilitetsklausulen krävs att ministerrådet enhälligt beslutar om det på förslag av EU-kommissionen och efter Europaparlamentets godkännande.

Ett av de förslag som subsidiaritetsprövades rörde flexibilitetsklausulen där artikel 352 i EUF-fördraget åberopades som rättslig grund.

- Förslaget till förordning om stadga för europeiska stiftelser (FE) KOM (2012) 35. Enligt förslaget ska en ny stiftelseform inrättas, en s.k. europeisk stiftelse. I Sverige kallas den föreslagna stiftelseformen oftast europastiftelse. Det övergripande syftet är att underlätta gränsöverskridande allmännyttig verksamhet.

2. Utrymmet för nationella åtgärder till följd av förslagen från EU och upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

Civilutskottet har granskat sex rättsakter, varav tre resulterat i utlåtanden. I utlåtande 2011/12:CU21 ansåg utskottet att två förslag om revisorer och revision stred mot subsidiaritetsprincipen. I utlåtande 2012/13:CU14 ansåg utskottet att ett förslag om jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser stred mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen biföll i båda dessa fall utskottets förslag, och motiverade yttranden skickades till Europaparlamentet, rådet och kommissionens ordförande.

I utlåtande 2011/12:CU21 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om revisorer och revision pekade utskottet på att eftersom en förordning blir direkt tillämplig i medlemsstaterna och utesluter motsvarande nationella regler innebär förslaget en maximiharmonisering i fråga om revision av sådana företag. Utskottet ifrågasatte starkt om det fanns tillräckliga

skäl för en reglering i förordningsform för att uppnå målen för åtgärden. Vidare konstaterade utskottet att kommissionens förslag var mycket ingripande och skulle leda till en detaljreglering som minskar utrymmet för nationella välfungerande särlösningar och näringslivets självreglering. Förslagen gick i vissa delar också längre än vad som är rimligt mot bakgrund av de syften med förslagen som angetts av kommissionen. Dessutom fanns det skäl att ifrågasätta om förslagen verkligen på ett ändamålsenligt sätt bidrog till att de angivna syftena kunde uppnås. Utskottet ansåg att kommissionens båda förslag stred mot subsidiaritetsprincipen.

I utlåtande 2012/13:CU14 Subsidiaritetsprövning av direktivförslag om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag konstaterade utskottet att förslaget inte var anpassat till att ägarna i många medlemsstater har stort inflytande över bolagsstyrningen. Förhållandena i Sverige illustrerar svårigheterna med den föreslagna regleringen. I Sverige utses styrelsen av ägarna på bolagsstämman. Styrelseuppdraget bygger på ett förtroende och utgör inte någon anställning i arbetsrättslig mening. Styrelsen representerar ägarna och svarar för bolagets organisation och förvaltning. Ägarna har den yttersta makten i bolagen och kan när som helst avsätta styrelsen. Den föreslagna regleringen innebär i stället att ett slags arbetsrättsligt synsätt i praktiken kommer att råda vid utseende av styrelseledamöter, vilket inte låter sig förenas med denna ordning. De gränsöverskridande problemen på området är inte heller så stora att en reglering av frågan på EU-nivå är motiverad. De regler som ska gälla för hur ägarna utser styrelseledamöter borde enligt utskottet förbli en sak för varje medlemsstat att bestämma. Utskottet ansåg att kommissionens förslag stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet var inte enigt. I utlåtandet finns en reservation från Socialdemokraterna och Miljöpartiet och en från Vänsterpartiet.

Av utlåtandena framgår att utskottet ansåg att utrymmet för nationella åtgärder skulle minska om lagstiftningsakterna genomförs.

Konstitutionsutskottet frågade också om hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till subsidiaritetsprincipen. Det är svårt att uttala sig om detta, vilket framför allt beror på att lagstiftningsakterna ännu inte lett till lagstiftning.

Utskottet noterar vidare att diskussioner om proportionalitetsprincipen ofta kan uppkomma vid subsidiaritetsprövningar. När utskottet subsidiaritetsprövar ett ärende ska utskottet avgöra om målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför bättre kan uppnås på unionsnivå. Samtidigt får den föreslagna åtgärden inte till innehåll och form gå utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i fördragen. Det kan i praktiken därför många gånger vara svårt att dra en gräns mellan prövningen av proportionaliteten och subsidiariteten. I enlighet med vad konstitutionsutskottet tidigare uttalat (bet. 2010/11: KU18) anser civilutskottet att subsidiaritetsprövningen därför ofta kommer att innefatta ett proportionalitetskriterium.

3. Kommissionens motiveringar

Enligt artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

Kommissionen har lämnat motiveringar avseende subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i de ärenden som utskottet har prövat.

4. Kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner och inhämtande av information från IPEX och andra parlament

Riksdagen har en representant vid EU:s institutioner. Representantens uppdrag är att följa aktuell EU-politik och hålla riksdagen informerad om händelseutvecklingen inom olika politikområden. Representanten ska också vara en länk till Europaparlamentet och till andra nationella parlament med representation vid EU:s institutioner för att lämna uppgifter om riksdagens EU-arbete och inhämta motsvarande information från dem.

Civilutskottets kansli har vid flera tillfällen använt sig av representanten för att t.ex. undersöka hur andra länder ställt sig till förslag framlagda av kommissionen. Det gäller särskilt förslaget till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag, KOM(2012) 614, där Sverige i likhet med Danmark, Nederländerna, Polen (båda kamrarna) och Storbritannien kom att lämna motiverade yttranden. Även beträffande förslagen om revisorer och revision, KOM(2011) 778 och 779, där Sverige i likhet med Belgien och Slovakien kom att lämna motiverade yttranden användes representanten. Kansliet har alltid fått den information som efterfrågats.

IPEX står för Interparliamentary EU Information Exchange och innebär ett utbyte av EU-relaterad information mellan parlament. IPEX har en egen webbplats (www.ipex.eu) och en databas. Målsättningen för IPEX är att stödja det interparlamentariska samarbetet i EU genom att erbjuda en plattform för elektroniskt utbyte av EU-relaterad information mellan parlamenten. Det omfattar bl.a. ett kalendarium för EU-möten och ett forum för informationsutbyte när det gäller subsidiaritetskontrollen. IPEX är tillgängligt för alla nationella parlament i medlemsstaterna, anslutnings- och kandidatländerna och för Europaparlamentet.

När det gäller IPEX är kansliets iakttagelse att det endast i undantagsfall framgår av IPEX hur andra parlamentsutskott ställer sig till ett förslag. Inte sällan saknas information från många medlemsländer vid den tidpunkt som är relevant för utskottets prövning och ställningstagande. Ofta lämnas befintlig information på medlemslandets språk, och om detta inte är något av de s.k. arbetsspråken, kan den därför vara svårtillgänglig.

Utskottet vill framhålla värdet av kontakter med andra parlament. Syftet med samarbetet mellan parlamenten inom EU är bl.a. att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna i unionsfrågorna,

särskilt när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen. Det finns enligt utskottet därför ett behov av att följa upp hur IPEX kan förbättras och vara ett bättre stöd för de nationella parlamenten.

Stockholm den 12 november 2013

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jessika Vilhelmsson (M), Jan Lindholm (MP), Roland Utbult (KD), Thomas Finnborg (M), Lars Eriksson (S), Bino Drummond (M) och Amineh Kakabaveh (V).

BILAGA 5

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2013/14:SfU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet beslutade den 24 september 2013 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över gjorda iakttagelser i en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli. Yttrandena ska lämnas senast den 14 november 2013.

Konstitutionsutskottets uppföljning omfattar de subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen, dvs. som har lett till beslut i antingen utskottet (protokollsutdrag) eller kammaren (motiverat yttrande) under tiden den 1 januari–31 december 2012.

Socialförsäkringsutskottet har under denna period genomfört fyra subsidiaritetsprövningar. Utskottets yttrande tar sin utgångspunkt i dessa fyra ärenden. I samtliga fall har utskottet funnit att utkasten till lagstiftningsakter inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottets överväganden

Inledning

Konstitutionsutskottets uppföljning avser dels utfallen på en övergripande nivå av de genomförda subsidiaritetskontrollerna, dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter som översänts för subsidiaritetskontroll.

Av den promemoria som har upprättats framgår att konstitutionsutskottet särskilt önskar följande:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprovningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av i promemorian nämnda förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.

Under den aktuella perioden har socialförsäkringsutskottet genomfört fyra subsidiaritetsprovningar av utkast till lagstiftningsakter från kommissionen:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av asyl- och migrationsfonden (KOM(2011) 751).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 573/2007/EG, beslut nr 575/2007/EG och rådets beslut 2007/435/EG för att öka medfinansieringssatsen för Europeiska flyktingfonden, Europeiska återvändandefonden och Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare när det gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet (KOM(2012) 526).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 574/2007/EG för att öka medfinansieringssatsen för fonden för yttre gränser för vissa medlemsstater som drabbats eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet (KOM(2012) 527).

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav (KOM(2012) 650).

Fördraget

Under den nu aktuella perioden hänför sig två prövningar till området gränskontroll (artikel 77 i EUF-fördraget) och två prövningar till området asyl- och invandringspolitik (artiklarna 78 och 79 i EUF-fördraget).

För dessa politikområden gäller följande enligt EUF-fördraget. Av avdelning V framgår bl.a. att unionen ska utgöra ett område med frihet, säkerhet och rättvisa med respekt för de grundläggande rättigheterna och de olika rättssystemen och rättsliga traditionerna i medlemsstaterna. Unionen ska säkerställa att det inte förekommer någon kontroll av personer vid de inre gränserna, och den ska utarbeta en gemensam politik för asyl, invandring och kontroll av de yttre gränserna som grundar sig på solidaritet mellan medlemsstaterna och som är rättvis för medborgare i tredjeländer (artikel 67).

Lissabonfördraget gav nya befogenheter åt europeiska institutioner att anta åtgärder som syftar till att upprätta en gemensam förvaltning av EU:s yttre gränser och skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem. Genom Lissabonfördraget etablerades även regler, förhållanden och rättigheter när det gäller invandring.

När det gäller gränskontroll ska unionen utforma en politik med syftet att bl.a. säkerställa kontroll av personer och en effektiv övervakning vid passage av de yttre gränserna samt stegvis införa ett integrerat system för förvaltning av de yttre gränserna. Vad gäller exempelvis viseringar och andra uppehållstillstånd för kortare tid samt personkontroll vid de yttre gränserna beslutar Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Vidare gäller att om en åtgärd från unionens sida är nödvändig för att underlätta utövandet av den fria rörligheten, och om inte befogenheter för detta ändamål föreskrivs i fördragen, får rådet i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande anta bestämmelser om t.ex. pass och bevis om uppehållstillstånd. Rådet ska i dessa fall besluta med enhällighet efter att ha hört Europaparlamentet (artikel 77).

Unionen ska utforma en gemensam asylpolitik. Europaparlamentet och rådet ska i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet besluta om åtgärder om ett gemensamt europeiskt asylsystem (CEAS) som omfattar bl.a. en enhetlig asylstatus för tredjelandsmedborgare, kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om asyl samt normer för mottagande av personer som söker asyl. Vidare får rådet, efter att ha hört Europaparlamentet, på förslag av kommis-

sionen besluta om provisoriska åtgärder till förmån för medlemsstater som försatts i en nödsituation med plötslig tillströmning av medborgare från tredjeländer (artikel 78).

Beträffande invandringsspolitiken ska unionen bl.a. utforma en gemensam sådan i syfte att i alla lägen säkerställa dels en effektiv förvaltning av migrationsströmmarna, dels en rättvis behandling av tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i medlemsstaterna. Vad gäller de frågor som ligger inom socialförsäkringsutskottet beredningsområde gäller att Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ska besluta om åtgärder som rör villkor för inresa och vistelse, normer för medlemsstaternas utfärdande av visering och uppehållstillstånd för längre tid, inbegripet sådana som avser familjeåterförening. Vidare ska detta förfarande tillämpas för bl.a. rättigheter för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i en medlemsstat samt vid avvisning, utvisning och återvändande av personer som vistas olagligt. Därutöver gäller att unionen får ingå återtagandavtal med tredjeländer. I artikeln anges uttryckligen att åtgärderna inte ska inverka på medlemsstaternas rätt att bestämma hur många tredjelandsmedborgare som får beviljas inresa från ett tredjeland till deras territorium för att där söka sysselsättning som arbetstagare eller egenföretagare (artikel 79).

Av fördraget framgår att genomförandet av unionens politik avseende gränskontroll, asyl och invandring ska styras av principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning, även i finansiellt avseende, mellan medlemsstaterna. Varje gång det är nödvändigt ska de unionsakter som antas innehålla lämpliga åtgärder för tillämpningen av denna princip (artikel 80).

För området gäller delad befogenhet mellan unionen och medlemsstaterna enligt EUF-fördraget, avdelning 1 Unionens befogenhetskategorier och befogenhetsområden, artikel 4.2.

Utskottets iakttagelser

När det gäller frågorna om dels det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2011 och 2012, dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden har minskat och hur utvecklingen på olika områden förhåller sig till upprättandet av subsidiaritetsprincipen, gör utskottet följande iakttagelser.

Utskottet har under den 1 december 2009–31 december 2012 prövat tolv utkast till lagstiftningsakter. Dessa har främst gällt politikområdena gränskontroll, asylpolitik och invandringsspolitik. Ett förslag har gällt fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet). I samtliga fall har utskottet gjort bedömningen att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet, som tidigare har uttalat sig om utvecklingen vad gäller området fri rörlighet för personer (avdelning IV, EUF-fördraget), kan konstatera att under den nu aktuella perioden har inte något förslag avsett detta politikområde, varför utskottet här hänvisar till sina tidigare gjorda iakttagelser (yttr. 2012/13:SfU2y).

Utskottet noterar att politiken inom området för inrikes frågor har vuxit i betydelse under de senaste åren, och att detta bl.a. bekräftas i Stockholmsprogrammet och dess handlingsplan. Genomförandet av dessa är en strategisk prioritering för en femårsperiod och gäller t.ex. migration (bl.a. invandring, asyl och återvändande) och förvaltning av de yttre gränserna (bl.a. viseringspolitik). Lissabonfördraget delar in avdelning V Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i fyra områden, varav politik som rör gränskontroll, asyl och invandring är ett (de övriga rör civilrättsligt samarbete, straffrättsligt samarbete och polissamarbete). Utskottet kan konstatera att området till sin karaktär har en starkt gränsöverskridande dimension och att detta nödvändiggör ett effektivt samarbete på europainivå.

Som angetts ovan har utskottet prövat fyra utkast till lagstiftningsakter under den nu aktuella perioden. Ett gällde ett förslag till förordning om inrättande av en asyl- och migrationsfond. Bland annat för att förenkla fondstrukturen föreslogs att flera fonder skulle slås ihop till en. Vissa ändringar föreslogs även i syfte att politiken på området ska utformas på grundval av solidaritet mellan medlemsstaterna (KOM(2011) 751). Två prövningar gällde förslag till ändringar i Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av vissa fonder för perioderna 2007–2013 respektive 2008–2013 i syfte att öka medfinansieringssatsen (KOM(2012) 526 och KOM(2012) 527). KOM(2012) 650 gällde förslag till ändring av förordning (EG) nr 539/2001 (den s.k. viseringslistan) och gick i huvudsak ut på att införa undantag för vissa ö-nationer från viseringskravet vid inresa till Schengenområdet.

Ett genomförande av dessa förslag kan enligt utskottets bedömning inte anses minska utrymmet för nationella åtgärder. Utskottet kan inte heller se att förslagen inneburit någon förskjutning vad gäller kompetens eller befogenheter mellan unionen och medlemsstaterna, utöver den befogenhetsfördelning som slagits fast genom Lissabonfördraget. Utskottet anser dock att det är svårt att i dag bedöma hur det samlade utfallet på dessa politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

När det gäller frågan om kommissionens motiveringar kan utskottet konstatera att de alljämt är mycket kortfattade och oprecisa. Enligt utskottets mening skulle det vara av värde att kommissionen i sina förslag lämna en mer utförlig redogörelse för hur den har resonerat i fråga om ett förslags förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Vidare noterar utskottet att när det gäller förslaget om den s.k. viseringslistan anför kommissionen att en överföring av länder från den negativa till den positiva förteckningen eller vice versa omfattas av EU:s exklusiva behörighet i enlighet med artikel 77.2 a i EUF-fördraget.

Vad gäller i vilken utsträckning utskotten använder sig av riksdagens representant vid EU:s institutioner kan konstateras att utskottet inte funnit behov av att ta kontakt med representanten när det gäller subsidiaritetsprövningarna under den aktuella perioden.

När det gäller frågan om i vilken utsträckning utskottet har hämtat information från IPEX kan noteras att en kontroll görs av om andra EU-länder har inlett ett subsidiaritetsförfarande och om i så fall något motiverat yttrande avgetts. Inte i något fall har informationen från IPEX ingått i utskottets prövning.

Stockholm den 7 november 2013

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Tomas Eneroth

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Eneroth (S), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Hans Backman (FP), Shadiye Heydari (S), Solveig Zander (C), Jasenko Omanovic (S), Gunilla Nordgren (M), Gunvor G Ericson (MP), David Lång (SD), Wiwi-Anne Johansson (V), Eva Lohman (M), Ann-Britt Åsebol (M), Lars Gustafsson (KD) och Tomas Nilsson (S).

BILAGA 6

Socialutskottets yttrande
2013/14:SoU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 24 september 2013 att ge övriga utskott tillfälle att kommentera de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som redovisats i en promemoria som upprättats inom konstitutionsutskottets kansli. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskotten kommenterar och gör bedömningar angående vissa särskilt angivna frågor.

Uppföljningen omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2012.

I yttrandet redovisar socialutskottet sina kommentarer och bedömningar när det gäller konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Konstitutionsutskottet har sedan 2010 en skyldighet att följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.¹

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens subsidiaritetsprövningar 2012

Konstitutionsutskottets uppföljning hösten 2013 omfattar samtliga 125 subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen under 2012.

Uppföljningen omfattar dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter, dels utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå. I denna liksom föregående års uppföljning vill konstitutionsutskottet lägga ännu mer fokus på utfallet i ärendena under 2012 och det sammantagna utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Konstitutionsutskottet har i samband med årets uppföljning på samma sätt som tidigare år beslutat att ge bl.a. socialutskottet tillfälle att senast den 14 november 2013 yttra sig över de iakttagelser som gjorts och som finns redovisade i en promemoria med bilagor som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli.²

I årets uppföljning vill konstitutionsutskottet särskilt få utskottens kommentarer och bedömningar om följande:

- Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011.
- Utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde till följd av de förslag från EU som nämns i promemorian samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
- Kommissionens motiveringar.
- Utskottens kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel för att få och lämna information och hur kontakterna fungerar. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.

Socialutskottets subsidiaritetsprövningar 2012

De prövade lagstiftningsutkasterna

Socialutskottet har under den tidsperiod som konstitutionsutskottets uppföljning omfattar prövat elva utkast till lagstiftningsakter (se nedan).

¹ Se 10 kap. 6 § sista stycket riksdagsordningen.

² KU prot. 2013/14:2.

Två av utkasterna – information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel och fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt – resulterade i utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll förslagen.³ I övriga ärenden har utskottet ansett att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa (KOM(2011) 866)
- Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller information till allmänheten om receptbelagda läkemedel (KOM(2012) 48)
- Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel (KOM(2012) 49), utl. 2011/12:SoU18
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller säkerhetsövervakning av läkemedel (KOM(2012) 51)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller säkerhetsövervakning av läkemedel (KOM(2012) 52)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen på humanläkemedel och deras inordnande i de nationella sjukförsäkringssystemen (KOM(2012) 84)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om kliniska prövningar av humanläkemedel och om upphävande av direktiv 2001/20/EG (KOM(2012) 369)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik (KOM(2012) 541)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om medicintekniska produkter och om ändring av direktiv 2001/83/EG, förordning (EG) nr 178/2002 och förordning (EG) nr 1223/2009 (KOM(2012) 542)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 273/2004 om narkotikaprekursorer (KOM(2012) 548)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (KOM(2012) 617), utl. 2012/13:SoU8.

Socialutskottets utlåtanden under 2012

Socialutskottet konstaterade i sitt utlåtande om information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel bl.a. att förslagen i deras nuvarande utformning i flera delar stred mot tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen (utl. 2011/12:SoU18). Socialutskottet anslöt sig till konsti-

³ Rskr. 2011/12:177 och 2012/13:117.

tutionsutskottets bedömning (yttr. 2011/12:KU5y), att även om de båda förslagen har ett EU-mervärde innebär de en bristande överensstämmelse med det proportionalitetskriterium som innefattas i en prövning av subsidiaritetsprincipens tillämpning och som hänför sig till de föreslagna regleringarnas brist på att värna fungerande nationella konstitutionella system.

I sitt utlåtande om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt uttalade socialutskottet bl.a. att fattigdom och social utestängning motverkas bäst genom att främja arbete som möjliggör egen försörjning och genom att utveckla sociala trygghetssystem som omfattar hela befolkningen (utl. 2012/13:SoU8).

Utskottet fann att båda förslagen inte var förenliga med subsidiaritetsprincipen, och föreslog motiverade yttranden. Riksdagen biföll förslagen och överlämnade motiverade yttranden till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:177 och 2012/13:117).

Vad har hänt med lagstiftningsutkasterna sedan subsidiaritetsprövningarna i socialutskottet genomfördes?

Förslaget om allvarliga gränsöverskridande hälsohot har förhandlats klart och en överenskommelse nåddes med Europaparlamentet i juli 2013. Ett beslut togs vid ministerrådets möte i rådet den 7–8 oktober 2013. Beslutet kommer att träda i kraft inom kort.

Förordningen och direktivet om säkerhetsövervakning av läkemedel har trätt i kraft och genomförts (prop. 2012/13:118 och bet. 2012/13:SoU25).

Förslagen om information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel kommer inte att bli föremål för lagstiftning. Inte heller förslaget om prissättning på humanläkemedel bedöms gå vidare i lagstiftningsprocessen.

När det gäller övriga lagstiftningsförslag har dessa ännu inte resulterat i någon lagstiftning på EU-nivå (kliniska prövningar av humanläkemedel, medicintekniska produkter, narkotikaprekursorer och fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt).

Socialutskottets kommentarer och bedömningar

Socialutskottet vill inledningsvis framföra att subsidiaritetsprövningar numera är en naturlig del av utskottets kontinuerliga arbete, och pågår parallellt med beredning av propositioner, skrivelser och andra ärenden.

Under följande underrubriker redovisas de frågor som konstitutionsutskottet vill få svar på. Under varje underrubrik redovisas socialutskottets kommentarer och bedömningar.

Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011

Under 2011 genomförde socialutskottet en subsidiaritetsprövning. Den gällde ett program för hälsa och tillväxt (KOM(2011) 709). Utskottet fann att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.⁴

Under 2012 har utskottet genomfört sammanlagt elva prövningar. Utskottet konstaterar att detta är en markant ökning jämfört med tidigare år.

Under 2011–2012 har utskottet således prövat sammanlagt tolv utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av dessa gäller både folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning eller något av dessa områden förutom ett utkast som gäller ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder).

Socialutskottet konstaterar att tillnärmning av lagstiftning och folkhälsa är de områden som under 2011–2012 varit aktuella för utskottets del.

Utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde till följd av de förslag från EU som nämns i promemorian samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

I förslaget om allvarliga gränsöverskridande hälsohot fastställs regler för övervakning av, tidig varning för och bekämpning av allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa samt för beredskaps- och insatsplanering i samband med dessa åtgärder. Beslutet bedöms kunna träda i kraft inom kort.

Utskottet konstaterar att både allvarliga gränsöverskridande och internationella hot mot människors hälsa till sin natur har transnationella konsekvenser. Det ligger därför enligt utskottet också i sakens natur att en samordning av sådana insatser bör ske på EU-nivå. Utskottet ser positivt på att så sker.

I detta sammanhang kan nämnas att utskottet i sitt betänkande 2006/07: SoU3 Skydd mot internationella hot mot människors hälsa behandlade regeringens proposition 2005/06:215 med samma namn. Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag att riksdagen skulle godkänna Världshälsoorganisationens internationella hälsoregler som antogs i Genève den 23 maj 2005 (IHR 2005). Syftet med IHR 2005 är att skydda mot internationella hot mot människors hälsa samtidigt som de åtgärder som vidtas inte ska utgöra ett större hinder för resandet och trafiken mellan stater än vad som är motiverat av hälsoskäl. I ärendet infördes en ny lag om skydd mot internationella hot mot människors hälsa.⁵

⁴ SoU prot. 2011/12:14.

⁵ SFS 2006:1570 och rskr. 2006/07:61.

Förslaget till förordning och direktiv om säkerhetsövervakning av läkemedel har trätt i kraft och genomförts. Förordningen och direktivet gäller ytterligare förstärkningar av reglerna om säkerhetsövervakning och avser utökad informationsskyldighet samt nya krav vid parthandel med humanläkemedel. Riksdagen har beslutat om ändringar i bl.a. läkemedelslagen (1992:859) och lagen (2009:366) om handel med läkemedel.⁶

Utskottet konstaterar å ena sidan att en naturlig konsekvens av de nya reglerna på EU-nivå på detta område är att utrymmet för nationella åtgärder minskat i motsvarande mån. Å andra sidan behövs det, av folkhälso-skäl, regler om säkerhetsövervakning för att upptäcka, bedöma och förhindra biverkningar av läkemedel.

När det gäller övriga lagstiftningsförslag har dessa ännu inte resulterat i någon lagstiftning på EU-nivå eftersom det har gått för kort tid sedan ärendena behandlades. Utskottet kan därmed inte göra någon bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på de olika politikområdena har minskat till följd av förslagen.

Kommissionens motiveringar

Efter en genomgång av kommissionens motiveringar i de ärenden som socialutskottet har prövat, konstaterar utskottet att kommissionen i samtliga ärenden har lämnat motiveringar när det gäller subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Utskottets kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel och information från IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange)

Utskottet konstaterar att kontakterna med Regeringskansliet och representationen i Bryssel i samband med subsidiaritetsprövningarna fungerar mycket bra. Detsamma gäller de kontakter som utskottet har med EU-nämnden i dessa ärenden. Utskottet anser att man härigenom uppnår god kontinuitet i arbetet med dessa frågor.

Utskottet noterar att kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel har förekommit i några av ärendena.

Information från IPEX har regelmässigt hämtats in i samtliga subsidiaritetsärenden. Informationen har vidarebefordrats till utskottets ledamöter, men har i övrigt inte föranlett några åtgärder.

Utskottet konstaterar att det inte sällan saknas information i IPEX från många medlemsländer och att informationen ofta finns på något annat språk än engelska eller franska.

⁶ Rskr. 2012/13:270.

Stockholm den 12 november 2013

På socialutskottets vägnar

Anders W Jonsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders W Jonsson (C), Lena Hallengren (S), Saila Quicklund (M), Margareta B Kjellin (M), Christer Engelhardt (S), Helena Bouveng (M), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP), Anders Andersson (KD), Per Ramhorn (SD), Eva Olofsson (V), Metin Ataseven (M) och Barbro Westerholm (FP).

BILAGA 7

Utbildningsutskottets yttrande 2013/14:UbU1y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 24 september 2013 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 14 november 2013 yttra sig över en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli. I promemorian beskrivs vilka iakttagelser konstitutionsutskottet gjort vid uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Konstitutionsutskottets uppföljning hösten 2013 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i ett utskott (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2012. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Utbildningsutskottet yttrar sig i det följande om de sju subsidiaritetsprövningar som utskottet gjorde under tiden den 1 december 2009–31 december 2012.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt nämnda paragraf följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet har för uppföljningen av 2012 års subsidiaritetsprövningar beslutat att efterfråga övriga utskotts eventuella kommentarer till de iakttagelser som konstitutionsutskottet gjort i en promemoria som översänts till utskotten (daterad den 24 september 2013). Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande kommentarer och bedömning:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av i promemorian nämnda förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.

Utskottets subsidiaritetsprövningar

Utskottet genomförde sammanlagt tre subsidiaritetsprövningar under det nu aktuella uppföljningsåret 2012. Vid sina prövningar använde utskottet den s.k. tvåstegsmetoden. Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2012 prövade utskottet sju utkast till lagstiftningsakter:

2011

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om reglerna för deltagande och spridning i ”Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020)”, KOM(2011) 810.
- Förslag till rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), KOM(2011) 811.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 294/2008 om inrättande av Europeiska institutet för innovation och teknik, KOM(2011) 817.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om det strategiska innovationsprogrammet för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT): institutets bidrag till ett mer innovativt Europa, KOM(2011) 822.

2012

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av "Erasmus för alla" Unionens program för allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott, KOM(2011) 788.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), KOM(2011) 809.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning [...] om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden, KOM(2011) 883.

Av protokollsutdragen från utskottets sammanträden framgår att utskottet i samtliga fall ansåg att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen. När det gäller de utkast som prövades under 2011 (KOM(2011) 810, 811, 817 och 822) och ett utkast som prövades under 2012 (KOM(2011) 883) anmälde Sverigedemokraterna en avvikande mening och ansåg att förslagen strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att utskottet hittills har behandlat ett relativt begränsat antal ärenden.

Utskottet kan vidare konstatera att EU inom politikområdet utbildning endast har befogenhet att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder, enligt fördraget om den Europeiska unionens funktionssätt. Den öppna samordningsmetoden är därför en viktig arbetsmetod inom utbildningsområdet. Det finns också ett ramverk för utbildningssamarbetet – Utbildning 2020 – med ett antal riktmärken, varav två också ingår i EU 2020-strategin och följs upp inom ramen för den europeiska terminen. Därutöver finns olika utbildningsåtgärder som numera är samlade inom ramen för ett enda gemensamt program. Under 2012 subsidiaritetsprövade utskottet förslaget för nästa programperiod 2014–2020 (KOM(2011) 788). Förslaget beslutas hösten 2013.

Inom politikområdet forskning och teknisk utveckling har EU s.k. delad befogenhet, dvs. befogenhet att vidta åtgärder under förutsättning att det inte hindrar medlemsstaterna från att utöva sina befogenheter. För industriområdet gäller att EU endast kan stödja, samordna eller komplettera med-

lemsstaternas åtgärder. Utskottet prövade vid årsskiftet 2011/12 ett lagstiftningspaket inom dessa båda politikområden som avsåg EU:s åttonde ramprogram – dels förslag om att inrätta och genomföra ramprogrammet för forskning och innovation (KOM(2011) 809, 810 och 811), dels förslag om att Europeiska institutet för teknik och innovation (EIT) ska omfattas av ramprogrammet (KOM(2011) 817 och 822). Förslagen beslutas hösten 2013.

Utskottets uppfattning är att både EU:s utbildningsprogram och ramprogrammet är väl etablerade program som utgör viktiga komplement till motsvarande nationella insatser.

Förslagen om att inrätta och genomföra nästa ramprogram presenterades som en helhet i november 2011. Vid denna tidpunkt var det dock inte klart om alla delar skulle subsidiaritetsprövas. I slutet av december 2011 prövades förslaget om programgenomförandet (KOM(2011) 810). Tidsfristen för denna prövning gick ut den 30 januari 2012, vilket var två veckor innan besked gavs om att förslaget att inrätta programmet skulle subsidiaritetsprövas (KOM(2011) 809). Detta förslag prövade utskottet sedan den 31 januari 2012 (tidsfristen gick ut den 15 mars). Utskottet vill mot denna bakgrund understryka att besked om subsidiaritetsprövning bör ges samtidigt för alla delar i ett lagstiftningspaket.

Förslaget om ändring av yrkeskvalifikationsdirektivet (KOM(2011) 883) rör ett politikområde som utskottet vanligtvis inte bereder ärenden inom – den fria rörligheten för personer och tjänster på den inre marknaden. Direktivet ska underlätta för den som vill arbeta inom ett yrke som är reglerat, dvs. när det enligt lag krävs en viss yrkeskvalifikation för att få utöva yrket (examensbevis, legitimation etc.). Förslaget beslutas hösten 2013. Regeringen har tillsatt en utredning om genomförandet i svensk lagstiftning (dir. 2013:59). Direktivets nuvarande bestämmelser har i Sverige införlivats genom de författningar som reglerar respektive yrke. När det gäller subsidiaritetsprövningen vill utskottet uppmärksamma att prövningen avsåg förslag till ändringar i ett redan befintligt direktiv som inte hade prövats i sin helhet tidigare.

Mot bakgrund av utskottets relativt begränsade erfarenhet av subsidiaritetsärenden kan utskottet i övrigt inte dra några mer övergripande slutsatser på det sätt som efterfrågas i punkt 2 i promemorian.

Utskottet vill i sammanhanget peka på vikten av att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan genomföras innan förhandlingarna om rättsakterna inleds.

När det gäller kommissionens motiveringar till varför den anser att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen kan utskottet konstatera att motiveringarna generellt är mycket sparsamma och kan utvecklas ytterligare. Riksdagen behöver ett bra underlag för att kunna utföra sin uppgift på bästa sätt. Utskottet har inte behandlat något utkast där kommissionens

motivering saknats. I samtliga fall som utskottet har berett har regeringen lämnat information om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen.

När det gäller information från andra nationella parlament har webbplatsen IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange) hittills inte i något fall innehållit några uppgifter från andra parlament av relevans för ärendet. Information om behandlingen av ett dokument har ofta saknats på andra länders nationella sidor, eller så har den inte varit uppdaterad. Utskottets kansli har i något enstaka fall haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få information i ett ärende.

Till skillnad från många andra EU-staters parlament prövar riksdagen samtliga utkast till lagstiftningsakter. Av konstitutionsutskottets promemoria framgår att det under 2012 lämnades 20 motiverade yttranden som gällde 21 av 125 prövade lagstiftningsutkast. Mot bakgrund av riksdagens omfattande arbete med subsidiaritetsprövningar och antalet motiverade yttranden delar utskottet konstitutionsutskottets uppfattning från förra året att det vore bra om det som stöd för utskotten kunde ske en mer systematisk uppföljning centralt i Riksdagsförvaltningen av hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning (bet. 2012/13:KU8 s. 52).

Stockholm den 14 november 2013

På utbildningsutskottets vägnar

Betty Malmberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Betty Malmberg (M), Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Jan Ericson (M), Thomas Strand (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Jabar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Carina Herrstedt (SD), Rossana Dinamarca (V), Michael Svensson (M) och Stefan Käll (FP).

BILAGA 8

Trafikutskottets yttrande 2013/14:TU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Vid sitt sammanträde den 24 september 2013 beslutade konstitutionsutskottet att ge övriga utskott tillfälle att kommentera de iakttagelser som redovisats i en promemoria som utarbetats inom konstitutionsutskottets kansli och som omfattar de subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen under tiden 1 januari 2012 till 31 december 2012.

Trafikutskottet välkomnar att subsidiaritetsprincipens tillämpning följs upp och konstaterar med tillfredsställelse att en tydlig fokusförändring nu fått genomslag och att sakfrågan, dvs. utfallen av subsidiaritetsbedömningarna, dominerar uppföljningen.

Trafikutskottet lyfter fram att det kan vara värdefullt med en sammanhållen utgångspunkt från riksdagens sida, dvs. att alla utskott använder likartade bedömningskriterier för om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen. När det gäller regeringens åsikt påpekar trafikutskottet att regeringen, till skillnad från riksdagen, inte lägger in någon proportionalitetsbedömning i sin prövning.

Trafikutskottet framhåller vikten av kontakter med andra medlemsstaters parlament inför bedömningen i subsidiaritetsfrågan men betonar att det är viktigt att varje förslag prövas oberoende av andra medlemsstaters inställning i subsidiaritetsfrågan. Vidare påpekar utskottet att den korta tiden för prövning innebär svårigheter i detta sammanhang eftersom ett beslut i subsidiaritetsfrågan många gånger fattas relativt kort tid innan tidsfristens utgång.

Slutligen anser utskottet att det skulle vara mycket intressant med en uppföljning av hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning.

Utskottets överväganden

Inledning

Vid sitt sammanträde den 24 september 2013 beslutade konstitutionsutskottet att ge övriga utskott tillfälle att kommentera de iakttagelser som redovisats i en promemoria som utarbetats inom konstitutionsutskottets kansli och som omfattar de subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen under tiden 1 januari 2012 till 31 december 2012.

Konstitutionsutskottet vill särskilt få kommentarer och bedömningar om följande:

- En kommentar om det samlade utfallet av de subsidiaritetsprövningar som genomförts under 2012 jämfört med 2011.
- En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden har minskat till följd av förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
- En kommentar om kommissionens motiveringar.
- En kommentar om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel och hur kontakterna fungerar samt en kommentar om inhämtande av information från IPEX (den mellanparlamentariska plattformen för informationsutbyte).

Under den period som nu är föremål för konstitutionsutskottets uppföljning har trafikutskottet genomfört fjorton subsidiaritetsprövningar. Dessa är följande:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet (KOM(2011) 650)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om uppbyggnad och drift av de europeiska satellitnavigeringssystemen (KOM(2011) 814)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om marktjänster på flygplatser inom unionen och om upphävande av rådets direktiv 96/67/EG (KOM(2011) 824)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma regler för fördelning av ankomst- och avgångstider vid Europeiska unionens flygplatser (omarbetning) (KOM(2011) 827)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om regler och förfaranden för att av bullerskäl införa driftsrestriktioner vid flygplatser i unionen inom en väl avvägd strategi och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/30/EG (KOM(2011) 828)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om motorfordons ljudnivå (KOM(2011) 856)

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv för ändring av direktiv 2009/16/EG om hamnstatskontroll (KOM(2012) 129)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om flaggstatens ansvar i fråga om efterlevnaden av rådets direktiv 2009/13/EG om genomförande av det avtal som ingåtts av European Community Shipowners' Associations (ECSA) och European Transport Workers' Federation (ETF) om 2006 års konvention om arbete till sjöss och om ändring av direktiv 1999/63/EG (KOM(2012) 134)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förenklad överföring av motorfordon registrerade i en annan medlemsstat på den inre marknaden (KOM(2012) 164)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden (KOM(2012) 238)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet och om upphävande av direktiv 2009/40/EG (KOM(2012) 380)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 1999/37/EG om registreringsbevis för fordon (KOM(2012) 381)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om vägkontroller av trafiksäkerheten hos nyttofordon i trafik i unionen och om upphävande av direktiv 2000/30/EG (KOM(2012) 382)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning (KOM(2012) 584).

Trafikutskottets ställningstagande

Övergripande bedömning

Trafikutskottet har i sina tidigare yttranden till konstitutionsutskottet om uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen, hösten 2011 och hösten 2012, välkomnat att en uppföljning görs av subsidiaritetsprincipens tillämpning och har framhållit att tyngdpunkten – efter hittillsvarande inledningsskede – i än högre grad bör kunna läggas på själva utfallen och graden av måluppfyllelse för att trygga att subsidiaritetsprincipen inte överträds i den fortsatta utvecklingen av EU-samarbetet. Utskottet kan i detta yttrande med tillfredsställelse konstatera att en tydlig fokusförändring nu fått genomslag och att sakfrågan, dvs. utfallen av subsidiaritetsbedömningarna, dominerar uppföljningen.

Vidare har utskottet tidigare lyft fram att Sverige är det enda land vars regelverk kräver att samtliga förslag till EU-lagstiftning ska granskas. Utskottet vidhåller sin uppfattning att det kan vara lämpligt att överväga en effektivisering av processen så att fokus hamnar på de lagförslag där subsidiaritetsprincipen verkligen riskerar att överträdas. En internationell

utblick där en översyn av hur andra parlament hanterar subsidiaritetsfrågorna skulle, enligt trafikutskottet, kunna vara lämpligt att genomföra för att inhämta idéer och goda exempel, vad gäller såväl den formella hanteringen som utfallet av prövningarna.

Trafikutskottet anser att det är viktigt att riksdagen har en tydlig överblick av subsidiaritetsbedömningen i samtliga förslag till lagstiftning från kommissionen. Därför krävs det att kommissionen motiverar sin bedömning i subsidiaritetsfrågan. Regeringens bedömning av frågan är också viktig av flera anledningar, bl.a. eftersom regeringen är det organ som förhandlar om förslagen inom EU och därför många gånger har mer ingående kunskaper om det enskilda lagförslaget än riksdagen. För att riksdagen fullt ut ska kunna tillgodogöra sig regeringens kunskaper i frågan krävs att dessa lämnas i ett tidigt skede av processen eftersom tidsfristen för behandling är relativt kort, åtta veckor. I detta sammanhang kan också framhållas att regeringen till viss del har en annan avgränsning av subsidiaritetsfrågan än riksdagen eftersom regeringen inte lägger in proportionalitetsaspekter i subsidiaritetsprövningen. Det torde vara önskvärt att riksdagen och regeringen tillämpar samma kriterier för bedömningen av subsidiaritetsfrågan även om prövningen i sig givetvis kan leda till skilda slutsatser.

Som trafikutskottet, och även flera andra utskott, tidigare har påpekat kan det vara värdefullt med en sammanhållen utgångspunkt från riksdagens sida, dvs. att alla utskott använder likartade bedömningskriterier för om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen. De signaler som skickas från riksdagen rörande subsidiaritetsfrågor bör, enligt trafikutskottets mening, inte vara alltför olikartade. Detta gäller såväl bedömningen av subsidiaritet som frågan om hur information från regeringen om att en tveksamhet i subsidiaritetshänseende inte kommer finnas med i det slutliga lagförslaget ska hanteras. Konstitutionsutskottet har i betänkande 2012/13: KU8 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen framhållit att utskotten har möjlighet att begära in ett yttrande från konstitutionsutskottet vid tveksamheter huruvida ett förslag bryter mot subsidiaritetsprincipen. Trafikutskottet anser att det visserligen är bra att den möjligheten finns men att den samtidigt inte erbjuder en optimal lösning på frågan om hur tillämpningen av subsidiaritetsprincipen ska bli mer enhetlig. Därtill prövas ärendena ofta under viss tidspres – inte minst under perioder med plenifria veckor. Trafikutskottet vill därför, i likhet med tidigare års yttranden, lyfta frågan om ett centralt stöd till utskotten och deras kanslier i subsidiaritetsprövningen. Ett sådant stöd skulle kunna underlätta utvecklandet av en mer likartad principiell bedömning av subsidiaritetsfrågan. Enligt trafikutskottet skulle eventuellt EU-samordningen, som har ett helhetsperspektiv på alla lagstiftningsförslag från kommissionen, kunna fungera som en samordnare mellan olika utskott och vidarebefordra sammanfattningar av beslut samt sammanställa viss vägledning till utskotten.

Trafikutskottet vill även uppmärksamma frågan om tröskelvärden för att kommissionen ska ompröva ett förslag. Det är, som konstitutionsutskottet har lyft fram i betänkande 2012/13:KU8, intressant att studera hur andra länder ställer sig till en specifik subsidiaritetsprövning. Vissa svårigheter infinner sig dock i sammanhanget, t.ex. att tidsramarna är mycket knappa och att det många gånger kan förlöpa en viss tid innan ett parlament beslutar att frågan får anses strida mot subsidiaritetsprincipen. Det kan innebära att det inte finns mycket tid kvar för ytterligare behandling i respektive sakutskott.

Utskottet vill dock i sammanhanget understryka att de nationella parlamenten bör göra en självständig bedömning i varje subsidiaritetsfråga. Det kan vara relevant att ta reda på andra medlemsstaters inställning för att få information om de aspekter i subsidiaritetsprövningen som kanske främst rör andra medlemsstater. Däremot bör det inte vara ett självändamål att uppnå tröskelvärden; varje motiverat yttrande ska föregås av en grundlig och saklig bedömning som bör vara opåverkad av andra parlaments bedömning i frågan. Trafikutskottet noterar vidare att konstitutionsutskottet i betänkande 2012/13:KU8 anger att det bör finnas rutiner för att följa hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning. Trafikutskottet välkomnar detta förslag som kan ses som ytterligare ett steg mot en närmare en uppföljning av utfallet av subsidiaritetsprövningarna.

Kommentarer om bedömningen till vissa iakttagelser samt bedömningar som efterfrågas av konstitutionsutskottet

Kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar under 2012 jämfört med 2011

Trafikutskottets beredningsområde är starkt internationellt präglad, såväl inom transportområdet som inom it- och teleområdena. Viktiga delar av regelverken inom områdena har sedan länge lagts fast i olika internationella forum. Det rättsliga regelverket inom EU har mot denna bakgrund tillerkänt unionen en betydande beslutskapacitet inom transportområdet, vilket till stora delar gäller även inom post-, tele- och it-områdena.

Trafikutskottet vill dock i sammanhanget framhålla vikten av att beslut i så stor utsträckning som möjligt fattas så nära medborgarna och företagen som möjligt. Denna syn har genom åren utformats i riksdagen i bred parlamentarisk samsyn. Enbart det faktum att det många gånger är lämpligt att beslut i trafikpolitiska frågor fattas på EU-nivå innebär inte att det per automatik är den lämpligaste nivån för ett beslut.

Under 2012 prövade utskottet 14 utkast till lagstiftningsakter jämfört med 10 utkast till lagstiftningsakter 2011. En något större del av dessa innebar lagstiftning på ett nytt område. I ungefär hälften av prövningarna var lagstiftningskompetens redan överförd till EU, vilket är jämförbart med 2011. Trafikutskottet noterar en viss ökning av förslag till förordning

i förhållande till förslag till direktiv vid en jämförelse mellan åren 2011 och 2012, ungefär 60 procent av utkasten till lagstiftningsakter var förordningsförslag 2011 och motsvarande siffra 2012 var ungefär 70 procent.

I ett fall under 2012 bedömde trafikutskottet att ett förslag stred mot subsidiaritetsprincipen. Det gällde ett förslag till förordning om provning av motorfordon m.m. (KOM(2012) 380). Utskottet fann att förslaget om krav på besiktning av mopeder och historiska fordon (veteranfordon) var alltför långtgående och därmed inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. I stället borde detta område, enligt utskottet, även fortsättningsvis vara föremål för beslut på nationell nivå.

Bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden har minskat till följd av förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

Trafikutskottet vill inledningsvis betona att det inte alltid är helt klart i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder minskas, dels beroende på att kommissionen kan ges befogenheter till delegerade akter genom förslagen utan att det är helt klart vad dessa kan komma att innebära, dels genom att utrymmet kan vara begränsat genom internationella åtaganden i andra fora, t.ex. internationella luftfarts- eller sjöfartsorganisationer.

Det kan emellertid konstateras att i vart fall elva av de förslag som utskottet behandlade 2012 gällde åtgärder där utrymmet för nationella åtgärder till viss del minskas. Detta gäller för politikområdena transportpolitik, tillnärmning av lagstiftning och transeuropeiska nät, som de definieras i EUF-fördraget. I fyra av de nu nämnda fallen har kompetens på området redan överförs till EU och förslagen innebär att ytterligare detaljer på området innefattas av EU-lagstiftning, varför utrymmet för nationella åtgärder följaktligen minskar i motsvarande mån. I tre av fallen där utrymmet för nationella åtgärder minskar gäller det förslag till direktiv och i nio av fallen gäller det förslag till förordning.

Trafikutskottet kan vidare konstatera att även om utrymmet för nationell lagstiftning således minskar genom ett antal förslag bedömer utskottet att det stora flertalet att dessa är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Detta är också naturligt eftersom trafikutskottets beredningsområde är starkt internationellt präglad, där åtgärder på unionsnivå många gånger är nödvändiga för att uppnå målen för förslagen. Endast i ett fall, som nämnts ovan, har utskottet under 2012 konstaterat att förslaget bryter mot subsidiaritetsprincipen.

En kommentar till kommissionens motiveringar

Trafikutskottet vill framhålla vikten av att kommissionen, i egenskap av det organ som lägger fram förslagen, också lämnar en grundlig motivering till varför de är förenliga med subsidiaritetsprincipen. I många fall är kommissionens motiveringar i det närmaste pliktskyldiga skrivningar som verkar vara kopierade från tidigare framlagda förslag och inte utformade utifrån de förutsättningar som råder i det aktuella förslaget. Motiveringarna kan många gånger utgå från kraven för subsidiaritetsprövningen snarare än från det enskilda fallet och i vissa fall kan cirkelliknande resonemang förekomma. Det anges ofta att målen för förslaget inte kan uppnås utan åtgärder på unionsnivå, men inte varför de inte kan uppnås. Kommissionen har också många gånger fört ett längre resonemang kring subsidiariteten som inte återfinns i förslaget till beslut men som kan finnas i arbetsdokument eller kan erhållas vid kontakter med kommissionen.

Det vore emellertid önskvärt – inte minst ur en demokratiaspekt – att resonemanget redovisades utförligare i förslaget. Särskilt angeläget är det att kommissionen, om det föreligger tveksamheter i subsidiaritetsfrågan, för ett djupare resonemang kring frågan än vad som vanligtvis sker. Enligt trafikutskottet är det naturligt att det organ som utreder och lägger fram ett lagstiftningsförslag även lämnar en tillfredsställande motivering till sitt beslut. Som trafikutskottet tidigare har påpekat anser utskottet att avsaknaden av en fullgod motivering i fråga om subsidiaritet utgör en svaghet i unionens lagstiftningsarbete.

Trafikutskottets kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel och inhämtande av information från IPEX

Enligt trafikutskottets mening kan det tillföra ett stort mervärde att riksdagen har en ständig representant i Bryssel. Hittills har utskottets kansli emellertid haft begränsade kontakter med representanten i Bryssel. En anledning är att utskottets prövning är självständig och inte beroende av prövningen i andra nationella parlament. Samtidigt vore det värdefullt att få klarhet i inställningen i andra parlament. Inte minst därför att erfarenheter från andra länder kan visa att en viss fråga bättre kan lösas på nationell nivå.

Eftersom utskottets kansli inte dagligen följer de diskussioner som pågår i Bryssel skulle det eventuellt kunna vara lämpligt att riksdagens ständiga representant i Bryssel tar kontakt med EU-samordningen om det framkommer att en större andel av parlamenten har lyft viktiga subsidiaritetsfrågor i ett visst pågående ärende. Därefter kan EU-samordningen vidarebefordra uppgifterna till det berörda utskotts kansli som i sin tur kan ta kontakt med representanten i Bryssel. Utskottet har medvetet om de svårigheter som detta kan föra med sig eftersom besluten i många ärenden fattas kort tid före utgången av tidsfristen och det är svårt att på förhand uttala sig om hur ett parlament kommer att ställa sig till en viss fråga.

Trafikutskottet har i tidigare yttranden till konstitutionsutskottet påpekat den begränsade nyttan av IPEX (plattformen för EU:s mellanparlamentariska utbyte). De omständigheter som utskottet tidigare framhållit kvarstår. När utskottet står inför en prövning av subsidiaritetsfrågan i ett ärende saknas ofta information från många medlemsländer. Den information som läggs in är dessutom ofta på originalspråket och kan därmed vara svår att förstå. Däremot skulle IPEX kunna vara ett verktyg för att i efterhand kunna bilda sig en uppfattning av hur olika parlament har ställt sig när det gäller subsidiaritetsprincipen i förhållande till lagstiftning på EU-nivå.

Stockholm den 7 november 2013

På trafikutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (S), Monica Green (S), Jessica Rosencrantz (M), Lars Mejern Larsson (S), Sten Bergheden (M), Suzanne Svensson (S), Lars Tysklind (FP), Leif Pettersson (S), Anders Åkesson (C), Lars Johansson (S), Edward Riedl (M), Annelie Enochson (KD), Tony Wiklander (SD), Lotta Finstorp (M), Annika Lillemets (MP), Bengt Berg (V) och Anna Rheyneuclaude Kihlman (M).

BILAGA 9

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2013/14:MJU1y

Riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprövningen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 24 september 2013 att ge övriga utskott tillfälle att kommentera dess iakttagelser i promemorian Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över konstitutionsutskottets promemoria. Konstitutionsutskottet efterfrågar iakttagelser som gjorts vid de subsidiaritetsprövningar som utskotten gjorde under 2012. Även det samlade utfallet av tidigare prövningar uppmärksammas.

Utskottet anser alltså att kommissionens svar på riksdagens motiverade yttranden är ett underlag för att bedöma hur invändningar tas emot och bemöts, vilket i sin tur kan ha betydelse för framtida lagstiftningsprocesser. Utskottet anser vidare att det är viktigt att även i fortsättningen följa frågan eftersom det tar tid innan utvecklingslinjer utkristalliseras och att det är värdefullt om vunna erfarenheter sedan kan återföras till kommissionen och andra medlemsstater.

Utskottet vill liksom tidigare understryka vikten av en bedömning av den rättsliga grunden och kommissionens ansvar att motivera sitt val av en sådan, såväl i förslag som i svar på motiverade yttranden där invändningar mot valet har rests.

Utskottet anser att det finns skäl för konstitutionsutskottet att fortsätta följa frågan om hur kontakter mellan parlamenten kan utvecklas och hur IPEX kan förbättras. Utskottets erfarenheter av kontakter med riksdagens representant i Bryssel är goda.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Konstitutionsutskottet följer tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och meddelar kammaren sina iakttagelser en gång om året. I promemorian Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (pm 2013-09-24) redogör konstitutionsutskottet för sina iakttagelser rörande de subsidiaritetsprövningar som har gjorts av riksdagen under perioden 1 januari–31 december 2012.

Mot denna bakgrund efterfrågar konstitutionsutskottet eventuella kommentarer som rör

- det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011
- i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde har minskat till följd av de förslag från EU som nämns i promemorian samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
- kommissionens motiveringar
- i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar
- inhämtande av information från IPEX.

Av konstitutionsutskottets promemoria framgår att miljö- och jordbruksutskottet är det utskott som har behandlat flest ärenden under den tidsperiod som uppföljningen omfattar, dvs. den 1 januari–31 december 2012. Miljö- och jordbruksutskottet behandlade under perioden 28 subsidiaritetsärenden. Även vid konstitutionsutskottets förra uppföljning hade miljö- och jordbruksutskottet behandlat flest ärenden, vilket även då var 28 stycken.

Miljö- och jordbruksutskottets ställningstagande

Utskottet har under 2012 lämnat ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande (2012/13:MJU16). Det gällde kommissionens förslag till en förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen, KOM(2012) 576. I förordningen fastställs bestämmelser om tillträde till och fördelning av nytta från genetiska resurser och traditionell kunskap som rör genetiska resurser i enlighet med bestämmelserna i Nagoyaprotokollet. Protokollet är ett bindande protokoll som upprättades vid det tionde partsmötet under FN:s konvention om biologisk mångfald som hölls i Nagoya 2010. När

det gäller åtgärder för bl.a. tillträde får parterna till protokollet själva bestämma om de vill reglera tillträdet. Utskottet anförde i utlåtandet att lagstiftningskompetensen på detta område borde kvarstå hos medlemsstaterna. Kommissionens förslag utesluter inte enligt utskottet en överföring av nationell kompetens till EU i denna del, eftersom det inte tydligt framgår att förordningen avser användningen av genetiska resurser och traditionell kunskap som rör genetiska resurser. Endast två av EU:s medlemsstater har utvecklat lagstiftning om tillträde till genetiska resurser som de har suveräna rättigheter till. Övriga medlemsstater har fritt tillträde till sina genetiska resurser, och kommissionen framhåller i sitt förslag också att det inte behövs några harmoniserade åtgärder på EU-nivå för tillträde. Utskottet ansåg därför att det under dessa förutsättningar var en onödig och oproportionerlig åtgärd att inrätta en s.k. unionsplattform som syftar till att strama upp och diskutera medlemsstaternas tillträdeslagstiftning. Det finns inga fördelar med att inrätta en sådan plattform genom förordningen. Förslaget om upprättande av en plattform för tillträde till genetiska resurser inom EU kan ses som ett inledande steg mot en EU-harmoniserad tillträdeslagstiftning. Lagstiftningskompetensen bör därför kvarstå hos medlemsstaterna även på detta område. Sammanfattningsvis ansåg utskottet att delar av kommissionens förslag till förordning inte bör genomföras på unionsnivå i sin nuvarande utformning då dessa inte kan anses stå i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen.

Det kan uppmärksammas att utskottet i detta ärende hade mer långtgående invändningar mot förslaget än regeringen. Av utlåtandet framgår att regeringen ansåg att kommissionen inte hade föreslagit regleringar av tillträdet på EU-nivå. Att under rådande förutsättningar inrätta en unionsplattform som ska strama upp och diskutera medlemsstaternas tillträdeslagstiftning bedömdes dock av regeringen som en onödig och oproportionerlig åtgärd. Regeringen fann därför att inrättandet av en unionsplattform genom förordningen inte har några fördelar. Förslaget om upprättande av en plattform för tillträde till genetiska resurser inom EU kan dessutom enligt regeringen ses som ett inledande steg mot en EU-harmoniserad tillträdeslagstiftning. Enligt regeringens bedömning ska lagstiftningskompetensen på detta område kvarstå hos medlemsstaterna.

Frågan om en förordning om tillträde till genetiska resurser har ännu inte resulterat i lagstiftning på EU-nivå. Kommissionen har dock i sitt svar till riksdagen anfört bl.a. att den inte anser att det finns något behov av harmoniserande EU-regler om tillträde och att den inte heller har för avsikt att överföra nationella befogenheter till unionen. Syftet med att inrätta en EU-plattform om tillträde till genetiska resurser är enligt kommissionen att hitta en flexibel form för diskussion om tillträdespraxis mellan EU:s kontaktpunkter för tillträde och fördelning av nytta, behöriga nationella myndigheter och berörda parter från EU. Överläggningarna skulle inte vara rättsligt bindande för deltagarna.

Utskottet vill också anknyta till vad det har framhållit i tidigare uppföljningar av subsidiaritetsprincipen när det gäller de tre utlåtanden som det har lämnat med anledning av förslag om utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen. I förra årets yttrande till konstitutionsutskottet framhöll miljö- och jordbruksutskottet följande:

Det är svårt att uttala sig om riksdagens motiverade yttranden där kommissionens förslag avvisades har haft betydelse för utfallet av lagstiftningen. Däremot kan konstateras att kommissionen presenterade tre förslag i samma fråga. Det slutliga förslaget som sedan resulterade i en lagstiftningsakt innebar att åtgärden tidsbegränsades till två år. Lagstiftning brukar inte var tidsbegränsad. Enligt utskottets mening kan det därför finnas skäl att även fortsättningsvis vara uppmärksam på eventuella nya lagstiftningsförslag.

Utskottet har uppmärksammat att förslaget återkom ännu en gång till riksdagen under 2012, denna fjärde gång i form av ett förslag till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt, KOM (2012) 617. Utskottet kan konstatera att förslagets rättsliga grund har ändrats tre gånger under åren; inledningsvis angav kommissionen enbart artikel 43 som rättslig grund, därefter en kombination av artikel 43 och artikel 175 och slutligen enbart artikel 175. Det är positivt att kommissionen inte längre använder den rättsliga grunden för jordbrukspolitik, dvs. artikel 43, för sociala åtgärder eftersom det ligger helt i linje med vad utskottet har framhållit i sina utlåtanden (vilket också är anledningen till att det sistnämnda förslaget inte har prövats av miljö- och jordbruksutskottet utan av socialutskottet). Miljö- och jordbruksutskottet har dock i sina utlåtanden berört alternativa rättsliga grunder för förslaget (bl.a. artiklarna 175, 153 och 352 – jfr Monti II) och har därvid kommit fram till att det är högst tveksamt om det finns någon rättslig grund över huvud taget för förslaget. Utskottet har även anfört att det oavsett vilken rättslig grund kommissionen väljer för förslaget inte kan finna några skäl till att målen för den planerade åtgärden, som i huvudsak är socialpolitiska, bättre skulle kunna uppnås på unionsnivå.

Utskottet konstaterar att kommissionen varken i sina motiveringar till ovan nämnda förslag eller i sina svar till riksdagen med anledning av de motiverade yttrandena har besvarat frågan om den rättsliga grunden på ett tillfredställande sätt, trots att kommissionen själv har ändrat den tre gånger. Kommissionen ger dessutom ofta samma svar, oavsett vilka invändningar som nationella parlament inkommer med. Kommissionen har exempelvis inte heller bemött de specifika invändningar mot den rättsliga grunden (artikel 175) som tyska Bundestag angett i sitt motiverade yttrande till kommissionens förslag till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har de sämst ställt¹. Mot bakgrund av vad konstitutionsutskottet anger i årets uppföljning av subsidiaritetsprincipen med anledning av Monti II-förordningen och vad arbetsmarknadsutskottet anförde i

¹ "Die von der EU-Kommission in Anspruch genommene Rechtsgrundlage, Artikel 174, 175, insbesondere Artikel 175 Absatz 3 AEUV, umfasst nicht Kompetenz zur Armutsbekämpfung".

sitt utlåtande 2011/12:AU14 när det gäller den rättsliga grunden för det förslaget, vill utskottet återigen understryka vikten av en bedömning av den rättsliga grunden och kommissionens ansvar att motivera sitt val av en sådan, såväl i förslag som i svar på motiverade yttranden där invändningar mot valet har rests.

Utskottet vill även upprepa att det alltså anser att kommissionens svar är ett underlag för att bedöma hur invändningar tas emot och bemöts, vilket i sin tur kan ha betydelse för framtida lagstiftningsprocesser. Utskottets erfarenheter är att kommissionen inte alltid i sak bemöter de invändningar som har framförts i subsidiaritetssärenden. Utskottet anser att det är viktigt att även i fortsättningen följa frågan eftersom det tar tid innan utvecklingslinjer utkristalliseras. Det är värdefullt att få ett underlag om subsidiaritetsprincipens tillämpning och effekter på lagstiftningen och att detta sedan kan återföras till kommissionen och andra medlemsstater.

I sitt yttrande till konstitutionsutskottet hösten 2011 anförde utskottet att kommissionen hade översänt många utkast till lagstiftningsakter i samband med halvårsskiftet och att detta i viss mån hade vållat problem för såväl kansliets beredning som utskottets behandling av ärendet. Utskottet vill även nu uppmärksamma svårigheten att pröva förslag som inkommer sent på våren eller i december och där prövningen måste ske på avsevärt kortare tid än åtta veckor, i synnerhet när prövningen rör förslag eller paket av förslag som till sin omfattning är väldigt stora. En annan fråga som under de senaste åren blivit allt mer aktuell är hur nationella parlament ska förhålla sig till de många genomförandeakter och delegerade akter som i framtiden kommer att antas med stöd av antagna direktiv och förordningar och hur en eventuell granskning av om dessa akter uppfyller subsidiaritetsprincipen ska gå till. Detta är en horisontell fråga som svårigen kan utredas inom ramen för utskottens resurser, men som utskottet ändå anser bör beaktas.

När det gäller frågan om samarbete med andra parlament har utskottet i tidigare yttranden anført att det är viktigt att den information som finns i IPEX är av god kvalitet och att den är tillgänglig på engelska. När det gäller de nationella parlamentens beslut om ett motiverat yttrande är det också väsentligt att informationen finns tillgänglig i IPEX i direkt anslutning till beslutet. Vidare är det önskvärt att motiven i dessa yttranden regelmässigt översätts till engelska eftersom detta är en viktig information till andra parlament. Dessa delar behöver förbättras för att IPEX ska kunna bli ett bra stöd i samband med handläggningen av ärenden, vilket också kan främja informationsutbytet mellan de nationella parlamenten. Utskottets uppfattning i denna del kvarstår.

I samband med konstitutionsutskottets förra uppföljning av riksdagens subsidiaritetsskontroll redovisade miljö- och jordbruksutskottet sina positiva erfarenheter av kontakterna med riksdagens representant i Bryssel. Utskottet framhöll att det behövs information av informell karaktär under beredningen av ärenden där det kan finnas problem i förhållande till

subsidiaritetsprincipen. Enligt utskottets bedömning var det svårt att tillgoda detta behov genom ett tekniskt stöd. Riksdagens representant förmedlade bl.a. information som ledde till ett positivt informationsutbyte med andra länders representanter. Utskottet har i ett remissvar till EUMOT-utredningen framhållit att riksdagens representant ska kunna rikta in sig på uppgifter som har ett mervärde för utskotten och riksdagen. Detta gäller t.ex. att vara ett aktivt stöd vid utlåtanden genom att dels fånga upp andra länders ståndpunkter, dels sprida riksdagens ståndpunkt för att få större genomslag innan tidsfrister går ut. Sammantaget ansåg utskottet att riksdagens representant i Bryssel har bidragit till att skapa det mervärde som utskottet tidigare har uppmärksammat. Utskottets erfarenheter av kontakterna med riksdagens representant är fortfarande positiva. Kansliet hade god hjälp av riksdagens representant bl.a. i samband med det tidigare nämnda utlåtandet om tillträde till genetiska resurser (utl. 2012/13:MJU6) där värdefullt arbetsmaterial och andra parlaments ställningstaganden förmedlades.

Stockholm den 5 november 2013

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Rune Wikström (M), Johan Löfstrand (S), Johan Hultberg (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Roger Tiefensee (C), Christer Akej (M), Helena Leander (MP), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V) och Kristina Nilsson (S).

BILAGA 10

Näringsutskottets yttrande
2013/14:NU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Av 10 kap. 6 § riksdagsordningen följer att konstitutionsutskottet ska följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kamraren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2013 att ge övriga utskott tillfälle att genom ett yttrande lämna eventuella kommentarer till de iakttagelser som gjorts i en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och som rör perioden den 1 januari–31 december 2012.

Näringsutskottet har under den aktuella perioden subsidiaritetsprövat tre utkast till lagstiftningsförslag. I yttrandet tar utskottet även detta år upp betydelsen av ett gemensamt förhållningssätt för stöd till utskotten i subsidiaritetsprövningen för att nå likartade bedömningar av principiella slag. Utskottet noterar även att det saknas fasta rutiner inom riksdagen för information om när lagstiftningsförslagen antagits på EU-nivå.

Utskottets överväganden

Inledning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen.

Konstitutionsutskottet ska enligt nämnda paragraf följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2013 att ge övriga utskott tillfälle att genom ett yttrande lämna eventuella kommentarer till de iakttagelser som gjorts i en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli (daterad 2013-09-24) om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och som rör perioden den 1 januari–31 december 2012. Av promemorian framgår att uppföljningen omfattar dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter som översänts för subsidiaritetskontroll, dels utfallet av de subsidiaritetsprövningar som genomförts. I promemorian redogörs även för konstitutionsutskottets iakttagelser av utskottens subsidiaritetsprövningar. Konstitutionsutskottet önskar särskilt få utskottens kommentarer och bedömningar om följande:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av i promemorian nämnda förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens ständiga representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.

Utskottets ställningstagande

Genomförda subsidiaritetsprövningar

Utskottet vill inledningsvis kommentera den stora skillnad i antalet subsidiaritetsprövningar som det utförde 2011 jämfört med 2012. Under 2011 genomförde utskottet 23 prövningar, vilket kan jämföras med 3 prövningar

under 2012. Sammanlagt har utskottet från den 1 december 2009 till och med 1 december 2012 gjort 30 subsidiaritetsprövningar, dvs. majoriteten av prövningarna genomfördes under 2011. Eftersom det är svårt att förutse när ett subsidiaritetsärende ska komma in till riksdagen innebär detta ett försvarande av utskottets verksamhetsplanering, vilket periodvis kan skapa en ökad arbetsbelastning för utskottet.

Erfarenheter av beredningen

När det gäller den formella hanteringen av utskottets subsidiaritetsprövningar vill utskottet hänvisa till den redogörelse om detta som finns i förra årets yttrande till konstitutionsutskottet om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (yttr. 2012/13:NU2y).

Av de tre ärendena som subsidiaritetsprövades under 2012 avgjordes ett ärende utan att regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan inhämtades. I de övriga två fallen beslutade utskottet att inhämta regeringens bedömning (i ett av fallen skedde begäran genom beslut av presidiet efter delegation från utskottet under riksdagens sommaruppehåll). Regeringen hänvisade i båda fallen till sina bedömningar i faktapromemoriorna för ärendena. Ett enhälligt utskott ansåg i båda de fall då regeringens bedömning inhämtades att förslagen i vissa delar stred mot subsidiaritetsprincipen, och lämnade utlåtanden i båda fallen. Det ena utlåtandet (utl. 2011/12:NU17) gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett program för företagets konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014–2020) (KOM(2011) 834). Det andra utlåtandet (utl. 2012/13:NU5) gällde kommissionens förslag till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (KOM(2012) 372). I båda de fall utskottet lämnade utlåtanden biföll riksdagen utskottets förslag, och motiverade yttranden översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens respektive ordförande.

Även när det gäller utskottets kontakter med riksdagens representant, andra EU-länder och information från IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange – en databas för utbyte av EU-relaterad information mellan EU-ländernas parlament) i samband med subsidiaritetsärenden vill utskottet hänvisa till den redogörelse om detta som lämnades i förra årets yttrande till konstitutionsutskottet om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (yttr. 2012/13:NU2y).

I ett fall har kommissionens motivering i fråga om subsidiaritetsprincipens tillämpning saknats. Det gällde då förslag till ändring av förordning om ett gemenskapsprogram för energieffektivisering av kontorsutrustning (KOM(2012) 109). I grundförordningen, som den föreslagna ändringen gällde, fanns dock en motivering om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen som redovisades i en föredragningspromemoria för utskottet.

Lagstiftning och kompetensöverföring

Av de tre lagstiftningsförslag som utskottet subsidiaritetsprövade 2012 har ett antagits av Europaparlamentet och rådet, medan de övriga två ännu inte är antagna. De tre ärendena rör skilda politikområden.

Det förslag som antagits av Europaparlamentet och rådet gäller ändringsförordningen till ett gemenskapsprogram för energieffektivisering av kontorsutrustning, som baserades på kommissionens förslag (KOM(2012) 109). Ändringsförordningen behandlar bestämmelser för Energy Star-programmet, ett samarbete mellan EU och Förenta staterna där den viktigaste ändringen gällde att Förenta staterna beslutat att tillämpa tredjeparts-certifiering, i stället för tidigare system med självcertifiering av tillverkarna.

Vad gäller kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett program för företagets konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014–2020) (KOM(2011) 834) har förhandlingarna inte slutförts på EU-nivå. Förslaget innehåller ett antal åtgärder för att förbättra företagets marknadstillträde inom och utom EU. Åtgärderna syftar till att komplettera och stödja nationella aktiviteter samt att fylla ut de luckor som identifierats.

Slutligen, när det gäller kommissionens förslag till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (KOM(2012) 372) instämde utskottet (utl. 2012/13:NU5) i regeringens bedömning som redovisades i faktapromemorian (2011/12:FPM175). Regeringen ansåg att det fanns en risk för att alltför detaljerade regler om rapportering m.m. skulle leda till ökade kostnader för kollektiv förvaltning, vilket i förlängningen skulle kunna leda till att kostnaderna för kollektiv förvaltning blir för höga i förhållande till fördelarna med bestämmelserna. Enligt den information som inhämtats från Justitiedepartementet synes dessa synpunkter ha beaktats i allt väsentligt i den kompromiss som nu nåtts mellan Europaparlamentet och rådet.

Sammanfattningsvis innebär de tre förslagen enligt utskottets preliminära bedömning inte att någon mer omfattande kompetensöverföring har skett från nationell nivå till EU-nivå. Utskottet vill här även upprepa vad det tidigare anfört (yttr. 2012/13:NU2y) om att det krävs en mer genomgripande analys och jämförelse än vad som är görligt inom ramen för detta yttrande för att fastställa huruvida kompetens faktiskt har överförts eller inte.

Utskottet vill i detta sammanhang även framföra följande. Till skillnad från många andra EU-länders parlament har riksdagen valt att subsidiaritetspröva samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds av kommissionen eller någon av de andra initiativtagarna. Många andra EU-länders parlament gör i stället i ett tidigt skede ett urval av vilka utkast som ska prövas. Utskottet anser att subsidiaritetsprövningar är ett viktigt instrument för att dels öka de nationella parlamentens inflytande i EU:s beslutsprocess, dels klargöra riksdagens inställning till utkast till lagstiftningsförslag. Dock konstaterar utskottet att i och med att EU-ländernas parlament har olika urvalsprocesser för vilka utkast till lagstiftningsförslag som ska subsi-

diaritetstestprövas minskar de nationella parlamentens möjlighet att utöva inflytande över de framlagda förslagen. Vidare försvåras möjligheten för EU-ländernas parlament att finna likasinnade i en fråga i och med den begränsade tid som står till buds, och den variation av hur parlamenten delger sin uppfattning i en fråga. Utskottet noterar också att ingen av de subsidiaritetstestprövningar som utskottet gjort sedan denna process infördes i och med Lissabonfördragets ikraftträdande under 2009 har lett till att kommissionen har behövt ompröva något av sina framlagda förslag.

Avslutningsvis vill utskottet påminna om vad det tidigare framhållit när det gäller vikten av att utskotten tillämpar likartade principer vid sina bedömningar (yttr. 2012/13:NU2y). Utskottet efterfrågade då ett centralt stöd för att nå likartade bedömningar av principiella slag. Vidare anförde utskottet, vilket konstitutionsutskottet instämde i, att rutiner bör införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen.

Stockholm den 14 november 2013

På näringsutskottets vägnar

Mats Odell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Jonas Eriksson (MP), Lars Hjälmred (M), Jennie Nilsson (S), Hans Rothenberg (M), Olof Lavesson (M), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Helena Lindahl (C), Ingemar Nilsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Anna Hagwall (SD), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S) och Berit Högman (S).

BILAGA 11

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2013/14:AU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 24 september 2013 att bereda övriga utskott tillfälle att senast den 14 november 2013 yttra sig över en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli. I promemorian beskrivs vilka iakttagelser konstitutionsutskottet gjort vid uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Konstitutionsutskottets uppföljning hösten 2013 omfattar de subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen, dvs. lett till beslut antingen i ett utskott (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2012. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas av konstitutionsutskottet. Konstitutionsutskottet önskar särskilt att utskotten kommenterar och gör bedömningar om vissa särskilt angivna frågor.

I yttrandet redovisar arbetsmarknadsutskottet sina kommentarer och bedömningar när det gäller de frågor som konstitutionsutskottet särskilt har angett. Utskottet har under den aktuella perioden genomfört tre subsidiaritetsprövningar. I ett fall, som rörde den s.k. Monti II-förordningen, ansåg utskottet att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet redogör närmare för hur utskottet beredde det förslaget, som senare resulterade i att ett s.k. gult kort utfärdades för första gången på EU-nivå. Redogörelsen avser särskilt erfarenheterna från kontakterna med riksdagens ständiga representant i Bryssel.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt nämnda paragraf följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet har för uppföljningen av 2012 års subsidiaritetsprövningar beslutat att efterfråga övriga utskotts eventuella kommentarer till de iakttagelser som konstitutionsutskottet har gjort i en promemoria som översänts till utskotten (daterad 2013-09-24).

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande kommentarer och bedömning:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av i promemorian nämnda förslag från EU samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.

Utskottets subsidiaritetsprövningar under 2012

Arbetsmarknadsutskottet genomförde under 2012 subsidiaritetsprövningar i tre ärenden:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/40/EG om minimikrav för arbetstagares hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med fysikaliska agens (elektromagnetiska fält) i arbetet (18:e särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG), KOM(2012) 15.
- Förslag till rådets förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, den s.k. Monti II-förordningen, KOM(2012) 130.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om genomförande av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster, det s.k. tillämpningsdirektivet, KOM (2012) 131.

Utskottet fann i ett fall att kommissionens förslag inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Det gällde förslaget om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster (Monti II-förordningen). Utskottet föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande i det fallet (utl. 2011/12:AU14). Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:214). De nationella parlamenten i EU:s medlemsstater utfärdade sammanlagt 12 motiverade yttranden om detta förslag, vilket motsvarade 19 röster. Gränsen på 18 röster passerades, och på EU-nivå utfärdades därför för första gången ett s.k. gult kort med anledning av förslaget och kommissionen drog tillbaka sitt förslag.

I övriga två ärenden ansåg utskottet inte att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar den uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som konstitutionsutskottet genomför. Enligt utskottets uppfattning är de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar ett viktigt demokratiskt instrument. Det är viktigt att subsidiaritetsprövningarna som görs i riksdagen och övriga nationella parlament följs upp och att erfarenheterna tas till vara.

Av de 125 subsidiaritetsprövningar som riksdagen genomförde under den aktuella perioden avsåg tre arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Gällande frågorna 1) och 2) i konstitutionsutskottets promemoria kan utskottet inledningsvis konstatera att utskottet under 2012 behandlade ett begränsat antal ärenden och att dessa var uppdelade på olika politikområden. Utskottet uttalade vid föregående års uppföljning att det, mot bakgrund av det begränsade antal subsidiaritetsprövningar som utskottet vid den tidpunkten hade hanterat, var svårt för utskottet att göra några övergripande bedömningar om hur den sammantagna utvecklingen på olika områden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen (2012/13: AU2y). Av utskottets ärenden under 2012 är det endast ett som resulterat i lagstiftning på EU-nivå – ändringen av direktivet om elektromagnetiska fält, KOM(2012) 15. Lagstiftningsåtgärderna i det fallet innebar dock inte att gällande EU-lagstiftning ändrades i sak, utan endast att tidsfristen för införlivande av direktiv 2004/40/EG förlängdes. Enligt utskottets mening är underlaget av subsidiaritetsprövningar fortfarande alltför begränsat för att utskottet ska kunna dra några mer övergripande slutsatser om hur den sammantagna utvecklingen på olika områden förhåller sig till upprätthållan-

det av subsidiaritetsprincipen. Av samma skäl anser utskottet att det inte nu går att på ett generellt plan bedöma hur utrymmet för nationella åtgärder på olika områden inom utskottets beredningsområde har minskat till följd av de förslag från EU som nämns i promemorian.

Utskottet noterar att konstitutionsutskottet vid årets uppföljning inte särskilt har efterfrågat kommentarer kring ärendenas formella beredning utan valt att fokusera på utfallet. I konstitutionsutskottets promemoria läggs dock relativt stor vikt vid hanteringen av Monti II-förordningen på både nationell nivå och EU-nivå. Utskottet finner det därför lämpligt att i det följande nämna något om hur utskottet hanterade ärendet. Utskottet vill i det sammanhanget särskilt lyfta fram de förhållandevis omfattande kontakter som förekom med riksdagens ständiga representant i Bryssel (Brysselrepresentanten) i ärendet. Det ger samtidigt svar på en del av fråga 4) i promemorian.

Utskottets kansli uppmärksammades på förslaget till Monti II-förordningen av Brysselrepresentanten redan innan det antogs av kommissionen. Brysselrepresentanten informerade samtidigt kansliet om att det ansvariga utskottet i danska Folketinget var intresserat av att få information om hur andra nationella parlament resonerade kring förslaget. Att utskottet uppmärksammas på ett förslag på ett så tidigt stadium och att ett annat lands nationella parlament uttrycker en så tydlig önskan om att få ta del av information hör inte till den vanliga ordningen när utskottet bereder subsidiaritetsärenden. Ytterligare en omständighet som skiljer ärendets gång för Monti II-förordningen från flera andra subsidiaritetsprövningar är tillfälligheten att Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor vid Europeiska unionens parlament (Cosac) hade ett möte inplanerat mitt under åttaveckorsfristen för prövningen av ärendet. Mötet hölls i Danmark, som då var ordförandeland i EU, vars nationella parlament alltså redan tidigt hade visat stort intresse för Monti II-förordningen. Mötet innebar att ledamöter från nationella parlament fick en möjlighet att prata med varandra på ett informellt sätt om Monti II-förordningen och dess förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Vid mötet cirkulerade även ett utkast till motiverat yttrande som Folketinget hade tagit fram och som bl.a. svenska ledamöter fick ta del av. Även arbetsmarknadsutskottets kansli fick ta del av utkastet som underhandsinformation från Brysselrepresentanten. Det fördes då en grundlig diskussion om den rättsliga grunden för kommissionens förslag och vad som anfördes om detta i det danska utkastet till motiverat yttrande.

Enligt uppgifter från Brysselrepresentanten fanns det över lag ett stort intresse från både ledamöter och utskottets kansli om hur subsidiaritetsprövningen av Monti II-förordningen hanterades av andra nationella parlament. Utskottets uppfattning är att Brysselrepresentanten i det här sammanhanget, precis som vid flera tidigare tillfällen, var en mycket användbar källa för att snabbt få information. Informationen i det här fallet avsåg främst hur läget såg ut i andra nationella parlament i fråga om ställningsta-

gandet i subsidiaritetsfrågan och resonemanget kring den rättsliga grunden. Inom kretsen av nationella representanter vid EU:s institutioner i Bryssel delades vid olika tillfällen under ärendets gång information om just hur olika nationella parlament ställde sig i ärendet och varför. Den svenska Brysselrepresentanten skickade vidare sådan underhandsinformation till både intresserade ledamöter och utskottets kansli. Som exempel på information som vidarebefordrades till utskottets kansli kan nämnas utkast till motiverade yttranden från flera andra länder. Sammantaget fick utskottets kansli under ärendets beredning en stor mängd underhandsinformation om vad som hände med ärendet i olika nationella parlament. Utskottet anser att den information som Brysselrepresentanten ofta kan erbjuda om hur andra nationella parlament agerar i ett visst ärende underlättar dialogen mellan de nationella parlamenten i EU-frågor över lag. Informationen understödjer även möjligheterna till samordning mellan nationella parlament i ett visst ärende. Beredningen av Monti II-förordningen och inte minst utfallet, som ju innebar att ett första gult kort på EU-nivå utfärdades, visar enligt utskottets mening på vikten av informationsutbyte mellan nationella parlament under beredningen av subsidiaritetsärenden. Brysselrepresentanten är en viktig kanal för sådant informationsutbyte.

När det gäller fråga 4) och användningen av de nationella parlamentens informationsutbytessystem IPEX har utskottet tidigare uttalat att värdet av informationen i IPEX begränsas av att medlemsstaterna bereder ärendena samtidigt. Det är inte ovanligt att det saknas information från andra medlemsländer vid tidpunkten för utskottets prövning och ställningstagande. Dessutom är den information som läggs in i systemet ofta på respektive medlemslands eget språk, vilket kan göra informationen svårtillgänglig. Dessa generella problem med IPEX gjorde sig gällande även vid utskottets beredning av subsidiaritetsärenden under den nu aktuella perioden.

När det gäller fråga 3) om kommissionens motiveringar till varför den anser att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen kan utskottet på nytt konstatera att motiveringarna generellt är mycket kortfattade. I ett av fallen – ändringen av direktivet om elektromagnetiska fält – var motiveringen begränsad till att i allt väsentligt konstatera att förslaget innebar förändringar i en EU-rättslig akt och därför inte kunde åtgärdas på nationell nivå. I de två andra förslagen som utskottet hanterade under den aktuella perioden – Monti II-förordningen och tillämpningsdirektivet – förde kommissionen ett kortfattat resonemang i sak om varför den ansåg att EU-lagstiftning var nödvändig i båda fallen. Utskottet instämmer i vad konstitutionsutskottet uttalat vid flera tillfällen (se t.ex. 2012/13:KU8 s. 59) om att uteblivna eller knapphändiga motiveringar gör det svårt för riksdagen och andra nationella parlament att fullgöra sin fördragsenliga skyldighet att se till att subsidiaritetsprincipen följs och att detta utgör en allvarlig brist i unionens lagstiftningsprocess.

Utskottet noterar avslutningsvis att när kommissionen drog tillbaka förslaget till Monti II-förordningen i september 2012, lämnade den endast en kort och allmänt hållen förklaring till varför förslaget drogs tillbaka. Varje nationellt parlament som antagit motiverade yttranden fick ett likalydande brev från kommissionen där det visserligen nämndes att ett gult kort hade utfärdats och att kommissionen hade övervägt de nationella parlamentens argument. Som skäl för att dra tillbaka förslaget anförde dock kommissionen att förslaget sannolikt inte skulle få det politiska stöd som krävdes för antagandet av förslaget. Även om vissa ytterligare förklaringar därefter lämnats av kommissionen i svar på de nationella parlamentens motiverade yttranden, anser utskottet att det är beklagligt att kommissionen inte på ett tydligare sätt erkänt vikten av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar. De nationella parlamentens hantering av Monti II-förordningen visar enligt utskottets mening på betydelsen av systemet med nationella subsidiaritetsprövningar och på att systemet är av vikt för lagstiftningsprocessen inom EU.

Stockholm den 5 november 2013

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Ylva Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ylva Johansson (S), Maria Plass (M), Raimo Pärssinen (S), Katarina Brännström (M), Maria Stenberg (S), Gustav Nilsson (M), Patrik Björck (S), Christer Nylander (FP), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Hanif Bali (M), Mehmet Kaplan (MP), Jenny Petersson (M), Penilla Gunther (KD), Göran Lindell (C) och Björn Söder (SD).

Förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden

Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen den 1 januari–31 december 2012

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam- maren	Motiverat yttrande
KU	KOM(2011) 880	Förslag till rådets beslut om inrättande av ett flerårigt ramprogram för Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter 2013–2017	120124		
	KOM(2011) 884	Förslag till rådets förordning om inrättande av programmet "Ett Europa för medborgarna" för perioden 2014–2020	120124		
	KOM(2012) 11	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (allmän uppgiftsskyddsförordning)	120322 (utl. 2011/12:KU25)	120329	ja
	KOM(2012) 499	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser	121018		
FIU	KOM(2011) 746	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) och direktiv 2011/61/EU om förvaltare av alternativa investeringsfonder när det gäller alltför stor förlitan på kreditbetyg	120117		
	KOM(2011) 747	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1060/2009 om kreditvärderingsinstitut	120117 (utl. 2011/12:FU34)	120118	ja
	KOM(2011) 819	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skärpning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga finanserna i medlemsstater som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om deras finansiella stabilitet i euroområdet	120124		
	KOM(2011) 821	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet	120124 (utl. 2011/12:FU33)	120125	ja

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam-maren	Motiverat yfrande
FiU	KOM(2011) 860	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska riskkapitalfonder	120216		
	KOM(2011) 862	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska fonder för socialt företagande	120216		
	KOM(2011) 877	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn	120131	120201	ja
	KOM(2011) 895	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster	120221	120229	ja
	KOM(2011) 896	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling	120221	120229	ja
	KOM(2011) 897	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tilldelning av koncessioner	(utl. 2011/12:FIU50)		
	KOM(2011) 903	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tilldelning av koncessioner	120221		
	KOM(2011) 903	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeisk befolkningsstatistik	120202		
	KOM(2011) 928	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om programmet för europeisk statistik 2013–2017	120202		
	KOM(2012) 73	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG	120419		
	KOM(2012) 167	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik	120529		
	KOM(2012) 217	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) vad gäller datumen för dess införlivande och tillämpning och datumet för när vissa direktiv upphör att gälla	120524		
	KOM(2012) 280	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om inrättande av en ram för återhämtning och rekonstruktion av kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av rådets direktiv 77/91/EEG och 82/891/EG och direktiven 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG och 2011/35/EG samt förordning (EU) nr 1093/2010	120917	120919	ja
			(utl. 2011/12:FIU12)		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam- maren	Motiverat yttrande
FIU	KOM(2012) 350	Förslag till Europaparlamentets och rådet direktiv om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinsrättigheter, ersättningspolicy och sanktioner	120917		
	KOM(2012) 352	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om faktablad för investeringsprodukter	121002		
	KOM(2012) 360	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om försäkringsförmedling (omarbetning)	120917		
	KOM(2012) 511	Förslag till rådets förordning om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut	121106	121108	ja
	KOM(2012) 512	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1093/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), när det gäller dess samspel med rådets förordning (EU) nr .../... om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut	121106		
SKU	KOM(2012) 428	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller en mekanism för snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri	120927		
	KOM(2012) 206	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, vad beträffar behandlingen av vouchers	120927		
JuU	KOM(2011) 750	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande, som en del av fonden för inre säkerhet, av ett instrument för ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar	120124		
	KOM(2011) 752	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om allmänna bestämmelser för asyl- och migrationsfonden och om ett instrument för ekonomiskt stöd till polisarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt kris- hantering	120124		
	KOM(2011) 753	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande, som en del av fonden för inre säkerhet, av ett instrument för ekonomiskt stöd till polisarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt kris- hantering	120124		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam-maren	Motiverat yfrande
JuU	KOM(2011) 758	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet Rättigheter och medborgarskap för perioden 2014–2020	120124		
	KOM(2011) 759	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet Rättsliga frågor för perioden 2014–2020	120124		
	KOM(2011) 873	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur)	120301 (utl. 2011/12:JuU29)	120315	ja
	KOM(2011) 914	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Herkulesprogrammet III för skydd av Europeiska unionens ekonomiska intressen	120223		
	KOM(2012) 10	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för enskilda personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter	120320 (utl. 2011/12:JuU31)	120329	ja
	KOM(2012) 85	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om fryssing och förverkande av vinning av brott i Europeiska unionen	120426		
	KOM(2012) 363	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen	121004 (utl. 2012/13:JuU8)	121017	ja
CU	KOM(2011) 778	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/43/EG om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning	120126 (utl. 2011/12:CU21)	120201	ja
	KOM(2011) 779	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse	120126 (samma som ovan, utl. 2011/12:CU21)	120201	ja
	KOM(2011) 793	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG	120119		
	KOM(2011) 794	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tvistlösning online vid konsumenttvister	120119		
	KOM(2012) 35	Förslag till rådets förordning om stadge för europeiska stiftelser (FE)	120329		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam- maren	Motiverat yttrande
CU	KOM(2012) 614	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder	121213 (utl. 2012/13:CU14)	121219	ja
UU	KOM(2011) 838	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett instrument för stöd inför anslutningen	120124		
	KOM(2011) 839	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett europeiskt grannskapsinstrument	120124		
	KOM(2011) 840	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett finansieringsinstrument för utvecklingsarbete	120124		
	KOM(2011) 842	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av gemensamma bestämmelser och förfaranden för genomförandet av Europeiska unionens instrument för yttre åtgärder	120124		
	KOM(2011) 843	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett partnerskapsinstrument för samarbete med tredjeländer	120124		
	KOM(2011) 844	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett finansieringsinstrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen	120124		
	KOM(2011) 845	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett stabilitetsinstrument	120124		
	KOM(2011) 881	Förslag till rådets direktiv om konsultär skydd för EU-medborgare utomlands	120124		
	KOM(2011) 925	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om makroekonomiskt stöd till Kirgizistan	120124		
	KOM(2012) 329	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1085/2006 om upprättande av ett instrument för stöd inför anslutningen	120925 (sen)		
	KOM(2012) 362	Förslag till rådets beslut om associering av de utomeuropeiska länderna och territorierna med Europeiska unionen (ULT-beslutet)	120925		
	KOM(2012) 514	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en europeisk frivilligkår för humanitärt bistånd EU-frivilliga för humanitärt arbete	121025		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam- maren	Motiverat yttrande
FöU	KOM(2011) 934	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om en civilskyddsmekanism för unionen	120228		
SFU	KOM(2011) 751	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av asyl- och migrationsfonden	120119		
	KOM(2012) 526	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 573/2007/EG, beslut nr 575/2007/EG och rådets beslut 2007/435/EG för att öka medfinansieringssatsen för Europeiska flyktningfonden, Europeiska återvändandefonden och Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare när det gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet	121016		
	KOM(2012) 527	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 574/2007/EG för att öka medfinansieringssatsen för fonden för yttre gränser för vissa medlemsstater som drabbats eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på deras finansiella stabilitet	121016		
	KOM(2012) 650	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav	121122		
SoU	KOM(2011) 866	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa	120216		
	KOM(2012) 48	Ändrat förslag Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller information till allmänheten om receptbelagda läkemedel	120322		
	KOM(2012) 49	Ändrat förslag Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel	120322	120329	ja
	KOM(2012) 51	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 vad gäller säkerhetsövervakning av läkemedel	120313		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam- maren	Motiverat yttrande
SoU	KOM(2012) 52	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2001/83/EG vad gäller säkerhetsövervakning av läkemedel	120313		
	KOM(2012) 84	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen på humanläkemedel och deras inordnande i de nationella sjukförsäkringssystemen	120417		
	KOM(2012) 369	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om kliniska prövningar av humanläkemedel och om upphävande av direktiv 2001/20/EG	120919		
	KOM(2012) 541	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik	121106		
	KOM(2012) 542	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om medicintekniska produkter och om ändring av direktiv 2001/83/EG, förordning (EG) nr 178/2002 och förordning (EG) nr 1223/2009	121106		
	KOM(2012) 548	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 273/2004 om narkotikapreksorer	121120		
	KOM(2012) 617	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt	121204	121213	ja
KrU	KOM(2011) 785	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet Kreativa Europa	120117		
	KOM(2012) 407	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av en unionsinsats för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020 till 2033	120925		
	KOM(2012) 456	Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EEG, Euratom) nr 354/83 i fråga om deponering av institutionernas historiska arkiv vid Europeiska universitetsinstitutet i Florens	120925		
UbU	KOM(2011) 788	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av "Eras-mus för alla" Unionens program för allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott	120117		
	KOM(2011) 809	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Hori-sont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020)	120131		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam- maren	Motiverat yttrande
UbU	KOM(2011) 883	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning [...] om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden	120131		
TU	KOM(2011) 650	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet	120124		
	KOM(2011) 814	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om uppbyggnad och drift av de europeiska satellitnavigeringssystemen	120124		
	KOM(2011) 824	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om mark tjänster på flygplatser inom unionen och om upphävande av rådets direktiv 96/67/EG	120124		
	KOM(2011) 827	Flygplatspaketet Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma regler för fördelning av ankomst- och avgångstider vid Europeiska unionens flygplatser (omarbetning)	120124		
	KOM(2011) 828	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om regler och förfaranden för att av bullerskäl införa driftsrestriktioner vid flygplatser i unionen inom en väl avvägd strategi och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/30/EG	120124		
	KOM(2011) 856	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om motorfordons ljudnivå	120124		
	KOM(2012) 129	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv för ändring av direktiv 2009/16/EG om hamnstatskontroll	120417		
	KOM(2012) 134	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om flaggstatens ansvar i fråga om efterlevnaden av rådets direktiv 2009/13/EG om genomförande av det avtal som ingåtts av European Community Shipowners' Associations (ECSA) och European Transport Workers' Federation (ETF) om 2006 års konvention om arbete till sjöss och om ändring av direktiv 1999/63/EG	120417		
	KOM(2012) 164	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förenklad överföring av motorfordon registrerade i en annan medlemsstat på den inre marknaden	120508		
	KOM(2012) 238	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden	120620		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam- maren	Motiverat yttrande
TU	KOM(2012) 380	Trafiksäkerhetspaketet Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet och om upphävande av direktiv 2009/40/EG	121002 (utl 2012/13:TU3)	121017	ja
	KOM(2012) 381	Trafiksäkerhetspaketet Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 1999/37/EG om registreringsbevis för fordon	121002		
	KOM(2012) 382	Trafiksäkerhetspaketet Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om vägkontroller av trafiksäkerheten hos nyttofordon i trafik i unionen och om upphävande av direktiv 2000/30/EG	121002		
	KOM(2012) 584	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radiourrustning	121127		
MJU	KOM(2011) 804	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden [och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1198/2006, rådets förordning (EG) nr 861/2006 och rådets förordning (EG) nr XXX/2011 om en integrerad havspolitik	120124		
	KOM(2011) 855	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättandet av ett informationssystem för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter för att belysa inkomstförhållanden och andra ekonomiska förhållanden i jordbruksföretag inom Europeiska gemenskapen	120124		
	KOM(2011) 874	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av ett program för miljö och klimatpolitik (Life)	120223		
	KOM(2011) 876	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 2000/60/EG och 2008/105/EG vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitiskens område	120301		
	KOM(2012) 89	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förflyttning av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte	120320		
	KOM(2012) 90	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 92/65/EEG vad gäller djurhälsokraven för handel med hundar, katter och illrar inom unionen och vid import av dessa djur till unionen	120320		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam- maren	Motiverat yttrande
MJU	KOM(2012) 93	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk		120322	
	KOM(2012) 118	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om återvinning av fartyg		120417	
	KOM(2012) 136	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv av den [...] om ändring av direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och ackumulatörer vad gäller utsläppande på marknaden av bärbara batterier och ackumulatörer som innehåller kadmiium och som är avsedda att användas i sladdlösa elektriska handverktyg		120417	
	KOM(2012) 150	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av direktiven 1999/4/EG, 2000/36/EG, 2001/111/EG, 2001/113/EG och 2001/114/EG vad gäller de befogenheter som ska tilldelas kommissionen		120424	
	KOM(2012) 343	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2003/17/EG genom att dess tillämpningsperiod förlängs och genom att förteckningen över tredjeländer och de myndigheter som ansvarar för godkännande och kontroll av produktionen uppdateras		120920	
	KOM(2012) 355	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2008/971/EG vad gäller införande av skogsodlingsmaterial i kategorin "individuellt" i tillämpningsområdet för det beslutet och uppdatering av namnen på de myndigheter som ansvarar för godkännande och kontroll av produktionen		120920	
	KOM(2012) 393	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 443/2009 för att fastställa tillvägagångssätten för att till 2020 uppnå målet att minska koldioxidutsläppen från nya personbilar		120920	
	KOM(2012) 394	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 510/2011 för att fastställa tillvägagångssätten för att till 2020 uppnå målet att minska koldioxidutsläppen från nya lätta nyttofordon		120920	
	KOM(2012) 403	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (omarbetning)		120920	

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam-maren	Motiverat ytförande
MJU	KOM(2012) 416	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av direktiv 2003/87/EG vad gäller att förtydliga bestämmelserna om tidschemat för auk-tioner av utsläppsrätter för växthusgaser	120920		
	KOM(2012) 530	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 2001/110/EG om honung	121018		
	KOM(2012) 551	Ändring av kommissionens förslag COM(2011) 628 final/2 till Europaparla-mentets och rådets förordning om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken	121018		
	KOM(2012) 552	Ändring av kommissionens förslag COM(2011) 625 final/3 till Europaparla-mentets och rådets förordning om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken	121018		
	KOM(2012) 553	Ändring av kommissionens förslag COM(2011) 627 final/3 till Europaparla-mentets och rådets förordning om stöd till landsbygdsutveckling från Europe-iska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)	121018		
	KOM(2012) 535	Ändring av kommissionens förslag COM(2011) 626 final/3 till Europaparla-mentets och rådets förordning om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter (förordningen om en samlad marknadsordning)	121018		
	KOM(2012) 576	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillträde till gene-tiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen	121212	121219	ja
	KOM(2012) 595	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 98/70/EG om kvaliteten på bensin och dieselbränslen och om ändring av direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor	121212	(utl. 2012/13:MIU6)	
	KOM(2012) 628	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och pri-vata projekt	121115		
	KOM(2012) 643	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fluorerade växthus-gaser	121206		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kam- maren	Motiverat yttrande
MJU	KOM(2012) 697	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om tillfälliga undantag från Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaserna inom gemenskapen	121213		
	KOM(2012) 710	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2020 att leva gott inom planetens gränser	121213		
	KOM(2012) 724	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av vissa lagstiftningsakter inom jordbruks- och fiskestatistik	121213		
NU	KOM(2011) 834	Forskning, innovation och konkurrenskraft Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014–2020)	120131 (utl. 2011/12:NU17)	120201	ja
	KOM(2012) 109	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ett program för energieffektivitetsmärkning av kontorsutrustning för Europeiska unionen om ändring av förordning (EG) nr 106/2008 om ett gemenskapsprogram för energieffektivitetsmärkning av kontorsutrustning	120327		
	KOM(2012) 372	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om kollektiv förvaltning av upphovs rätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden	121004 (utl. 2012/13:NU5)	121024	ja
AU	KOM(2012) 15	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/40/EG om minimikrav för arbetstagares hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med fysikalisk agens (elektromagnetiska fält) i arbetet (18:e särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)	120216		
	KOM(2012) 130	Förslag till rådets förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster	120503 (utl. 2011/12:AU14)	120510	ja
	KOM(2012) 131	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om genomförande av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster	120503		Gult kort
Summa		125	104 protokollsutdrag (20 utlåtanden)		20 ¹

¹ Riksdagen har avgett 20 motiverade yttranden, varav ett motiverat yttrande gällde två lagstiftningsutkast. Det är civilutskottet som har behandlat två utkast (KOM(2012) 778 och 779) i ett och samma utlåtande (utl. 2011/12:CU21).

BILAGA 13

Förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden – per politikområde

Uppdelning på utskott, kalenderår, utkast, rättslig grund och politikområde under tiden den 1 december 2009–31 december 2012

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.
KU	2011	KOM(2011) 137	art. 15	Offentlighet	
		KOM(2011) 489	art. 21	Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	
	2012	KOM(2011) 880	art. 352	Flexibilitetsklausulen	
		KOM(2011) 884 KOM(2012) 11	art. 352 art. 16, 114	Flexibilitetsklausulen Skydd för personuppgifter, tillnärmning av lagstiftning	ja
		KOM(2012) 499	art. 224	Institutionella bestämmelser	
FiU	2010	KOM(2010) 12	art. 175, 352	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder), flexibilitetsklausulen	
		KOM(2010) 132	art. 338	Statistik	
		KOM(2010) 289	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2010) 368	art. 53	Etableringsrätt	ja
		KOM(2010) 371	art. 53	Etableringsrätt	ja
		KOM(2010) 433	art. 53	Etableringsrätt	
		KOM(2010) 482	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2010) 484	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2010) 522	art. 126	Ekonomisk och monetär politik	
		KOM(2010) 524	art. 121, 136	Ekonomisk och monetär politik	
KOM(2010) 525	art. 121, 136	Ekonomisk och monetär politik			

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.	
FiU		KOM(2010) 526	art. 121	Ekonomisk och monetär politik		
		KOM(2010) 527	art. 121	Ekonomisk och monetär politik		
	2011	KOM(2010) 775	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2010) 774	art. 338	Statistik		
		KOM(2011) 8	art. 52, 53, 62, 114	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2011) 142	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2011) 453	art. 53	Etableringsrätt		ja
		KOM(2011) 651	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2011) 652	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2011) 654	art. 83	Straffrättsligt samarbete		
		KOM(2011) 656	art. 53	Etableringsrätt		
		KOM(2011) 683	art. 50, 114	Etableringsrätt, tillnärmning av lagstiftning		
	2012	KOM(2011) 452	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		ja
		KOM(2011) 746	art. 53	Etableringsrätt		
		KOM(2011) 747	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		ja
		KOM(2011) 819	art. 121, 136	Ekonomisk och monetär politik		
		KOM(2011) 821	art. 121, 136	Ekonomisk och monetär politik		ja
		KOM(2011) 860	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2011) 862	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2011) 877	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		ja
KOM(2011) 895		art. 53, 62, 114	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, tillnärmning av lagstiftning		ja	

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.
FiU		KOM(2011) 896	art. 53, 62, 114	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, tillnärmning av lagstiftning	ja
		KOM(2011) 897	art. 53, 62, 114	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2011) 903	art. 338	Statistik	
		KOM(2011) 928	art. 338	Statistik	
		KOM(2012) 73	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2012) 167	art. 338	Statistik	
		KOM(2012) 217	art. 53, 62	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster	
		KOM(2012) 280	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	ja
		KOM(2012) 350	art. 53	Etableringsrätt	
		KOM(2012) 352	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2012) 360	art. 53, 62	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster	
		KOM(2012) 511	art. 127	Ekonomisk och monetär politik	ja
		KOM(2012) 512	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		SkU	2010	KOM(2010) 331	art. 113
2011	KOM(2010) 749		art. 349	Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	
	KOM(2010) 784		art. 115	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2011) 121		art. 115	Tillnärmning av lagstiftning	ja
	KOM(2011) 169		art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	
	KOM(2011) 443	art. 349	Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena		

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. ytr.	
SkU		KOM(2011) 594	art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	ja	
		KOM(2011) 714	art. 115	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2011) 730	art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)		
		KOM(2011) 706	art. (33 ¹) 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		2012	KOM(2012) 428	art. 113		Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)
			KOM(2012) 206	art. 113		Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)
JuU	2010	PE-CONS 1/10	art. 82	Straffrättsligt samarbete		
		PE-CONS 2/10	art. 82	Straffrättsligt samarbete		
		KOM (2010) 61	art. 74, 77	Administrativt samarbete, gränskontroll,		
		KOM(2010) 82	art. 82	Straffrättsligt samarbete		
		KOM(2010) 93	art. 74, 77, 78, 79, 82, 87	Administrativt samarbete, gränskontroll, asylpolitik, invandringspolitik, straffrättsligt samarbete, polissamarbete		
		KOM(2010) 94	art. 82, 83	Straffrättsligt samarbete		
		KOM(2010) 95	art. 82, 83	Straffrättsligt samarbete		
		Initiativ från MS 9288/10	art. 82	Straffrättsligt samarbete		
		KOM(2010) 376	art. 352	Flexibilitetsklausulen		
		KOM(2010) 392	art. 82	Straffrättsligt samarbete		
		KOM(2010) 517	art. 83	Straffrättsligt samarbete		
		KOM(2010) 624	art. 77	Gränskontroll		
		2011	KOM(2010) 708	art. 352	Flexibilitetsklausulen	
			KOM(2011) 32	art. 82, 87	Straffrättsligt samarbete, polissamarbete	
			KOM(2011) 118	art. 77	Gränskontroll	
	KOM(2011) 135	art. 325	Bekämpning av bedrägeri			

¹ Artikel 33 EUF-fördraget rör tullsamarbetet där EU har exklusiv befogenhet.

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.
JuU	2012	KOM(2011) 275	art. 82	Straffrättsligt samarbete	ja
		KOM(2011) 276	art. 81	Civilrättsligt samarbete	
		KOM(2011) 335	art. 338	Statistik	
		KOM(2011) 326	art. 82	Straffrättsligt samarbete	
		KOM(2011) 559	art. 77	Gränskontroll	
		KOM(2011) 560	art. 77	Gränskontroll	
		KOM(2011) 750	art. 77	Gränskontroll	
		KOM(2011) 752	art. 78, 79, 82, 84, 87	Asylpolitik, invandringspolitik, straffrättsligt samarbete, polissamarbete	
		KOM(2011) 753	art. 82, 84, 87	Straffrättsligt samarbete, polissamarbete	
		KOM(2011) 758	art. 19, 21, 114, 168, 169, 197	Bekämpning av diskriminering, Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare), tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa, konsumentskydd, administrativt samarbete	
		KOM(2011) 759	art. 81, 82, 84	Civilrättsligt samarbete, straffrättsligt samarbete	
		KOM(2011) 873	art. 77	Gränskontroll	
		KOM(2011) 914	art. 325	Bekämpning av bedrägeri	
		KOM(2012) 10	art. 16	Skydd för personuppgifter	
CU	2010	KOM(2010) 105	art. 81	Civilrättsligt samarbete	ja
		KOM(2010) 748	art. 67, 81	Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden, civilrättsligt samarbete	
	2011	KOM(2011) 79	art. 50	Etableringsrätt	
		KOM(2011) 126	art. 81	Civilrättsligt samarbete	
		KOM(2011) 127	art. 81	Civilrättsligt samarbete	
		KOM(2011) 445	art. 81	Civilrättsligt samarbete	
		KOM(2011) 635	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2011) 684	art. 50	Etableringsrätt	

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.
CU		KOM(2011) 707	art. 169	Konsumentskydd	
		KOM(2011) 770	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	2012	KOM(2011) 778	art. 50	Etableringsrätt	ja
		KOM(2011) 779	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	ja
		KOM(2011) 793	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2011) 794	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2012) 35	art. 352	Flexibilitetsklausulen		
	KOM(2012) 614	art. 157	Socialpolitik (lika lön för lika arbete)	ja	
UU	2010	KOM(2010) 102	art. 209	Utvecklingssamarbete	
		KOM(2010) 302	art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	
	2011	KOM(2010) 804	art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	
		KOM(2011) 396	art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	
		KOM(2011) 446	art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	
	2012	KOM(2011) 838	art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	
		KOM(2011) 839	art. 209, 212	Utvecklingssamarbete, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	
		KOM(2011) 840	art. 209	Utvecklingssamarbete	
		KOM(2011) 842	art. 209, 212	Utvecklingssamarbete, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.
UU		KOM(2011) 843	art. 207, 209, 212	Gemensam handelspolitik, utvecklingssamarbete, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	
		KOM(2011) 844	art. 209, 212	Utvecklingssamarbete, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	
		KOM(2011) 845	art. 209, 212	Utvecklingssamarbete, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	
		KOM(2011) 881	art. 23	Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	
		KOM(2011) 925 KOM(2012) 329	art. 209 art. 212	Utvecklingssamarbete Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredje länder	
		KOM(2012) 362	art. 203	Associering av utomeuropeiska länder och territorier	
		KOM(2012) 514	art. 214	Humanitärt bistånd	
FöU	2010	KOM(2010) 473	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	2011	KOM(2010) 781	art. 192	Miljöpolitik	
		KOM(2011) 688	art. 192	Miljöpolitik	
		KOM(2011) 764	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2011) 765	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2011) 771	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
SfU	2010	KOM(2011) 934	art. 196	Civilskydd	
		KOM(2010) 256	art. 77	Gränskontroll	
		KOM(2010) 378	art. 79	Invandringspolitik	
		KOM(2010) 379	art. 79	Invandringspolitik	
		KOM(2010) 555	art. 78	Asylpolitik	
		KOM(2010) 662	art. 77	Gränskontroll	
	2011	KOM(2010) 794	art. 48	Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.
SFU	2012	KOM(2011) 290	art. 77	Gränskontroll	
		KOM(2011) 461	art. 77	Gränskontroll	
		KOM(2011) 751	art. 78, 79	Asylpolitik, invandringspolitik	
		KOM(2012) 526	art. 78, 79	Asylpolitik, Invandringspolitik	
		KOM(2012) 527	art. 77	Gränskontroll	
SoU	2010	KOM(2010) 462	art. 153	Socialpolitik	
		KOM(2011) 709	art. 168	Folkhälsa	
	2012	KOM(2011) 866	art. 168	Folkhälsa	
		KOM(2012) 48	art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	
		KOM(2012) 49	art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	ja
		KOM(2012) 51	art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	
		KOM(2012) 52	art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	
		KOM(2012) 84	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2012) 369	art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	
		KOM(2012) 541	art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	
		KOM(2012) 542	art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	
		KOM(2012) 548	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2012) 617	art. 175	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	ja
KrU	2010	KOM(2010) 76	art. 167	Kultur	

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.
KrU	2012	KOM(2011) 785	art. 166, 167, 173	Utbildning m.m., kultur, industri	
		KOM(2012) 407	art. 167	Kultur	
		KOM(2012) 456	art. 352	Flexibilitetsklausulen	
UbU	2011	KOM(2011) 810	art. 173, 183, 188	Industri, forskning och teknisk utveckling	
		KOM(2011) 811	art. 182	Forskning och teknisk utveckling	
		KOM(2011) 817	art. 173	Industri	
		KOM(2011) 822	art. 173	Industri	
	2012	KOM(2011) 788	art. 165, 166	Utbildning m.m.	
		KOM(2011) 809	art. 173, 182	Industri, forskning och teknisk utveckling	
		KOM(2011) 883	art. 46, 53, 62, 114	Fri rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster tillnärmning av lagstiftning	
TU	2010	KOM(2010) 65	art. 338	Statistik	
		KOM(2010) 395	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2010) 475	art. 91	Transportpolitik	
		KOM(2010) 471	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2010) 494	art. 43, 74, 77, 91, 100, 173, 175, 188, 192, 194, 195	Jordbruk och fiskeri, administrativt samarbete, gränskontroll, transportpolitik, industri, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, forskning och teknisk utveckling, miljöpolitik, energipolitik, turism	

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.	
TU		KOM(2010) 520	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2010) 521	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2010) 542	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2010) 550	art. 172	Transeuropeiska nät		
		KOM(2010) 505	art. 338	Statistik		
		KOM(2010) 611	art. 100	Transportpolitik		
		2011	KOM(2011) 402	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
			KOM(2011) 439	art. 192	Miljöpolitik	
			KOM(2011) 451	art. 91	Transportpolitik	
			KOM(2011) 456	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2011) 555		art. 100	Transportpolitik		
	KOM(2011) 566		art. 100	Transportpolitik		
	KOM(2011) 657		art. 172	Transeuropeiska nät		
	KOM(2011) 659		art. 172, 173	Transeuropeiska nät, industri		
	KOM(2011) 665		art. 172	Transeuropeiska nät		
	KOM(2011) 710		art. 91	Transportpolitik		
	2012	KOM(2011) 650	art. 172	Transeuropeiska nät		
		KOM(2011) 814	art. 172	Transeuropeiska nät		
		KOM(2011) 824	art. 100	Transportpolitik		
		KOM(2011) 827	art. 91	Transportpolitik		
		KOM(2011) 828	art.100	Transportpolitik		
		KOM(2011) 856	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2012) 129	art. 100	Transportpolitik		
		KOM(2012) 134	art. 100	Transportpolitik		
		KOM(2012) 164	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2012) 238	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2012) 380	art. 91	Transportpolitik	ja	
		KOM(2012) 381	art. 91	Transportpolitik		
	KOM(2012) 382	art. 91	Transportpolitik			
	KOM(2012) 584	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning			
	MJU	2010	KOM(2010) 145	art. 43	Jordbruk och fiskeri	

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.
MJU		KOM (2010) 176	art. 203	Associering av utomeuropeiska länder och territorier	
		KOM(2010) 249	art. 338	Statistik	
		KOM(2010) 336	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 325	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 362	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2010) 393	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 359	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 375	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2010) 486	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	ja
		KOM(2010) 490	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 498	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 506	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2010) 537	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 539	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 607	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2010) 597	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
	2011	KOM(2010) 728	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 733	art. 43, 118	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	
		KOM(2010) 767	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 738	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 761	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 745	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2010) 759	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
KOM(2010) 764		art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri		
KOM(2010) 772		art. 43	Jordbruk och fiskeri		
KOM(2010) 799	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	ja		
		KOM(2011) 1	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		Rådsdok 5499/11	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
		KOM(2011) 245	art. 192, 207	Miljöpolitik, gemensam handelspolitik	

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.	
MJU	2011	KOM(2011) 353	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2011) 416	art. 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 425	art. 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 481	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 484	art. 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 530	art. 43, 114	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2011) 525	art. 43, 168	Jordbruk och fiskeri, folkhälsa		
		KOM(2011) 625	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 626	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 627	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 628	art. 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 630	art. 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 631	art. 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 634	art. 42, 43, 175	Jordbruk och fiskeri, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning		ja
		KOM(2011) 663	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2011) 789	art. 192	Miljöpolitik		
		2012	KOM(2011) 804	art. 42, 43, 53, 55, 91, 100, 188, 192, 194, 195	Jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, transportpolitik, forskning och teknisk utveckling, miljöpolitik, energipolitik, turism	
	KOM(2011) 855		art. 43	Jordbruk och fiskeri		
	KOM(2011) 874		art. 192	Miljöpolitik		
	KOM(2011) 876		art. 192	Miljöpolitik		
KOM(2012) 89	art. 43, 168		Jordbruk och fiskeri, folkhälsa			
KOM(2012) 90	art. 43		Jordbruk och fiskeri			
KOM(2012) 93	art. 192		Miljöpolitik			
KOM(2012) 118	art. 192		Miljöpolitik			
KOM(2012) 136	art. 192		Miljöpolitik			
KOM(2012) 150	art. 43, 114	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning				
KOM(2012) 343	art. 43	Jordbruk och fiskeri				

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.	
MJU		KOM(2012) 355	art. 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2012) 393	art. 192	Miljöpolitik		
		KOM(2012) 394	art. 192	Miljöpolitik		
		KOM(2012) 403	art. 192	Miljöpolitik		
		KOM(2012) 416	art. 192	Miljöpolitik		
		KOM(2012) 530	art. 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2012) 551	art. 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2012) 552	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2012) 553	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2012) 535	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri		
		KOM(2012) 576	art. 192	Miljöpolitik		ja
		KOM(2012) 595	art. 192, 114	Miljöpolitik, tillnärmning av lagstiftning		
		KOM(2012) 628	art. 192	Miljöpolitik		
		KOM(2012) 643	art. 192	Miljöpolitik		
		KOM(2012) 697	art. 192	Miljöpolitik		
		KOM(2012) 710	art. 192	Miljöpolitik		
		KOM(2012) 724	art. 338	Statistik		
NU	2010	KOM(2010) 117	art. 338	Statistik		
		KOM(2010) 179	art. 114, 337, 43	Tillnärmning av lagstiftning, inhämtande av information, jordbruk och fiskeri		
		KOM (2010) 283	art. 194	Energipolitik		
		KOM(2010) 350	art. 118	Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)		
		KOM(2010) 726	art. 194	Energipolitik		
	2011	KOM(2011) 215	art. 118	Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)		
		KOM(2011) 216	art. 118	Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)		
		KOM(2011) 288	art. 114, 118	Tillnärmning av lagstiftning, tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)		
		KOM(2011) 289	art. 49, 56, 114	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, tillnärmning av lagstiftning		

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.
NU		KOM(2011) 315	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2011) 370	art. 194	Energipolitik	ja
		KOM(2011) 482	art. 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	
		KOM(2011) 483	art. 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	
		KOM(2011) 522	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2011) 540	art. 194	Energipolitik	
		KOM(2011) 577	art. 349	Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	
		KOM(2011) 610	art. 175, 209, 212	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, utvecklingsarbete, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredje länder	
		KOM(2011) 611	art. 178	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	
		KOM(2011) 612	art. 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	
		KOM(2011) 614	art. 178, 349	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	
		KOM(2011) 615	art. 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	
		KOM(2011) 655	art. 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	
		KOM(2011) 658	art. 172	Transeuropeiska nät	
		KOM(2011) 766	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
		KOM(2011) 768	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2011) 769	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		
	KOM(2011) 773	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning		

Utskott	År	Utkast till lagstiftningsakter	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Mot. yttr.
NU	2012	KOM(2011) 834	art. 173, 195	Industri, turism	ja
		KOM(2012) 109 KOM(2012) 372	art. 194 art. 50, 53, 62	Energipolitik Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster	ja
AU	2010	KOM(2010) 204	art. 45, 46	Fri rörlighet för arbetstagare	
		2011	KOM(2011) 336	art. 175	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)
		KOM(2011) 348 KOM(2011) 607 KOM(2011) 608	art. 153 art. 164 art. 42, 43, 175	Socialpolitik Europeiska socialfonden Jordbruk och fiskeri, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	ja
		KOM(2011) 609	art. 46, 149, 153, 175	Fri rörlighet för arbetstagare, sysselsättning, socialpolitik, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	ja
		KOM(2011) 772	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	2012	KOM(2012)15 KOM(2012) 130	art. 153 art. 352	Socialpolitik Flexibilitetsklausulen	ja gult kort
		KOM(2012) 131	art. 53	Etableringsrätt	
Totalt		320			33²

² Riksdagen har avgett 33 motiverade yttranden, varav ett motiverat yttrande gällde två lagstiftningsutkast. Det är civilutskottet som under 2012 behandlade två utkast (KOM(2012) 778 och 779) i ett och samma utlåtande (utl. 2011/12:CU21).

BILAGA 14

Förteckning över antalet utkast till lagstiftningsakter

Uppdelning på politikområde, rättslig grund i EUF-fördraget och antal utkast till lagstiftningsakter

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast 2010–2012
Offentlighet	art. 15	0	1	0	1
Skydd för personuppgifter	art. 16	0	0	2	2
Bekämpning av diskriminering	art. 19	0	0	1	1
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	art. 21	0	1	1	2
Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	art. 23	0	0	1	1
Jordbruk och fiskeri	art. 42, 43	13	25	12	50
Fri rörlighet för arbetstagare	art. 45, 46	1	1	1	3
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	art. 48	0	1	0	1
Etableringsrätt	art. 49, 50, 52, 53, 55	3	7	12	22
Fri rörlighet för tjänster	art. 56, 62	0	2	7	9
Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden	art. 67.4	0	1	0	1
Administrativt samarbete (området frihet, säkerhet och rättvisa)	art. 74	3	0	0	3
Gränskontroll	art. 77	6	5	4	15
Asyl	art. 78	2	0	3	5
Invandring	art. 79	3	0	3	6
Civilrättsligt samarbete	art. 81	1	5	1	7
Straffrättsligt samarbete	art. 82, 83, 84	9	4	4	17
Polissamarbete	art. 87	1	1	2	4
Transportpolitik	art. 91, 100	3	4	9	16
Skatter och avgifter	art. 113	1	3	2	6

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast 2010–2012
Tillnärmning av lagstiftning (inre marknaden)	art. 114	15	27	32	74
Tillnärmning av lagstiftning	art. 115	0	3	0	3
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	art. 118	1	4	0	5
Ekonomisk och monetär politik	art. 121, 126, 127, 136	5	0	3	8
Sysselsättning	art. 149	0	1	0	1
Socialpolitik	art. 153, 157	1	2	2	5
Europeiska socialfonden	art. 164	0	1	0	1
Utbildning m.m.	art. 165, 166	0	0	2	2
Kulturpolitik	art. 167	1	0	2	3
Folkhälsa	art. 168	0	2	10	12
Konsumentskydd	art. 169	0	1	1	2
Transeuropeiska nät	art. 172	1	4	2	7
Industripolitik	art. 173	1	4	3	8
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175, 177, 178	2	12	1	15
Forskning och teknisk utveckling	art. 182, 183, 188	1	2	2	5
Miljöpolitik	art. 192	1	5	16	22
Energipolitik	art. 194	2	3	2	7
Turism	art. 195	1	0	2	3
Civilskydd	art. 196	0	0	1	1
Administrativt samarbete	art. 197	0	0	1	1
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	art. 203	1	0	1	2
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	1	1	2
Utvecklingssamarbete	art. 209	1	1	7	9
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	art. 212	1	4	7	12
Humanitärt bistånd	art. 214	0	0	1	1
Institutionella bestämmelser	art. 224	0	0	1	1
Bekämpning av bedrägeri	art. 325	0	1	2	3
Inhämtande av information	art. 337	1	0	0	1
Statistik	art. 338	5	2	4	11

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast 2010–2012
Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	art. 349	0	4	0	4
Flexibilitetsklausulen	art. 352	2	1	5	8